

กลไกและรูปแบบของการผวนคำ
ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้

นายตามใจ อวิรุทธิโยธิน

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-4645-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MECHANISMS AND PATTERNS OF REVERSED-SPEECH
IN BANGKOK THAI, NORTHERN THAI, NORTHEASTERN THAI AND SOUTHERN THAI

Mr. Tamjai Awirutthiyothin

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-4645-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กลไกและรูปแบบของการฉ้อโกง ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ
ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้

โดย

นายตามใจ อวิรุทธิโยธิน

สาขาวิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ติงศภัทย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดาพร ลักษณะนิยานาวิน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตามใจ อธิวาทิโยธิน : กลไกและรูปแบบของการผวนคำ ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้. (MECHANISMS AND PATTERNS OF REVERSED-SPEECH IN BANGKOK THAI, NORTHERN THAI, NORTHEASTERN THAI AND SOUTHERN THAI) อ. ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ, 128 หน้า. ISBN 974-17-4645-8

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกและรูปแบบการผวนคำของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ โดยเปรียบเทียบจากการผวนคำของถ้อยความผวนกับคำผวน (การเล่นทางภาษาชนิดหนึ่งของผู้พูดภาษาไทย) ที่มี 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์

ในการวิจัยผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลถ้อยความผวน ผู้วิจัยสร้างถ้อยความผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ด้วยคำพยางค์เดี่ยวที่ครอบคลุมระบบเสียงในภาษาไทย แต่ละถิ่น 2) ข้อมูลคำผวน ผู้วิจัยขอให้ผู้บอกภาษาให้ตัวอย่างคำผวนที่เคยเล่นหรือเคยได้ยิน

ผู้วิจัยเลือกผู้บอกภาษา 10 คนต่อถิ่น รวมผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่นมีจำนวน 40 คน ผู้บอกภาษาแต่ละคนให้ข้อมูลคนละ 50 ถ้อยความ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้รวมเป็น 2000 ถ้อยความ

ผลการวิเคราะห์พบว่ากลไกการผวนคำที่ผู้พูดภาษาไทยแต่ละถิ่นใช้นั้นเป็นกลไกเดียวกัน คือ กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียง ผู้บอกภาษาทุกคนใช้กลไกนี้ในการผวนคำ ทั้งถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบหลัก ๆ ที่เกิดขึ้นมี 3 รูปแบบ คือ 1) สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ 2) สลับเสียงส่วนหลังเท่านั้น และ 3) สลับเสียงส่วนหลังพร้อมเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการ คือ 3A สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ 3B สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ ในการผวนคำพบว่ารูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดในการถ้อยความผวนกับคำผวนเป็นคนละรูปแบบกัน นอกจากนี้ยังได้พบว่าความแตกต่างในเรื่องจำนวนพยางค์ คือ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ของถ้อยความผวนกับคำผวนไม่มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบ

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไม่ได้สนับสนุนหรือคัดค้านเกี่ยวกับสถานภาพของเสียงวรรณยุกต์ว่าควรจะต้องสันให้เสียงเรียง เสียงขึ้น หรือสัทภาค

ภาควิชาภาษาศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิติ.....

สาขาวิชาภาษาศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา2546.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4380119622 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORD : KHAMPHUAN / REVERSED-SPEECH / LANGUAGE PLAY

TAMJAI AWIRUTTHIYOTHIN : MECHANISMS AND PATTERNS OF REVERSED-SPEECH IN BANGKOK THAI, NORTHERN THAI, NORTHEASTERN THAI AND SOUTHERN THAI. THESIS ADVISOR : PROF. THERAPHAN LUANGTHONGKHAM, Ph.D. 128 pp. ISBN 974-17-4645-8

The aim of this research is to study the mechanisms and patterns of speech reversing in Bangkok Thai, Northern Thai, Northeastern Thai and Southern Thai, by comparing the results of reversing 2-syllable, 3-syllable and 4-syllables devised utterances with those of “Khamphuan” or “reversed-speech” which is a type of traditional Thai language play.

Data collection comprised two techniques. For general speech reversing, a number of utterances were devised. In devising these utterances, the phonological systems of the four Thai dialects were taken into account. Regarding data on “Khamphuan”, the informants were asked to give some of the examples of which they knew or had experience in playing themselves.

Ten informants were selected for each of the four Thai dialects, altogether there were 40 informants. Each of them was asked to reverse 50 utterances. Totally, 2000 utterances comprising both types of speech reversing were collected and analyzed.

The results showed that the speakers of the four Thai dialects used not only the same mechanism for both types of speech reversing, i.e., the rearrangement of syllable components, but also the same three patterns: rhyme and tone interchange, only rhyme interchange, and rhyme interchange with an addition of tone or vowel-length change. Number of syllables in the devised utterances and also in “Khamphuan” had no influence on the selection of patterns.

The findings neither supported nor rejected the previous arguments that tone should have been regarded as segmental, suprasegmental or autosegmental.

DepartmentLinguistics.....

Student's signature.....

Field of Study.....Linguistics.....

Advisor's signature.....

Academic year ..2003.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ และได้กรุณาให้คำแนะนำ พร้อมทั้งติดตามการทำวิจัยมา โดยตลอดด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว.กัลยา ติงศภักดิ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาพร ลักษณะียนาวิน ที่ได้แก้ไขและให้คำแนะนำซึ่งเป็น ประโยชน์อย่างมากต่อการวิจัยครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้จากผู้ออกภาษาเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัยเพราะเป็นข้อมูลหลักที่นำมา วิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้ออกภาษาทุกคนที่กรุณาให้ข้อมูลและให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ ด้วย ความเต็มใจ

การสนับสนุนและดูแลช่วยเหลือจากคุณพ่อคุณแม่และพี่ ๆ ยังมีส่วนสำคัญยิ่งที่ช่วยผลักดันให้ ผู้วิจัยมีความกระตือรือร้น นอกจากนี้ความช่วยเหลือและกำลังใจจากสมาชิกของครอบครัวภรรยา รวมทั้งมีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยสามารถทำวิจัยครั้งนี้ได้สำเร็จ

เพื่อน ๆ พี่ ๆ และ น้อง ๆ ในภาควิชาภาษาศาสตร์ได้ช่วยเป็นแรงบันดาลใจในการทำ วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณกัลยาณมิตรเหล่านี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 สมมติฐาน.....	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.5 ขอบเขต.....	3
1.6 นิยามศัพท์และสัญลักษณ์.....	4
1.6.1 นิยามศัพท์.....	4
1.6.2 สัญลักษณ์.....	5
บทที่ 2 ปรัชญาวรรณกรรม.....	6
2.1 แบบลักษณะของการเล่นทางภาษา.....	6
2.1.1 กลไกการเติม.....	7
2.1.2 กลไกการจัดเรียงใหม่.....	9
2.1.3 กลไกการแทนที่.....	11
2.1.4 กลไกการลด.....	12
2.2 การเล่นทางภาษาของภาษาในเอเชีย.....	13
2.2.1 ภาษาจีน.....	13
2.2.2 ภาษามาลายู.....	14
2.2.3 ภาษาเวียดนาม.....	14
2.2.4 ภาษาตากะลือก.....	15
2.2.5 ภาษาชวา.....	15
2.2.6 ภาษาพม่า.....	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 การเล่นทางภาษาในภาษาไทย.....	16
2.3.1 ผู้พูดภาษาไทยทั่วไป.....	16
2.3.2 ผู้בקพร่องทางการมองเห็น.....	17
2.3.3 ผู้ต้องขัง.....	17
2.4. การเล่นคำผวน.....	18
2.4.1 ประวัติความเป็นมา.....	18
2.4.2 วรรณกรรมคำผวน.....	19
2.5 สัทวิทยาอัทภาค.....	23
2.5.1 ประวัติความเป็นมา.....	24
2.5.2 หน่วยหลักในการวิเคราะห์.....	24
2.5.3 การเชื่อมโยงวรรณยุกต์กับหน่วยรองรับวรรณยุกต์.....	27
2.6 การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษา.....	30
2.6.1 ระดับการเรียงลำดับหน่วยเสียง.....	31
2.6.2 ระดับการประกอบเสียงเป็นคำศัพท์.....	31
2.7 การเรียงลำดับคำในภาษา.....	31
2.7.1 ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์.....	32
2.7.2 ลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	33
3.1 หาข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทย.....	33
3.1.1 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ.....	33
3.1.2 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือ.....	34
3.1.3 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน.....	35
3.1.4 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นใต้.....	36
3.2 กำหนดเกณฑ์การเลือกคำและถ้อยความที่ใช้เก็บข้อมูลในแต่ละภาษาถิ่น.....	37
3.2.1 ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ.....	37
3.2.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ.....	39
3.2.3 ภาษาไทยถิ่นอีสาน.....	40
3.2.4 ภาษาไทยถิ่นใต้.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้บอกภาษาและวิธีการเก็บข้อมูล.....	42
3.3.1 การเลือกผู้บอกภาษา.....	42
3.3.2 การเก็บข้อมูล.....	43
3.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
3.5 วิธีนำเสนอผลการวิจัย.....	45
บทที่ 4 กลไกและรูปแบบของการผวนคำ.....	46
4.1 กลไกการผวนคำ.....	46
4.2 รูปแบบการผวนคำ.....	46
4.2.1 รูปแบบที่ 1	47
4.2.2 รูปแบบที่ 2	50
4.2.3 รูปแบบที่ 3	53
4.2.3.1 รูปแบบที่ 3A.....	53
4.2.3.2 รูปแบบที่ 3B.....	56
4.2.4 รูปแบบพิเศษ.....	58
4.2.5 กำหนดรูปแบบไม่ได้.....	64
4.2.6 ผวนไม่ได้.....	66
บทที่ 5 เปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนคำ.....	68
5.1 เปรียบเทียบกลไกการผวนคำ.....	68
5.2 เปรียบเทียบรูปแบบการผวนคำ.....	68
5.2.1 รูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวน.....	68
5.2.2 รูปแบบที่ใช้ในคำผวน.....	70
5.2.3 รูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนกับคำผวน.....	71
5.3 สรุปกลไกและรูปแบบการผวนคำ.....	74
5.3.1 กลไกการผวนคำ.....	74
5.3.2 รูปแบบการผวนคำ.....	75
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
6.1 สรุปผล.....	79
6.1.1 กลไกการผวนคำ.....	80
6.1.2 รูปแบบการผวนคำ.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.2 อภิปรายผล.....	81
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	84
รายการอ้างอิง.....	85
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก ถ้อยความผวนและคำผวนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	91
ภาคผนวก ข ถ้อยความผวน.....	99
ภาคผนวก ค คำผวน	109
ภาคผนวก ง รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา.....	126
ภาคผนวก จ แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องกล่องวรรณยุกต์.....	127
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	128

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
ภาพที่ 1	โครงสร้างพยางค์ 24
ภาพที่ 2	ชั้นส่วนโครงหลัก..... 25
ภาพที่ 3	ชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ..... 25
ภาพที่ 4	ชั้นส่วนวรรณยุกต์และเส้นเชื่อมสัมผัส..... 26
ภาพที่ 5	รูปแบบทางเสียงของเสียงพูดที่เป็นแนวเส้นชั้นเดียวกับแนวเส้นหลายชั้น..... 26
ภาพที่ 6	รูปแบบการเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์..... 28
ภาพที่ 7	การเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์ที่จะแสดงในการวิเคราะห์.. 28
ภาพที่ 8	แบบจำลองสัทวิทยาอักษภาค..... 29
ภาพที่ 9	การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษา..... 30
ภาพที่ 10	การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ..... 34
ภาพที่ 11	การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ ในภาษาไทยถิ่นเหนือ..... 35
ภาพที่ 12	การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน..... 36
ภาพที่ 13	การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ ในภาษาไทยถิ่นใต้..... 37
ภาพที่ 14	รูปแบบที่ 1 47
ภาพที่ 15	รูปแบบที่ 2 50
ภาพที่ 16	รูปแบบที่ 3A 53
ภาพที่ 17	รูปแบบที่ 3B 55
ภาพที่ 18	อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น..... 69
ภาพที่ 19	อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในคำผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น..... 70
ภาพที่ 20	อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนและคำผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น..... 71
ภาพที่ 21	องค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ในภาษาไทย..... 72
ภาพที่ 22	การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ในรูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 2..... 73
ภาพที่ 23	แผนภูมิแสดงกลไกการผวนคำ..... 74

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพประกอบ		หน้า
ภาพที่ 24	แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 1	75
ภาพที่ 25	แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 2	76
ภาพที่ 26	แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 3A	77
ภาพที่ 27	แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 3B	77

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ภาษาคือสัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เมื่อมนุษย์ต้องการสื่อสารโดยใช้ภาษาให้ต่างไปจากที่ใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีการหนึ่งที่มนุษย์จะเลือกใช้ก็คือการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ เรียกว่า *การเล่นทางภาษา (Language Play)*¹ ซึ่งเป็น “ปรากฏการณ์ทางภาษาที่เป็นสากลลักษณะ” (Conklin, 1964: 295) โดยมากแล้วการเล่นทางภาษามีวัตถุประสงค์เพื่อซ่อนเร้นความหมายประจำคำ หรือเพื่อสร้างความสนุกสนานจากความหมายที่แฝงอยู่ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่นทางภาษาสามารถใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดต่าง ๆ ทางภาษาศาสตร์ได้ เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาเอสโตเนียที่เติมกลุ่มเสียง -pi- หลังเสียงสระที่หนึ่งของคำ ดังต่อไปนี้

saada	>	sapiida	'send'	(Vago, 1985)
CV:CV	>	CVpi:CV		

ตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาเอสโตเนียตีความให้สระเสียงยาวเป็นการรวมกันของสระกับความยาว (length) หรือ V: ดังนั้นคำว่า saada จึงดัดแปลงเป็น sapiida

ในภาษาไทยมีการเล่นทางภาษาเป็นจำนวนมาก เช่น ภาษาลูก ภาษาส่อ ภาษาแฉ ภาษาลุย (ธีระพันธ์ วงศ์ไทย, 2516; ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล, 2530) ภาษาของผู้ปกครองทางการมองเห็น (Umpornphaiboon, 2000) และภาษาของผู้ต้องขัง (วิชาติ บุรณะประเสริฐสุข, 2545)² การเล่นทางภาษาเหล่านี้มีผู้เล่นเป็นจำนวนน้อยเนื่องจากมีความซับซ้อน

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยที่รู้จักกันทั่วไปคือ คำผวน เช่น “ตกที่อิฐ ผวนเป็นติดที่อก” (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, 2546: 728) ในภาษาไทยมีการศึกษาคำผวนตามแนวภาษาศาสตร์เพื่อวิเคราะห์หลักไวยากรณ์และรูปแบบ ธีระพันธ์ วงศ์ไทย (2516) กล่าวว่าคำผวนเป็นการเล่นทางภาษาที่คงเสียงพยัญชนะต้นแล้วสลับเสียงสระ พยัญชนะท้าย (ถ้ามี) และวรรณยุกต์ รูปแบบที่เกิดขึ้นคือ V(V)CT นอกจากนี้ Surintramont (1973) และ Hooncmamlong (1990) ได้ศึกษาคำผวนเพื่อวิเคราะห์รูปแทนทางเสียง (underlying representation) และเพื่อวิเคราะห์วรรณยุกต์ในภาษาไทยด้วยทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาค (Autosegmental Phonology)

¹ การดัดแปลงภาษาอย่างเป็นระบบนั้นมีการใช้ศัพท์เรียกที่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในบทที่ 2 หน้า 6 ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า *language play* และจะให้เป็นภาษาไทยว่า *การเล่นทางภาษา*

² ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทย ในบทที่ 2 หน้า 15-17

ตามลำดับ พบว่าการผวนคำในภาษาไทยมี 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบที่สลับเสียงสระและพยัญชนะท้าย 2) รูปแบบที่สลับเสียงสระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ รูปแบบที่เกิดขึ้นมีดังต่อไปนี้

1. รูปแบบที่สลับเสียงสระและพยัญชนะท้าย

คูหนัง /duu33 naŋ24/ > ดิงหนู /daŋ33 nuu24/

2. รูปแบบที่สลับเสียงสระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์

คูหนัง /duu33 naŋ24/ > ดิงหนู /daŋ24 nuu33/

แม้ว่าผลการศึกษาคำผวนด้วยวิธีการของนักภาษาศาสตร์ชาวไทยทั้ง 3 คนจะออกมาในแนวเดียวกัน แต่ความเข้าใจของชาวต่างชาติเกี่ยวกับคำผวนยังคงลึกลับกันอยู่ Haas (1978)³ กล่าวว่าคำผวนคือการที่เสียงส่วนหน้า (onset) คงตำแหน่งเดิม สลับเฉพาะเสียงส่วนหลัง (rhyme) โดยไม่กล่าวถึงวรรณยุกต์ว่ามีพฤติกรรมเช่นไร Vicki (1991)⁴ กล่าวว่ารูปแบบของคำผวนมีทั้งที่วรรณยุกต์คงตำแหน่งเดิมกับย้ายตำแหน่ง Davis (1994)⁵ กล่าวว่าวรรณยุกต์เป็นคุณสมบัติของเสียงส่วนหลัง เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นวรรณยุกต์จะสลับไปพร้อมเสียงส่วนหลัง

ด้วยเหตุที่การเล่นทางภาษาเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการศึกษาคำผวนจึงจำเป็นต้องศึกษาจากข้อมูลที่มีครบทุกเสียงในแต่ละระบบ คือ ระบบเสียงพยัญชนะ ระบบเสียงสระ และระบบเสียงวรรณยุกต์ จึงจะสามารถสะท้อนลักษณะการผวนคำทั้งหมดได้ เท่าที่ผ่านมามีการศึกษาคำผวนในภาษาไทยโดยนักภาษาศาสตร์ไทยทั้ง 3 คนที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นการศึกษาแบบอุปนัย (inductive) จึงไม่ครอบคลุมทุกเสียงในแต่ละระบบ ส่งผลให้การศึกษาดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมลักษณะการผวนคำที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งหมด

³ “Languages like Thai and Burmese have a type of syllable structure which can usually be described in terms of an initial and a final. Both languages have developed a kind of speech disguise in which the initials of affected syllables remain fixed while the finals are reversed. The Thai call this Khamphuan (“word-reverse”) or “reversed speech”...” (Haas, 1978: 27)

⁴ “...In Thai, there is a game in which syllables are moved and like Pig Latin, there are at least two varieties, in one, the tones remain as in the original with just the segments of syllables moved, and in another the tones move with the syllable...” (Vicki, 1991, online)

⁵ “...Thai has a similar language game in which syllable rhymes interchange. However, when they interchange, the vowel length and tone patterns can interchange also so that the original tone and vowel pattern are not maintained. ... tone and length are represented as features of the vowel phoneme or of the rhyme, ...” (Davis, 1994: 1983)

อีกประการหนึ่งการศึกษาคำผวนที่ผ่านมาเป็นการศึกษาข้อมูลจากภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ เท่านั้น ในขณะที่คำผวนเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น เนื่องด้วยภาษาไทยแต่ละถิ่นมีความแตกต่างกันในเรื่องจำนวนหน่วยเสียงในระบบเสียง โดยเฉพาะหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ประกอบกับยังไม่มีเคยมีผู้ใดศึกษากลไกและรูปแบบการผวนคำในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ตามแนวภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนคำในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ด้วยวิธีการเดียวกันซึ่งจะพิจารณาจากความเป็นไปได้หรือความเอื้อของระบบเสียงในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ และจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับ “แก่น” หรือ “แกนหลัก” ที่เป็นหัวใจของการผวนคำในภาษาตระกูลไทที่พูดในประเทศไทย

1.2 วัตถุประสงค์

วิเคราะห์และเปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนคำของถ้อยความผวนและคำผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ตามแนวสัทวิทยาอัตภาค (Autosegmental Phonology)

1.3 สมมติฐาน

1.3.1 ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้กลไกที่แตกต่างกันในการผวนคำ

1.3.2 รูปแบบการผวนคำของถ้อยความผวนและคำผวนแตกต่างกันตามจำนวนพยางค์ของถ้อยความ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ให้มุมมองต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาค (Autosegmental Phonology) มาใช้ในการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทย

1.4.2 เป็นแนวทางในการศึกษาการเล่นทางภาษาในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่น ๆ ทั้งที่เป็นภาษามีวรรณยุกต์ (tonal language) และภาษาไม่มีวรรณยุกต์ (non-tonal language)

1.5 ขอบเขต

1.5.1 สถานที่เก็บข้อมูล

1.5.1.1 จังหวัดกรุงเทพฯ (ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ)

1.5.1.2 จังหวัดเชียงใหม่ (ภาษาไทยถิ่นเหนือ)

1.5.1.3 จังหวัดอุบลราชธานี (ภาษาไทยถิ่นอีสาน)

1.5.1.4 จังหวัดนครศรีธรรมราช (ภาษาไทยถิ่นใต้)

1.5.2 เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาถิ่นละ 10 คน โดยไม่เจาะจง เพศ อายุ อาชีพ หรือระดับการศึกษา แต่ผู้บอกภาษาต้องเป็นผู้ที่นิยมเล่นคำผวนและสามารถให้ตัวอย่างคำผวนครบจำนวนที่กำหนดไว้ได้

1.5.3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนคำของถ้อยความผวนและคำผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ในส่วนที่เป็นถ้อยความผวนจะเก็บข้อมูลจากถ้อยความผวนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอย่างครอบคลุมเสียงในทุกระบบของภาษาไทยแต่ละถิ่น และส่วนที่เป็นคำผวนจะเก็บข้อมูลจากการเล่นคำผวนที่ผู้บอกภาษาเคยเล่นหรือเคยได้ยิน

1.6 นิยามศัพท์และสัญลักษณ์

1.6.1 นิยามศัพท์

กลไก	คือ วิธีการหรือกระบวนการที่ใช้เพื่อตัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ
รูปแบบ	คือ ผลลัพธ์ที่ผ่านวิธีการหรือกระบวนการตัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ
ถ้อยความผวน	คือ ถ้อยความสำหรับให้ผู้บอกภาษาผวน หรือ ถ้อยความที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามระบบเสียงภาษาไทยแต่ละถิ่นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล คำพยางค์เดียวจะเป็นคำที่มีความหมายแต่เมื่อรวมกันเป็นถ้อยความผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ หรือ 4 พยางค์ แล้ว อาจมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ เช่น คำว่า หมุน และ กลอน เป็นคำที่มีความหมาย เมื่อรวมกันเป็นถ้อยความผวน 2 พยางค์ คือ หมุนกลอน แล้ว ยังคงมีความหมาย ส่วนคำว่า ฝอย และ แห้ว เป็นคำที่มีความหมาย แต่เมื่อรวมกันเป็นถ้อยความผวน 2 พยางค์ คือ ฝอยแห้ว แล้ว จะไม่มีความหมาย
คำผวน	คือ ถ้อยความที่ได้จากผู้บอกภาษา เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วสามารถให้ความหมายที่ต่างไปจากเดิม ถ้อยความนี้ต้องเป็นถ้อยความที่ผู้บอกภาษาเคยเล่นหรือเคยได้ยินมาก่อน เช่น หนึ่งพร /nɯŋ11 phoɔn33/ ผวนเป็น นอนผึ้ง /noɔn33 phɯŋ11/

เสียงส่วนหน้า	คือ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ประกอบด้วยพยัญชนะต้น เดี่ยวและพยัญชนะต้นควบกล้ำ เช่น คำว่า กวาง /kaaŋ33/ เสียงส่วนหน้า คือ ก /k/ คำว่า กวาง /kwaan33/ เสียงส่วนหน้า คือ กว /kw/
เสียงส่วนหลัง	คือ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ประกอบด้วย แก่นพยางค์ และท้ายพยางค์ แก่นพยางค์ (nucleus) อาจเป็น สระเดี่ยว เสียงสั้น สระเดี่ยวเสียงยาว หรือ สระประสมก็ได้ เช่น คำว่า กั้น แก่นพยางค์คือ อะ /a/ คำว่า กาน แก่นพยางค์คือ อา /aa/ คำว่า กวน แก่นพยางค์คือ อัว /ua/ ส่วนท้ายพยางค์ (coda) อาจเป็น เสียงพยัญชนะท้าย หรือ ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย (กรณีพยางค์เปิด) ก็ได้ เช่น คำว่า กวาง /kaaŋ33/ ท้ายพยางค์ คือ ง /ŋ/ คำว่า กา /kaa33/ ท้ายพยางค์ คือ /ø/ หรือ ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย

1.6.2 สัญลักษณ์

สัญลักษณ์	O	หมายถึง เสียงส่วนหน้า (onset)
สัญลักษณ์	R	หมายถึง เสียงส่วนหลัง (rhyme)
สัญลักษณ์	T	หมายถึง วรรณยุกต์ (tone)
สัญลักษณ์	MSO	หมายถึง อวัยวะเพศชาย (male sexual organ) จะใช้แทนคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศของผู้ชายในทุกภาษาถิ่นที่ศึกษา ได้แก่ /khuay33/, /ham24/, /kradw33/, /dww33/, /ciaw55/, /cuu24/, /khay45/, /khoy55/
สัญลักษณ์	FSO	หมายถึง อวัยวะเพศหญิง (female sexual organ) จะใช้แทนคำที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศของผู้หญิงในทุกภาษาถิ่นที่ศึกษา ได้แก่ /hii24/, /tæet11/, /cim24/
สัญลักษณ์	I	หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ (to have sexual intercourse) จะใช้แทนคำที่เกี่ยวข้องกับการมีเพศสัมพันธ์ในทุกภาษาถิ่นที่ศึกษา ได้แก่ /yet55/, /sii42/, /kradaw42/, /daw42/, /pii42/, /fak55/
สัญลักษณ์	H	หมายถึง ขนที่อวัยวะเพศ (pubic hair) ได้แก่ /mcy24/

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

การเล่นทางภาษา (language play) คือ การดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อซ่อนเร้นความหมายประจำคำ หรือเพื่อสร้างความสนุกสนานจากความหมายที่แฝงอยู่ นอกจากคำว่า language play แล้วยังมีการใช้คำว่า play-language, language game⁶, word game, word play, secret language, disguised speech, speech play, verbal arts, Pig Latin และ ludling⁷ คำเหล่านี้ใช้ในความหมายเดียวกันจึงสามารถ interchangeable ได้ (Laycock, 1972; Apte, 1994; Davis, 1994) งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่นทางภาษาสามารถใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดต่าง ๆ ทางภาษาศาสตร์ที่เป็นนามธรรมให้กลายเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น อาทิ รูปแทนทางเสียง (underlying representation) หน่วยทางภาษาศาสตร์ (linguistic unit) และขอบเขตพยางค์ (syllable boundary) ฯลฯ คำที่ปรากฏในการเล่นทางภาษาเกิดจากการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นเมื่อผู้เล่นเข้าใจวิธีการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ แล้วก็จะสามารถเปลี่ยนกลับไปมา (convert) ระหว่างคำที่ปรากฏในชีวิตประจำวันกับคำที่ปรากฏในการเล่นทางภาษาได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นคำที่เคยได้ยินมาก่อนหรือไม่ก็ตาม เนื่องด้วยคำที่ปรากฏในการเล่นทางภาษาเกิดจากการดัดแปลงคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นคำที่จะปรากฏในการเล่นทางภาษาจึงสามารถเกิดได้เทียบเท่าคำที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน และยังสามารถเกิดได้ไม่รู้จบตราบเท่าที่มีการเกิดคำใหม่ในภาษาอยู่เรื่อย ๆ

2.1 แบบลักษณะของการเล่นทางภาษา

Laycock (1972) และ Davis (1994) ศึกษาและเปรียบเทียบการเล่นทางภาษาข้ามภาษาเป็นจำนวนมากเพื่อหาแบบลักษณะของการเล่นทางภาษา (typology of language plays)

⁶ คำว่า language game เป็นคำภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้เพื่อหมายถึง การเล่นทางภาษา อย่างแพร่หลาย แต่ผู้วิจัยไม่ได้ใช้คำดังกล่าวในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากเกรงว่าจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดว่าการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับเกมที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษา เช่น ปริศนาอักษรไขว้ภาษาอังกฤษ เพราะมีการใช้คำดังกล่าวเพื่อสื่อถึงเกมที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาอย่างแพร่หลายเช่นกัน

⁷ คำว่า ludling สร้างจากภาษาละติน คำว่า ludus 'game' กับ คำว่า lingua 'language' เพราะมีการใช้ศัพท์เรียกที่แตกต่างกันในการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นทางภาษา Laycock จึงสร้างศัพท์นี้เพื่อใช้ในความหมายของการเล่นทางภาษา และได้เผยแพร่ครั้งแรกในปี 1969 (Laycock, 1972) อย่างไรก็ตามการศึกษาการเล่นทางภาษาในเวลาต่อมาก็ยังคงมีการใช้ศัพท์เรียกที่แตกต่างกัน และคำว่า ludling ก็ไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าใดนัก

ผลการศึกษพบว่าความเป็นไปได้ในการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบนั้นมีหลายวิธีการซึ่งสามารถจัดเป็นแบบลักษณะของการเล่นทางภาษาได้ โดยแบ่งตามกลไก (mechanism) ที่ใช้ในการดัดแปลงแบ่งได้เป็น 4 กลไก คือ กลไกการเติม กลไกการจัดเรียงใหม่ กลไกการแทนที่ และกลไกการลด

2.1.1 กลไกการเติม (insertion) คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงให้กับพยางค์หรือคำ ตำแหน่งที่จะเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงนั้นแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ กับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการเล่น การเติมที่เกิดขึ้นแบ่งเป็นการเติมระดับพยางค์กับการเติมระดับคำ

2.1.1.1 การเติมระดับพยางค์ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงให้กับทุกพยางค์ การเติมระดับพยางค์แบ่งเป็นการเติม หน้าพยางค์ ในพยางค์ และ หลังพยางค์

ก. การเติมหน้าพยางค์ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงหน้าเสียงส่วนหน้า เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Malayalam จะเติมกลุ่มเสียง pa- หน้าเสียงส่วนหน้า

(1) คำว่า **ka.ma.la** 'Malayalam name'
ดัดแปลงเป็น **pa.ka.pa.ma.pa.la** Davis (1994:1980)

ข. การเติมในพยางค์ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงระหว่างองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ เช่น ap-talk เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาอังกฤษจะเติมกลุ่มเสียง -ap- ระหว่างเสียงส่วนหน้ากับแก่นพยางค์

(2) คำว่า **pen.cil**
ดัดแปลงเป็น **papen.capil** Davis (1994: 1981)

B-Splash เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาเยอรมันจะเติมกลุ่มเสียง bV ระหว่างแก่นพยางค์กับท้ายพยางค์ (V สามารถแปรเป็นสระใดก็ได้ที่เป็นรูปเดียวกับสระของพยางค์ที่จะเติม)

(3) คำว่า **das** 'that'
ดัดแปลงเป็น **da.bas** Davis (1994: 1981)

ค. การเติมหลังพยางค์ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงหลังท้ายพยางค์ (coda) เช่น การเล่นเกมทางภาษาของผู้พูดภาษา Common Latin American Spanish จะเติมกลุ่มเสียง pV หลังท้ายพยางค์ (V สามารถแปรเป็นสระใดก็ได้ที่เป็นรูปเดียวกับสระของพยางค์ที่นำมา (preceding vowel))

(4) คำว่า gran.de 'big'
 ดัดแปลงเป็น gran.pa.de.pe Davis (1994: 1981)

องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ปรากฏในตัวอย่างที 1 กับ 4 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นการเติมหน้าพยางค์และหลังพยางค์จึงไม่ส่งผลต่อองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของคำที่นำมาเล่น ส่วนตัวอย่างที 2 กับ 3 เป็นการเติมในพยางค์จึงส่งผลต่อองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของคำที่นำมาเล่น

2.1.1.2 การเติมระดับคำ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงให้กับคำ การเติมระดับคำแบ่งเป็นการเติม หน้าคำ ในคำ และ หลังคำ

ก. การเติมหน้าคำ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงหน้าพยางค์แรกของคำ เช่น Sparrow-language เป็นการเล่นเกมทางภาษาของผู้พูดภาษาอังกฤษ จะเติมกลุ่มเสียง mad- หน้าพยางค์แรกของคำ

(5) คำว่า the picture
 ดัดแปลงเป็น mad.the mad.picture
 Hirschberg (1913) อ้างใน Laycock (1972: 71)

ข. การเติมในคำ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงระหว่างพยางค์ของคำ เช่น การเล่นเกมทางภาษาของผู้พูดภาษาฟินแลนด์จะเติมกลุ่มเสียง -tä- หลังพยางค์แรกของคำ

(6) คำว่า jong.löö.ri 'juggler'
 ดัดแปลงเป็น jong.tä.löö.ri Davis (1994: 1981)

การเล่นเกมทางภาษาของผู้พูดภาษา Egyptian Arabic จะเติมกลุ่มเสียง -tinV- หน้าพยางค์สุดท้ายของคำ (V สามารถแปรเป็นสระใดก็ได้ที่เป็นรูปเดียวกับสระที่ปรากฏในพยางค์ก่อนสุดท้าย (penultimate vowel))

(7) คำว่า yed.di.ha.li 'he gives it to me'
 ดัดแปลงเป็น yed.di.ha.ti.na.li Davis (1994: 1981)

ค. การเติมหลังคำ คือ การเติมเสียงหรือกลุ่มเสียงหลังพยางค์สุดท้ายของคำ เช่น Dog Latin เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาอังกฤษ จะเติมเสียง o หลังพยางค์สุดท้ายของคำ

- (8) คำว่า yesterday I had my marbles out to the country
 ดัดแปลงเป็น yesterdayo lo hado myo marbleso outo too theo country
 Hirschberg (1913) อ้างใน Laycock (1972: 68)

การเติมระดับพยางค์กับการเติมระดับคำที่เกิดกับคำ 1 พยางค์ จะกลายเป็น 2 พยางค์เหมือนกัน แต่แท้จริงแล้วการเติมระดับพยางค์กับการเติมระดับคำมีความแตกต่างกันคือถ้าเป็นคำ 3 พยางค์ เมื่อมีการเติมระดับพยางค์เกิดขึ้นจะกลายเป็น 6 พยางค์ (ตัวอย่างที่ 1) แต่ถ้ามีการเติมระดับคำเกิดขึ้นจะกลายเป็น 4 พยางค์ (ตัวอย่างที่ 6)

2.1.2 กลไกการจัดเรียงใหม่ (rearrangement) คือ การจัดเรียงองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์หรือคำอีกครั้ง องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์หรือคำรวมทั้งตำแหน่งที่จะจัดเรียงใหม่นั้นแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ กับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการเล่น การจัดเรียงใหม่ที่เกิดขึ้นแบ่งเป็นการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับกับการจัดเรียงใหม่ด้วยการย้าย

2.1.2.1 การจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับ (interchange) คือ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์หรือการสลับพยางค์ การสลับที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องมีตั้งแต่ 2 พยางค์ขึ้นไป การจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับแบ่งเป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์กับการสลับพยางค์

ก. การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ คือ การสลับตำแหน่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ เสียงที่สลับกันในแต่ละพยางค์นั้นต้องเป็นเสียงแบบเดียวกัน เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาฮาวาย จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงส่วนหน้าของพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายของคำ

- (9) คำว่า du.wit 'money'
 ดัดแปลงเป็น wu.dit Davis (1994: 1982)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Hanunoo ในหมู่เกาะฟิลิปปินส์จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงส่วนหน้ากับแก่นพยางค์ ระหว่างพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายของคำ

- (10) คำว่า ba.lay.nun 'domesticated'
 ดัดแปลงเป็น nu.lay.ban Davis (1994: 1982)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Tagalog จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงส่วนหลัง ระหว่าง พยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายของคำ

- (11) คำว่า **dii.to** 'here'
 ดัดแปลงเป็น **doo.ti** Davis (1994: 1982)

Zagaleyvin 'speech-disguise' เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาพม่า จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงส่วนท้ายของพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายของคำ

- (12) คำว่า **mix.bowv** 'fireplace'
 ดัดแปลงเป็น **mowv.bix** Davis (1994: 1982)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Hijazi Arabic จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับพยัญชนะรากศัพท์ (root consonant) คำว่า maktab ประกอบขึ้นจากพยัญชนะรากศัพท์ k t b แล้วเติมหน้าศัพท์ (prefix) m สามารถดัดแปลงได้ถึง 5 รูปแบบ

- (13) คำว่า **mak.tab** 'office'
 ดัดแปลงเป็น **mat.kab, mab.tak, mab.kat, mak.bat** และ **mat.bak**
 Davis (1994: 1982)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา New Guinea Pidgin จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงอย่างสมมาตร โดยสลับเสียงในพยางค์จากท้ายพยางค์มาต้นพยางค์

- (14) คำว่า **tu.mo.ra** 'tomorrow'
 ดัดแปลงเป็น **a.ro.mut** Davis (1994: 1982)

ข. การสลับพยางค์ คือ การสลับตำแหน่งของพยางค์ทั้งพยางค์ เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Sudanese Language Zande จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับทั้งพยางค์ของพยางค์ที่ 1 กับพยางค์ที่ 2

- (15) คำว่า **ba.ra.mu** 'European'
 ดัดแปลงเป็น **ra.ba.mu** Davis (1994: 1981)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Bantu Luchazi จะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับทั้งพยางค์ของ 2 พยางค์สุดท้าย

- (16) คำว่า tu.ye ku.ndzi.vo 'Let's go to the house'
 ดัดแปลงเป็น ye.tu ku.vo.ndzi Davis (1994: 1982)

2.1.2.2 การจัดเรียงใหม่ด้วยการย้าย (move) คือ การย้ายพยางค์ทั้งพยางค์จากตำแหน่งเดิมไปตำแหน่งอื่นในคำ เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Tagalog จะย้ายพยางค์สุดท้ายของคำไปเป็นพยางค์แรกของคำ

- (17) คำว่า ma.gan.da 'beautiful'
 ดัดแปลงเป็น da.ma.gan Conklin (1956: 137)

ในตัวอย่างที่ 9 - 14 องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของคำที่นำมาเล่นมีการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ส่วนตัวอย่างที่ 15 -17 องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของคำที่นำมาเล่นไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพราะเป็นการสลับพยางค์

2.1.3 กลไกการแทนที่ (substitution) คือ การแทนที่องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ด้วยเสียงหรือกลุ่มเสียง ส่วนที่ถูกแทนและส่วนที่มาแทนนั้นแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ กับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการเล่นแบ่งเป็นการแทนที่พยัญชนะกับการแทนที่สระ

2.1.3.1 การแทนที่พยัญชนะ คือ การกำหนดเสียงหรือกลุ่มเสียงขึ้นมาแทนที่พยัญชนะ เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Moroccan Arabic จะแทนที่พยัญชนะต้นด้วยเสียง h

- (18) คำว่า far 'mouse'
 ดัดแปลงเป็น har Davis (1994: 1982)

2.1.3.2 การแทนที่สระ คือ การกำหนดเสียงหรือกลุ่มเสียงขึ้นมาแทนที่สระ เช่น การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Maracaibo Spanish จะกำหนดให้แทน -o- ด้วย -ofo- นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้แทน -a- ด้วย -agwara-

- (19) คำว่า ro.sa 'rose'
 ดัดแปลงเป็น ro.fo.sag.wa.ra Davis (1994: 1982)

2.1.4 กลไกการลด (deletion) คือ การลดเสียงบางส่วนของพยางค์หรือลดทั้งพยางค์ก็ได้ การลดที่เกิดขึ้นนั้นแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ กับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการเล่น เช่น Ragu Satangaq 'half language' เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Murut จะลดเสียงบางส่วนของพยางค์หรือลดทั้งพยางค์ก็ได้

(20) คำว่า mapanday kow kia ra ragu nu murut
 ดัดแปลงเป็น mapan ko ki ra rag nu mur

Davis (1994: 1983)

คำว่า kow ดัดแปลงเป็น ko เป็นการลดท้ายพยางค์ ส่วนคำว่า mapanday ดัดแปลงเป็น mapan เป็นการลดพยางค์ จากคำเดิมที่มี 3 พยางค์จึงเหลือแค่ 2 พยางค์ ดังนั้นกลไกการลดจึงสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งระดับพยางค์และระดับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์

การเล่นทางภาษาในตัวอย่างที่ 1-20 นั้นใช้เพียง 1 กลไกกับการเล่นทางภาษาแต่ละแบบ แต่ในความเป็นจริงแล้วการเล่นทางภาษาบางแบบอาจจะผสมผสานกลไกข้างต้นคือ จะใช้กลไกมากกว่า 1 กลไกในการดัดแปลงภาษา จำนวนกลไกและรูปแบบที่เกิดขึ้นนั้นแตกต่างกัน โดยขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ กับโครงสร้างภาษาที่ใช้ในการเล่น

การเล่นทางภาษาบางแบบดัดแปลงองค์ประกอบทางเสียงผ่านกลไกต่าง ๆ 2 ขั้นตอน เช่น Pig Latin เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาอังกฤษ เริ่มจากย้ายเสียงส่วนหน้า ของพยางค์แรก ไปต่อท้ายเสียงส่วนหลังของพยางค์ท้ายในคำนั้น ๆ (กลไกการจัดเรียงใหม่) แล้วเติมเสียง e ท้ายเสียงส่วนหน้าที่ย้ายมา (กลไกการเติม)

(21) คำว่า pig la.tin 'Pig Latin'
 ดัดแปลงเป็น ig.p a.tin.l (ด้วยการจัดเรียงใหม่)
 ดัดแปลงเป็น ig.pe a.tin.le (ด้วยการเติม)

Davis (1994: 1980)

การเล่นทางภาษาบางแบบดัดแปลงภาษาโดยใช้กลไกต่าง ๆ 3 ขั้นตอน เช่น Double Dutch เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาอังกฤษที่ยืมมาจากผู้พูดภาษาเยอรมัน เริ่มจากซ้ำคำ 1 พยางค์ให้เป็นคำ 3 พยางค์ (กลไกการเติม) แล้วเติมเสียง le ระหว่างพยางค์ที่ 2 กับ 3 (กลไกการเติม) จากนั้นแทนเสียงส่วนหน้าของพยางค์ที่ 2 กับ 4 ด้วย h กับ f ตามลำดับ (กลไกการแทนที่)

(22)	คำว่า	bar	'bar'
	ดัดแปลงเป็น	bar.bar.bar	(ด้วยการเติม)
	ดัดแปลงเป็น	bar.bar.le.bar	(ด้วยการเติม)
	ดัดแปลงเป็น	bar.har.le.far	(ด้วยการแทนที่)

Davis (1994: 1983)

การเล่นทางภาษาเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นระบบเสียงและโครงสร้างพยางค์ของภาษาที่ใช้ในการเล่นทางภาษาจึงไม่ต่างไปจากระบบเสียงและโครงสร้างพยางค์ของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เมื่อภาษาทั่วโลกสามารถจัดแบบลักษณะได้ การเล่นทางภาษาทั่วโลกก็สามารถจัดแบบลักษณะได้เช่นกันโดยแบ่งตามกลไกที่ใช้ในการดัดแปลงจากรายละเอียดที่ให้ไว้ใน 2.1.1 - 2.1.4 สรุปได้ว่าแบบลักษณะของการเล่นทางภาษามี 4 กลไก คือ การเติม การจัดเรียงใหม่ การแทนที่ และการลด

2.2 การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาในเอเชีย

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาต่าง ๆ ในเอเชียได้มีผู้ศึกษาไว้พอสมควร ในบางภาษาปรากฏการเล่นทางภาษาเพียงหนึ่งแบบ แต่ในบางภาษาปรากฏการเล่นทางภาษาหลายแบบ แสดงให้เห็นว่าคนเอเชียก็นิยมการเล่นทางภาษาเช่นกัน

2.2.1 ภาษาจีน

Schlegel (1891) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึง Sa-la Language ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาจีนซัวเถา (Amoy) ว่าจะเติมเสียง soa หรือ loasoa ท้ายพยางค์ของทุกพยางค์

(23)	คำว่า	goá kā li kóng
	ดัดแปลงเป็น	goásoa kāsoa lisoa kóngsoa
	หรือ	goáloasoa kāloasoa liloasoa kóngloasoa

Chao (1931) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาแบบหนึ่งของผู้พูดภาษาจีน คือ

(24)	คำว่า	ma
	ดัดแปลงเป็น	mai-ka

Chao (1931) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาจีนกวางตุ้ง (Cantonese) ว่าจะลดเสียงส่วนหลัง แล้วแทนที่แก่นพยางค์ ด้วย a ในทุกพยางค์

- (25) คำว่า ŋɔ fan hœy kwai lɔk
 ดัดแปลงเป็น ŋa fa ha kwa la

Liu (1944) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาแบบหนึ่งของผู้พูดภาษาจีน คือ

- (26) คำว่า ne, ni, nən
 ดัดแปลงเป็น ne-ie, ni-i, nən-in
- (27) คำว่า shin, sih
 ดัดแปลงเป็น nin-shin, ni-sih

Ts'ao (1956) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาจีนว่าจะสลับเสียงส่วนหลัง โดยที่เสียงส่วนหน้าคงตำแหน่งเดิม ส่วนวรรณยุกต์จะคงตำแหน่งหรือสลับไปพร้อมกับเสียงส่วนหลังก็ได้

- (28) คำว่า tiēn t'úŋg
 ดัดแปลงเป็น tūŋg t'ién
- (29) คำว่า t'ài t'úŋg
 ดัดแปลงเป็น t'úŋg t'ài

2.2.2 ภาษามาลายู

St. John (1863) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึง Bhasa Balik ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษามาลายูว่าจะเติม lah หลังทุกพยางค์ของคำที่จะนำมาเล่นทางภาษา

- (30) คำว่า ma.ri
 ดัดแปลงเป็น ma.lah.ri.lah

Evans (1917) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษามาลายูว่าจะย้ายพยางค์สุดท้ายของคำไปเป็นพยางค์แรกของคำ

- (31) คำว่า be.ra.pa
 ดัดแปลงเป็น pa.be.ra

2.2.3 ภาษาเวียดนาม

Cheon (1905) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาเวียดนามว่าทุก ๆ 2 พยางค์จะสลับเสียงส่วนหลัง 1 ครั้ง โดยเสียงส่วนหน้าและวรรณยุกต์จะคงตำแหน่งเดิม

- (32) คำว่า dǎ̀ tỳ̀ mìn di tró̃ng nó
 ดัดแปลงเป็น dǎ̀y tề̀ mìn dìn tró̃ng nó

Hoa (1955) อ้างใน Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาเวียดนามว่าจะเติม Cu ให้กับทุกพยางค์ (C สามารถแปรเป็นพยัญชนะใดก็ได้ที่เป็นรูปเดียวกับพยัญชนะของพยางค์ก่อนเติม) แล้วเติมวรรณยุกต์เสียงเดียวกับพยางค์ก่อนเติมให้กับพยางค์ที่เกิดขึ้นใหม่

- (33) คำว่า dǎ̀ tỳ̀ mìn di tró̃ng nó maw
 ดัดแปลงเป็น dǎ̀ dũ̀ tỳ̀ tù mìn mù di du tró̃ng tú nó nú maw mu

Frank Proshan (1997) กล่าวถึง Noi Lai ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาเวียดนามว่าจะสลับเสียงส่วนหลัง พร้อมกับวรรณยุกต์ โดยที่เสียงส่วนหน้าคงตำแหน่งเดิม

2.2.4 ภาษาตากะลืออก

Conklin (1956) กล่าวถึง Baliktad ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษา Tagalog ว่า จะสลับเสียงส่วนหลังของพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายของคำ

- (34) คำว่า dii.to 'here'
 ดัดแปลงเป็น doo.ti

2.2.5 ภาษาชวา

Laycock (1972) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาชวาว่าจะลดจำนวนพยางค์ในคำหลายพยางค์ให้เหลือเพียงพยางค์สุดท้ายของคำ

- (35) คำว่า silit ku kèpèt dilaten
 ดัดแปลงเป็น lit ku pèt ten

2.2.6 ภาษาพม่า

Haas (1978) กล่าวถึง Zagaleyvin 'speech-disguise' ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาพม่าว่าจะจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับเสียงส่วนท้ายของพยางค์แรกกับพยางค์สุดท้ายโดยที่เสียงส่วนหน้าคงตำแหน่งเดิม

- (36) คำว่า kaw?.yowx 'straw'
 ดัดแปลงเป็น kowx.yaw? 'nine' (people)

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาต่าง ๆ ในเอเชีย โดยเฉพาะภาษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นพบว่ากลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็นกลไกหนึ่ง ที่พบในหลาย ๆ ภาษา ได้แก่ ภาษาพม่า ภาษาเวียดนาม ฯลฯ กลไกดังกล่าวนี้ก็ปรากฏในการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยด้วย การเล่นทางภาษานั้นคือ คำผวน

2.3 การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทย

2.3.1 ผู้พูดภาษาไทยทั่วไป

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยปรากฏเป็นจำนวนมาก ชีระพันธ์ วงศ์ไทย (2516) และทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนากุล (2530) กล่าวถึง ภาษาลาู ภาษาส้อ ภาษาแล และภาษาลุย ซึ่งเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทย การเล่นทางภาษาทั้ง 4 แบบนี้มีกลไกและขั้นตอนที่เหมือนกัน เริ่มจากเติม *luu-*, *sòv-*, *lee-* และ *luy-* หน้าพยางค์ทุกพยางค์ (กลไกการเติม) แล้วสลับเสียงส่วนหลังกับเสียงวรรณยุกต์ (กลไกการจัดเรียงใหม่) ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม เช่น การดัดแปลงคำว่า ผู้หญิง ในภาษาลาู จะเติม *luu-* หน้าพยางค์เดิม แล้วสลับเสียงส่วนหลัง พร้อมกับวรรณยุกต์ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(37)	คำว่า	phûu.yǐŋ	‘ผู้หญิง’
	ดัดแปลงเป็น	luu.phûu.luu.yǐŋ	
	ดัดแปลงเป็น	lûu.phuu.îŋ.yuu	

การดัดแปลงคำว่า ผู้หญิง ในภาษาส้อ จะเติม *sòv-* หน้าพยางค์เดิม แล้วสลับเสียงส่วนหลัง พร้อมกับวรรณยุกต์ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(38)	คำว่า	phûu.yǐŋ	‘ผู้หญิง’
	ดัดแปลงเป็น	sòv.phûu.sòv.yǐŋ	
	ดัดแปลงเป็น	sûu.phòv.sǐŋ.yòv	

การดัดแปลงคำว่า ผู้หญิง ในภาษาแล จะเติม *lee-* หน้าพยางค์เดิม แล้วสลับเสียงส่วนหลัง พร้อมกับวรรณยุกต์ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(39)	คำว่า	phûu.yǐŋ	‘ผู้หญิง’
	ดัดแปลงเป็น	lee.phûu.lee.yǐŋ	
	ดัดแปลงเป็น	lûu.phee.îŋ.yee	

การดัดแปลงคำว่า ผู้หญิง ในภาษาลูย จะเติม *luy-* หน้าพยางค์เดิม แล้วสลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(40)	คำว่า	<i>phûu.yĩŋ</i>	‘ผู้หญิง’
	ดัดแปลงเป็น	<i>luy.phûu.luy.yĩŋ</i>	
	ดัดแปลงเป็น	<i>lûu.phuy.lĩŋ.yuy</i>	

2.3.2 ผู้บักพร่องทางการมองเห็น

การเล่นทางภาษาใน 2.3.1 เป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยทั่วไป แต่ถึงอย่างไรการเล่นทางภาษาก็ปรากฏในภาษาของผู้บักพร่องทางการมองเห็นเช่นกัน Umpornphaiboon (2000) กล่าวถึงการเล่นทางภาษาของผู้บักพร่องทางการมองเห็น ซึ่งพบว่ามีกลไกและขั้นตอนที่เหมือนกับการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยทั่วไปคือการเล่นทางภาษาของผู้บักพร่องทางการมองเห็นนั้นเติม *loŋ-* ในตำแหน่งเดียวกันกับที่เติม *luu-*, *sòw-.lee-* และ *luy-* ในภาษาลู ภาษาส่อ ภาษาแล และภาษาลูย ดังนั้นการดัดแปลงคำว่า ผู้หญิง ในภาษาลอง จะเติม *loŋ-* หน้าพยางค์เดิม แล้วสลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(41)	คำว่า	<i>phûu.yĩŋ</i>	‘ผู้หญิง’
	ดัดแปลงเป็น	<i>loŋ.phûu.loŋ.yĩŋ</i>	
	ดัดแปลงเป็น	<i>lûu.phoŋ.lĩŋ.yoŋ</i>	

นอกจากนี้ผู้บักพร่องทางการมองเห็นยังมีการเล่นทางภาษารูปแบบอื่นอีกคือมีการเติม *-cà?* หลังท้ายพยางค์ทุกพยางค์ (กลไกการเติม) แล้วสลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ (กลไกการจัดเรียงใหม่) ระหว่างพยางค์เดิมกับพยางค์ที่เติม

(42)	คำว่า	<i>pay</i>	‘ไป’
	ดัดแปลงเป็น	<i>pay.cà?</i>	
	ดัดแปลงเป็น	<i>pà?.cay</i>	

2.3.3 ผู้ต้องขัง

วิชาติ บูรณะประเสริฐสุข (2545) กล่าวถึงภาษาของผู้ต้องขัง ซึ่งพบว่าภาษาบางส่วนของผู้ต้องขังมีกลไกและขั้นตอนที่เหมือนกับภาษาลู ภาษาส่อ ภาษาแล และภาษาลูย คือ พบว่ามีการเติม *sěe-* ในตำแหน่งเดียวกันกับที่เติม *luu-*, *sòw-*, *lee-* และ *luy-* ในภาษาลู ภาษาส่อ ภาษาแล และภาษาลูย

Haas (1964) ได้เขียนบทความเรื่อง “Thai word games” โดยกล่าวถึง 1) Identical Initial Syllabic Game คือ เกมที่ให้ผู้เล่นแต่ละฝ่ายพูดหนึ่งคำ โดยพยางค์แรกของคำจะต้องมีเสียงเหมือนกับพยางค์แรกของคำที่คนแรกพูด เช่น คนแรกพูดว่า “สะดวก” คนต่อไปพูดว่า “สะดวก” คนต่อ ๆ ไปก็ต้องหาคำที่ขึ้นต้นด้วย สะ- หากหาไม่ได้ก็จะเป็นฝ่ายแพ้ 2) Rhyming Translation Game คือ เกมที่ให้ผู้เล่นพูดคำภาษาอังกฤษแล้วแปลเป็นภาษาไทย โดยให้มีสัมผัสสระเกิดขึ้นระหว่างคำของผู้ที่จะพูดกับคำของผู้พูดคนล่าสุด เช่น คนแรกพูดว่า “eat แปลว่ากิน” คนต่อไปพูดว่า “sin แปลว่าบาป” คนต่อไปก็ต้องหาคำภาษาอังกฤษที่มีสัมผัสสระกับคำว่า บาป แล้วก็แปลเป็นภาษาไทย หากหาไม่ได้ก็จะเป็นฝ่ายแพ้ ปรากฏการณ์ทางภาษาทั้ง 2 แบบนี้สามารถกล่าวได้ว่าเป็นการเล่นของผู้พูดภาษาไทยโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ แต่การเล่นโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือทั้ง 2 แบบนี้ไม่ใช่การดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ และไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการชอ่นรื่นความหมายประจำคำ หรือเพื่อสร้างความสนุกสนานจากความหมายที่แฝงอยู่ แต่เป็นการเล่นเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษา การเล่นของผู้พูดภาษาไทยโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือยังมีอีกหลายลักษณะที่ไม่ต้องใช้วิธีการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ เช่น ปริศนาคำทาย ะหมี ฯลฯ

2.4 การเล่นคำผวน

2.4.1 ประวัติความเป็นมา คำผวนเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยที่ต้องผ่านการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ประวัติความเป็นมาของคำผวนนั้นไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน มีผู้กล่าวว่าการเล่นคำผวนมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย ศรีปราชญ์ซึ่งเป็นที่เชื่อกันในสมัยสมเด็จพระนารายณ์แห่งโคลงกระทู้คำผวนเพื่อแสดงความสามารถในการแต่งโคลงกระทู้ ดังต่อไปนี้

เป ทะลุอยู่ดำ	มีถม	(ปูทะเล)
แป สะหมอยู่ตม	ไต้ไม้	(ปูแสม)
มา แดงแกว่งหางม	หาคู่	(แมงดา)
นา ปล้ำน้ำจิ้มให้	รสลิ้ม ชิมลอง	(น้ำปลา)

นักวิจารณ์วรรณคดีบางท่านกล่าวว่าโคลงกระทู้ไม่น่าจะเป็นผลงานของศรีปราชญ์ คงจะมีผู้แต่งเสริมยกย่องความสามารถของศรีปราชญ์เพื่อให้เข้ากับชุดกระทู้อื่น ๆ ที่สมเด็จพระนารายณ์ทรงกำหนดกระทู้ให้กวีช่วยกันแต่งเพื่อแข่งขัน เช่น ชุดกระทู้ มุ ทู สุ ดู กับ โท วา ปา เป็ด จึงมีผู้เพิ่มกระทู้ เป แป มา นา แล้วแต่งเป็นโคลงกระทู้คำผวน (กวยโอ, 2535) ในสมัยเดียวกันพบการ

สอดแทรกคำผวนใน มหาชาติฉบับหมอปาน กัณฑ์ชูชก ความว่า ต้นตาลโคนบุต มะกรูดน่ารัก ต้นบุกตาสัก ไม้ยักษ์คองเขื่อง มะไฟมะเฟือง ลูกเหลืองมีสี ลูกหอยปากหมี ชิงชีคาหอย สะตือลูกห้อย ลูกย่อยโยนยาน (ล้อม เพ็งแก้ว, 2543)

สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกพบหลักฐานเกี่ยวกับคำผวนในกฎหมายตราสามดวง คือ ในสมัยนั้นจะเรียกผู้ที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นโดยเรียกชื่อบุคคลนั้น ๆ แล้วตามด้วยคำว่า เขี้ยว เช่น ถ้าชื่อนายแดงก็จะเรียกว่า แแดงเขี้ยว แต่สำหรับนายจ้อยนั้นให้เรียกว่า นายจ้อยผู้เกร เพราะหากเรียกว่า จ้อยเขี้ยว เมื่อผวนแล้วจะมีความหมายไปในทางหยาบ (ญาติ อรุณเวช, มปป.)

สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีการปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์ สุนทรภู่ซึ่งเป็นกวีเอกในสมัยนั้นเห็นว่ามีจารึกเกี่ยวกับตำรายาต่าง ๆ จึงได้กล่าวขึ้นมาว่า โรคมากรากไมกตัมกินหาย นอกจากนี้สุนทรภู่ยังได้แสดงความสามารถทางโคลงเมื่อมีผู้ปรามาสว่าแต่งโคลงไม่เป็น

หนึ่งโอมาเวียงเว้า	วูกา	(ไฉนเอ็ง, ว่ากู)
รูกับกาวเมิงแต่ยา	มูไร	(ราวกับกู, มาแต่เอ็ง(ป่า), ไม้รู้)
ปิดเซ็นจะมูสา	เคราทุ	(เป็นศิษย์, มาสู้, ครูเฒ่า)
เฉแต่จะตอบให้	ชีม้วยมังรณอ	(ชอบแต่จะเตะ, มรณัง)

ในสถานการณ์เดียวกันนี้พบว่าการบันทึกที่แตกต่างกันไปบ้าง ดังต่อไปนี้

หนึ่งโอมปรอยเทียบเว้า	วูกา	(ไฉนเอ็ง, เปรียบถ้อย, ว่ากู)
รูกับกาวเมิงแต่ยา	มูไร	(ราวกับกู, มาแต่เอ็ง(ป่า), ไม้รู้)
ปิดเซ็นจะมูซา	เคราทุ	(เป็นศิษย์, มาสู้, ครูเฒ่า)
เฉแต่ตอบห้วยไม้	หลังกลั่นกลนถนาง	(ชอบแต่เตะ, ให้ม้วย, หล่นกลิ้ง, กลางถน)

(ประจักษ์ ประกายพิทยากร, 2521; กวยโอ, 2535; ญาติ อรุณเวช, มปป.)

2.4.2 วรรณกรรมคำผวน

คำผวนไม่ได้ปรากฏเพียงในคำพูดทั่วไปเท่านั้น แต่ยังปรากฏในวรรณกรรมอีกด้วย วรรณกรรมคำผวนเล่มแรก คือ เรื่องพระเอ็ดยง แต่งโดยคุณสุวรรณซึ่งเป็นกวีในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว แม้วรรณกรรมเรื่องจะเป็นวรรณกรรมแบบปกปิด แต่ก็เป็นที่ร่ำลือกันในภายหลัง (ล้อม เพ็งแก้ว, 2543) ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมี

วรรณกรรมที่แต่งด้วยคำผวนทั้งเล่ม 2 เรื่อง เรื่องที่ 1 เรียกชื่อต่าง ๆ กันไป ได้แก่ ศัพท์หวน สรรพหวน สรรพลีหวน สรรพลีหวน สรรพลีหวน สับพะลีหวน สับพะลีหวน เป็นหนังสือขนาด 16 หน้ายก หนาราว 2 ยก แต่งด้วยคำประพันธ์แบบกลอนโดยกวีชาวนครศรีธรรมราชแต่งเป็นภาษาไทยถิ่นใต้ เชื่อว่าผู้แต่งคือ ขุนพรหมโลก⁸ เรื่องที่ 2 ทำวโลตัง ยังไม่ได้พิมพ์ เป็นสมุดไทยดำเขียนด้วยตัวจริง ปัจจุบันเข้าใจว่าต้นฉบับหายไปแล้วไม่ได้มีการคัดลอกไว้ (ประจักษ์ ปรึกษากร, 2521; ล้อม เฟ็งแก้ว, 2543; นุนเบิดลาย, มปป.; ญาดา อารุณเวช, มปป.) หลังจากนั้นได้มีการเผยแพร่วรรณกรรมคำผวนอีกจำนวน 4 เล่ม⁹ ได้แก่ 1) สรรพลอด้วน โดยนุนเบิดลาย¹⁰ 2) ภาษาศิลป์ โดยนุนเบิดลาย เป็นหนังสือที่รวมสรรพลอด้วนกับสรรพลีหวน ไว้ในเล่มเดียวกัน 3) ภาษาไทยคำผวน โดย จ.ส.ต.ปลดอด ชูสาย หนังสือเล่มนี้แต่งเป็นกลอนทั้งเล่มและปรากฏคำผวนแทบทุกวรรค สิ่งที่ต่างไปจากวรรณกรรมคำผวนเล่มอื่น ๆ คือ เป็นคำผวนที่ผวนแล้วไม่เป็นคำหยาบคายเพราะเป็นการนำกลไกและรูปแบบการผวนคำไปใช้ในการแต่งคำประพันธ์ 4) คำผวนกวนโอ๊ย โดยนรรฆพล วงศ์สว่าง เป็นหนังสือที่รวบรวมคำผวนจากบุคคลทั่วไป

ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งสืบค้นและเผยแพร่ข้อมูลที่หลากหลาย มีเว็บไซต์จำนวนมากที่ตั้งขึ้นมาเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับคำผวนและให้ตัวอย่างคำผวนไว้เป็นจำนวนมาก เช่น www.fouyuck.com และ www.kampuan.hypermart.net/rightindex.html เป็นเว็บไซต์ที่สร้างขึ้นเพื่อเผยแพร่และให้สืบค้นสำหรับเรื่องคำผวนโดยเฉพาะ จึงมีรายละเอียดเกี่ยวกับคำผวนและมีการนำเสนอคำผวนที่แฝงอยู่ในการใช้ภาษาแบบต่าง ๆ เช่น ปริศนาคำทาย รายการอาหาร การนับวัน การนับจำนวนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน รวมทั้งเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปส่งคำผวนเข้าไปเพื่อให้ทีมงานพิจารณาว่าเหมาะสมที่จะเผยแพร่หรือไม่ หากเหมาะสมก็จะนำขึ้นเว็บไซต์เผยแพร่ต่อไป www.tungsong.com/Modify-Lifetsgcity/Read/Pasasin/pasasin_1.html เป็นส่วนหนึ่งของเว็บไซต์อำเภอทุ่งสงซึ่งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำขึ้นเพื่อเผยแพร่

⁸ เท่าที่มีการรายงานพบว่าการตีพิมพ์ในครั้งที่ 1-2 เป็นการพิมพ์จำนวนน้อยเพื่อเผยแพร่ให้กับคนรู้จักจึงไม่มีการระบุพิมพ์ลักษณะ ผู้จัดพิมพ์ครั้งที่ 2 ให้เหตุผลว่า “ไม่อยากจะเสี่ยงกับข้อหาประทุติตนขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน” หลังจากนั้น พ.ศ.2516 มีผู้ใช้ชื่อว่าขุนพรหมโลก (ชื่อเดียวกันกับผู้แต่งแต่เป็นคนละคนกัน) ได้จัดพิมพ์เพื่อจำหน่าย ซึ่งเป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ 3 (ล้อม เฟ็งแก้ว, 2543) ต่อมา พ.ศ.2543 ชมรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ซึ่งเป็นการจัดพิมพ์ครั้งล่าสุด โดยใช้ชื่อว่า สรรพลีหวน

⁹ ผู้วิจัยพบว่ายังมีการจัดพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมคำผวนระดับกลุ่มเล็ก ๆ ในการเก็บข้อมูลที่จังหวัดนครศรีธรรมราชผู้บอกภาษาคนหนึ่งให้หนังสือแก่ผู้วิจัย 1 เล่ม ซึ่งมีเนื้อหาเป็นคำผวนที่ผู้บอกภาษาได้รวบรวมจากการเล่นของตนเองและจากการเล่นของเพื่อนฝูง จากนั้นได้พิมพ์และโรเนียวแจกเฉพาะเพื่อนพ้องคนสนิท

¹⁰ นุนเบิดลายได้กล่าวว่า ประมาณ พ.ศ.2505 ตนป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับประสาทและความเครียด แม้จะรักษานานกว่า 6 ปีก็ยังไม่หาย แต่พอได้อ่านหนังสือสรรพลีหวนส่งผลให้อาการของตนดีขึ้น นุนเบิดลายจึงเริ่มฝึกเขียนคำผวนจนมากพอ เลยรวมเป็นเล่มและตั้งชื่อให้คู่กับหนังสือสรรพลีหวนว่า สรรพลอด้วน (นุนเบิดลาย, มปป)

วรรณกรรมคำผวนเรื่อง สรรพลีหวน เนื่องจากผู้แต่งเป็นชาวนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังมี ความรู้เกี่ยวกับคำผวนและตัวอย่างคำผวนที่เป็นภาษาไทยถิ่นใต้

การเล่นทางภาษาเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้น บางครั้งผู้พูดไม่ได้มีเจตนาจะให้คำพูดของตนผวนแล้วเกิดความหมายที่หยาบคายแต่เป็นเพราะ โครงสร้างของภาษาเอื้อให้คำพูดเหล่านั้นสามารถผวนแล้วก่อให้เกิดความหมายที่ต่างไปจากเดิม ได้ สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้มีพระบรมราชโองการเรื่องประกาศสรรพนาม สำหรับข้างม้า ประกาศ ณ วันจันทร์ เดือน 7 แรม 9 ค่ำ ปีมะแม จศก มีความตอนหนึ่งว่า

“ให้จงรู้ทั่วกันว่า ข้างม้านี้เป็นสัตว์มีชาติมีสกุล ไม่ควรเรียกว่าตัวหนึ่ง สองตัว ให้เรียกว่า ข้างหนึ่ง ข้างสอง ม้าหนึ่ง ม้าสอง แต่สัตว์เดียรัจฉานนอกจาก ข้างม้าให้เรียกว่าตัวหนึ่ง สองตัว อย่าให้ว่าสองชะมด สองเต่า สองปลา กับคำ จำพวกคำผวน เหมือนหนึ่งต้นไม้ 8 ต้น 9 ต้น หรือแปดเต่าแปดตัวอย่างนี้ ถ้า จะกราบบังคมทูลพระกรุณา ให้กราบบังคมทูลพระกรุณาอย่างอื่น อย่าให้เป็นคำ ผวนได้ ให้กรมมหาดไทย กลาโหมสัสดี หมายให้รู้ทั่วกันตามสัสดี”

ในสมัยเดียวกันได้มีการแปลและเรียบเรียงพระราชพงศาวดารมอญ เมื่อ จุลศักราช 1219 หรือ พ.ศ.2402 และตีพิมพ์ปี พ.ศ.2442 มีความตอนหนึ่งว่า

“จุลศักราช 646 ปี พระเจ้าฟ้ารั่วให้สร้างปราสาทในเมืองเมาะตะมะ ให้ ยกปราสาทนั้น เป็นวันพฤหัสบดี เดือนหก แรมสามค่ำ นักขัตฤกษ์ 22 เป็น ราชฤกษ์ จึงมุขมนตรีและคนทั้งปวงคอยหาฤกษ์และนิมิต ครั้นถึงเวลากลางวัน พอหญิงมีครรภ์คนหนึ่งเดินมาริมหลุม คนทั้งปวงพร้อมกันว่าได้ฤกษ์แล้ว ก็ผลัก หญิงคนนั้นลงในหลุมเสาเอก แล้วตัดเชือกที่ผูกเสาปราสาทให้ขาด เสาปราสาท นั้นก็ตกลงในหลุม ทับสตรีมีครรภ์นั้นตาย โลहितสตรีนั้นกระเด็นขึ้นมา กลายเป็น อสรพิษ สีตัวสองหน¹¹) อสรพิษเจ็ดตัวนั้นตายอยู่ริมปากหลุม อสรพิษตัวหนึ่ง เลื้อยไปข้างทิศตะวันตกแล้วจึงตาย”

(ประจักษ์ ประภาพิตยากร, 2521; ญาดา อารุณเวช, มปป.)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับคำพูดที่สามารถผวนเป็นคำที่หยาบคายได้ งจิต (2520) ประจักษ์ ประภาพิตยากร (2521) กล่าวถึงข้อควรพึงระวังในการใช้ภาษาเพราะเสียงบางเสียง สามารถก่อให้เกิดคำผวนที่มีความหมายหยาบคายได้ ตัวอย่างเช่น

¹¹ ใช้คำว่า สีตัวสองหน เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำว่า แปดตัว ซึ่งผวนแล้วจะเป็นคำไม่สุภาพ

1. คำที่มีเสียงสระ อี เช่น ดี ดี ฝี สี่ หวี ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ห อ ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
2. คำที่มีเสียงสระ อะ สะกดด้วย ก เช่น กัก ดัก ผัก สัก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น บ ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
3. คำที่มีเสียงสระ ออ สะกดด้วย ก เช่น กอก ดอก ออก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ถ ท ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
4. คำที่มีเสียงสระ อู สะกดด้วย ด เช่น ดูด บุด ปูด อูฐ ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ต ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
5. คำที่มีเสียงสระ เอะ สะกดด้วย ด เช่น เจ็ด เต็ด เล็ด เอ็ด ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ย ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
6. คำที่มีเสียงสระ แอ สะกดด้วย ด เช่น แดด แปด แฝด แรด ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ต ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้
7. คำที่มีเสียงสระ อัว สะกดด้วย ย เช่น ด้วย พวย มวย รวย ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้น ข ค ปรากฏทั้งหน้าและหลังคำที่มีสระเหล่านี้

การที่คำผวนปรากฏหลากหลายทั้งในเอกสาร วรรณกรรม รวมไปถึงภาษาพูด แสดงให้เห็นว่าคำผวนปรากฏในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546: 728) จึงได้ให้ความหมายของคำผวนไว้ว่า “ผวน ก. หวน กลับ, เช่น คำผวน, เรียกคำที่พูดทวนกลับเช่นนั้น เช่น ตกที่อิฐ ผวนเป็น ดิดที่อก ว่า คำผวน” การศึกษาเรื่องคำผวนได้มีผู้สนใจศึกษาเป็นจำนวนมาก แบ่งเป็นผู้ศึกษาคำผวนด้วยวิธีการของนักภาษาไทยกับผู้ศึกษาคำผวนด้วยวิธีการของนักภาษาศาสตร์

การศึกษาคำผวนด้วยวิธีการของนักภาษาไทยมุ่งเน้นที่การให้นิยามและลักษณะที่ปรากฏใช้ โสมทัต เทเวศร์ (2512) ประจักษ์ ประกายพิทยากร (2517, 2521, 2524) งจิต (2520) จ.ส.ต.ปลอด ชูสาย (2529) ทรงศักดิ์ ปรารังค์วัฒนากุล (2530) กวยโอ (2535) ส. พลายน้อย (2537) สุจริต เพียรชอบ (2539) ล้อม เพ็งแก้ว (2543) สนิท บุญฤทธิ์ (2544) ยุทธนา นาคสุข (2545) นุนเบ็ดลาย (มปป.) ญาดา อรุณเวช (มปป.) และนรรทมพล วงศ์สว่าง (มปป.) กล่าวว่า คำผวน คือ กลุ่มคำที่สลับเสียงสระและตัวสะกดในตำแหน่งที่ก่อให้เกิดความหมายที่ต้องการและภาษาที่ใช้ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยมากจะใช้พูดเฉพาะในกลุ่มคนสนิททั้งเด็กและผู้ใหญ่ ความหมายที่เกิดจากการผวนคำมักเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไม่สามารถพูดถึงโดยตรงได้ เช่น คำต้องห้าม กามกิจ คนส่วนมากจึงเข้าใจว่าการผวนคำนั้นเป็นเรื่องลามกสกปรก ในขณะที่ผู้ศึกษาเหล่านี้มองว่าแท้จริงแล้วการผวนพยางค์เป็นการหาความสำราญจากภาษาและแสดงปฏิภาณทางภาษาของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร นอกจากนี้ยังได้พิจารณาให้คำผวนเป็นเอกลักษณ์ทางภาษาอย่างหนึ่งของภาษาไทย

การศึกษาคำผวนด้วยวิธีการของนักภาษาศาสตร์มุ่งเน้นที่การวิเคราะห์หลักไวยากรณ์และรูปแบบ
ธีระพันธ์ วงศ์ไทย (2516) กล่าวว่า คำผวนเป็นการเล่นทางภาษาที่คงเสียงพยัญชนะต้นแล้วสลับ
เสียงสระ พยัญชนะท้าย (ถ้ามี) และวรรณยุกต์ รูปแบบที่เกิดขึ้นคือ V(V)CT นอกจากนี้
Surintramont (1973) และ Hoonchamlong (1990) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมว่ารูปแบบของการเล่นคำ
ผวนมี 2 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบที่สลับเสียงสระและพยัญชนะท้าย

คูหนิง /duu33 naŋ24/ > ดังหนู /daŋ33 nuu24/

2. รูปแบบที่สลับเสียงสระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์

คูหนิง /duu33 naŋ24/ > ดังนู /daŋ24 nuu33/

การศึกษาของ Surintramont และ Hoonchamlong เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแทนทางเสียง
(underlying representation) และการวิเคราะห์วรรณยุกต์ในภาษาไทยด้วยทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาค
(Autosegmental Phonology) ผู้เขียนใช้คำผวนเป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว

2.5 สัทวิทยาอัตภาค

สัทวิทยา (phonology) เป็นการวิเคราะห์ระบบเสียงของภาษาใดภาษาหนึ่ง ทฤษฎีสัทวิทยา
ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีใดก็ตามจึงต้องแสดงหน่วยนามธรรมทางเสียงลักษณะใดลักษณะหนึ่ง
สัทวิทยามีหลายแนว ได้แก่ สัทวิทยาหน่วยเสียง (Phonemics) สัทวิทยาสัทสัมพันธ์ (Prosodic
Analysis) และสัทวิทยาเพิ่มพูน (Generative Phonology) ต่อมาเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลภาษาที่
มีวรรณยุกต์ (tonal language) มากขึ้น นักภาษาศาสตร์ส่วนหนึ่งมีความรู้สึกทฤษฎีต่าง ๆ ที่มี
อยู่ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางเสียงในภาษาที่มีวรรณยุกต์ได้ชัดเจน¹² จึงมีผู้เสนอ
ทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาค (Autosegmental Phonology) ขึ้นมาเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ทางภาษาที่
เน้นเรื่องการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์เป็นพิเศษ

¹² การศึกษาทางด้านสัทวิทยาช่วงต้นเป็นการศึกษาภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ เช่น ภาษาอังกฤษ ดังนั้นเมื่อมี
การศึกษาข้อมูลภาษาที่มีวรรณยุกต์ เช่น ภาษาในแถบแอฟริกา เอเชีย ทฤษฎีสัทวิทยาต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น
เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของภาษาที่ไม่มีวรรณยุกต์ เช่น สัทวิทยาหน่วยเสียง สัทวิทยาสัทสัมพันธ์ จึงไม่สามารถ
อธิบายปรากฏการณ์ของภาษาที่มีวรรณยุกต์ได้ชัดเจนพอจึงต้องมีการปรับแนวคิดเพื่อวิเคราะห์ภาษามี
วรรณยุกต์จึงเป็นที่มาของสัทวิทยาอัตภาค ถึงอย่างไรการอธิบายเรื่องวรรณยุกต์ให้กับผู้ที่พูดภาษาไม่มี
วรรณยุกต์ได้เข้าใจก็ยังคงเป็นเรื่องที่ซับซ้อน ดังนั้น Goldsmith จึงปรารถนาที่จะให้ “แบบจำลองของแนวคิด
ทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาคสามารถแสดงเกี่ยวกับวรรณยุกต์ให้กับผู้ที่พูดภาษาไม่มีวรรณยุกต์เข้าใจได้” (1990: 5)

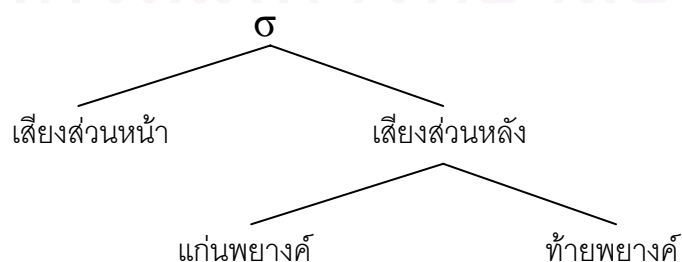
2.5.1 ประวัติความเป็นมา

สัทวิทยาอัติภาค (Autosegmental Phonology) เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยเรื่องรูปแทนทางเสียงที่เป็นแนวเส้นหลายชั้น (multi-linear phonological representation) ทฤษฎีนี้พัฒนาต่อเนื่องมาจากสัทวิทยาเพิ่มพูน (Generative Phonology) โดย John A. Goldsmith ซึ่งเสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่ Massachusetts Institute of Technology โดยมีจุดประสงค์เพื่อตอบปัญหาเสียงซ้อน (suprasegmental) โดยเฉพาะวรรณยุกต์ ทฤษฎีนี้เสนอว่าเสียงพูดเกิดจากการทำงานร่วมกันของฐานกรณ์ ที่ใช้ในการออกเสียง อวัยวะเหล่านี้ทำงานในลักษณะที่แตกต่างกันเพื่อผลิตเสียงพูดแบบต่าง ๆ ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงมุ่งที่จะให้แบบจำลอง (model) แสดงการทำงานที่เชื่อมต่อกันของอวัยวะต่าง ๆ เช่น ริมฝีปาก ลิ้น ฯลฯ โดยแบ่งออกเป็นชั้นส่วนต่าง ๆ ตามการทำงานของอวัยวะที่ใช้ในการออกเสียงตามลำดับ และการเชื่อมต่อของลักษณะทางกายภาพของเสียง เช่น ชั้นส่วนวรรณยุกต์แสดงการทำงานของเส้นเสียงและกล้ามเนื้อกล่องเสียงที่เอื้อให้เกิดเสียงวรรณยุกต์ ส่วนชั้นส่วนที่ไม่ใช่ชั้นส่วนวรรณยุกต์เป็นลักษณะการทำงานของอวัยวะภายในช่องทางเดินเสียง โดยมีเส้นเชื่อมสัมพันธ์ (association line) เป็นเครื่องเชื่อมโยงให้เห็นว่ากล่องเสียงและช่องทางเดินเสียงมีการทำงานร่วมกันอย่างไร สาเหตุที่ต้องมีเส้นเชื่อมสัมพันธ์เชื่อมโยงความสัมพันธ์แต่ละชั้นส่วนเข้าด้วยกันก็เพราะว่าแต่ละชั้นส่วนเป็นอิสระต่อกัน (autonomous) ดังนั้นการเชื่อมโยงข้ามชั้นส่วนจึงสามารถแสดงให้เห็นด้วยเส้นเชื่อมสัมพันธ์

2.5.2 หน่วยหลักในการวิเคราะห์

ทฤษฎีนี้เป็นการพิจารณาเสียงพูดที่เริ่มพิจารณาจากองค์ประกอบใหญ่ไปสู่องค์ประกอบเล็ก (top-down) จึงมีหลักการที่ใช้ในการวิเคราะห์เริ่มจากระดับพยางค์ไปจนถึงระดับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ หน่วยหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ภาษามีลำดับดังต่อไปนี้

2.5.2.1 โครงสร้างพยางค์ (syllable structure) แสดงรูปแบบของกระสวนที่กำกับเสียงในภาษา (canonical) ว่าในตำแหน่งต่าง ๆ สามารถเกิดเสียงอะไรได้บ้างตามข้อจำกัด (constraint) ของภาษานั้น ๆ

ภาพที่ 1 แบบจำลองโครงสร้างพยางค์

σ คือ สัญลักษณ์แทนพยางค์ แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่าพยางค์ประกอบขึ้นจากเสียงส่วนหน้า กับเสียงส่วนหลัง ซึ่งเสียงส่วนหลังประกอบขึ้นจากแก่นพยางค์กับท้ายพยางค์ โดยแสดงความสัมพันธ์ลดหลั่นตามลำดับ แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นว่าลำดับของเสียงที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชั้นส่วนพยัญชนะ-สระตามข้อจำกัดของภาษาใดภาษาหนึ่งนั้นสามารถมีเสียงอะไรปรากฏร่วมกันได้บ้าง

2.5.2.2 *ชั้นส่วนโครงหลัก (skeleton tier)* คือ ชั้นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าพยางค์ที่เกิดขึ้นจริงในภาษานั้นประกอบด้วยเสียงที่เป็น ±เสียงก่อพยางค์ (syllabic) และปรากฏอยู่ในตำแหน่งใดของพยางค์ ชั้นส่วนนี้เป็นเหมือนแกนที่อนุญาตให้เสียงต่าง ๆ มาเกาะได้ตามข้อจำกัดของภาษา เช่น เสียงพยัญชนะสามารถปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน้าและหลังเสียงสระได้

C V C

ภาพที่ 2 ชั้นส่วนโครงหลัก

2.5.2.3 *ชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ (CV tier)* คือ ชั้นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าพยางค์ที่เกิดขึ้นจริงนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงที่เป็นเสียง ±เสียงก่อพยางค์ ชนิดใดและมีสัญลักษณ์บ่งความต่าง (distinctive feature)¹³ ไต่บ้าง

'p'	'i'	'n'
-syllabic	+syllabic	-syllabic
-nasal	-nasal	+nasal
+labial	-labial	-labial
-coronal	-coronal	+coronal

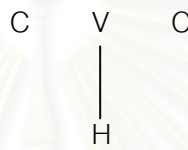
ภาพที่ 3 ชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ (ดัดแปลงจาก Goldsmith, 1990: 17)

ชั้นส่วนโครงหลักกับชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ ดูเหมือนว่าเป็นสิ่งเดียวกันแต่ความจริงแล้วมีความแตกต่าง สิ่งที่แตกต่างกันในชั้นส่วนทั้งสอง คือ ชั้นส่วนโครงหลักแสดงความเป็นไปได้ของโครงสร้างพยางค์ที่จะเกิดในภาษาใดภาษาหนึ่งว่าเป็นเสียง ±เสียงก่อพยางค์ คือ เป็นเสียง

¹³ สัญลักษณ์บ่งความต่างที่แสดงบทบาททางเสียงในภาษาจะปรากฏบนชั้นส่วนใดชั้นส่วนหนึ่งที่แน่นอนเพียงชั้นส่วนเดียว และชั้นส่วนนั้น ๆ ก็จะถูกนิยามตามเสียงที่มีคุณสมบัติของสัญลักษณ์บ่งความต่างนั้นๆ เช่น ชั้นส่วนที่มีสัญลักษณ์บ่งความต่างเป็น [+high] หรือ H, [-high] หรือ L คือ ชั้นส่วนวรรณยุกต์

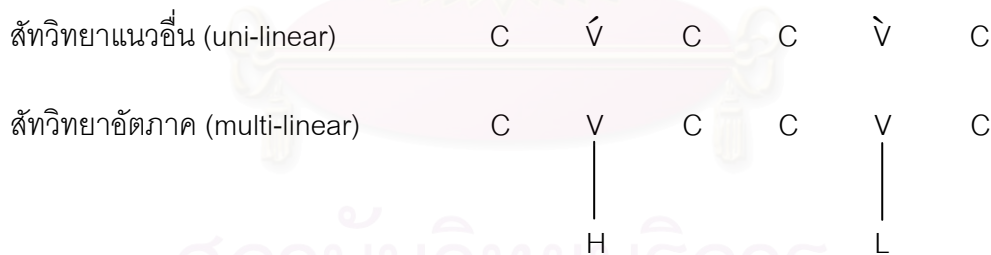
พยัญชนะหรือสระ ส่วนชั้นส่วนพยัญชนะ-สระแสดงให้เห็นว่าในการเกิดขึ้นจริงของพยางค์นั้น ๆ ประกอบด้วยเสียงที่เป็น ±เสียงก่อพยางค์ ชนิดใด และมีสัทลักษณะบ่งความต่างอะไรบ้าง

2.5.2.4 ชั้นส่วนวรรณยุกต์ (tonal tier) และเส้นเชื่อมสัมพันธ์ (association line) ชั้นส่วนวรรณยุกต์เป็นชั้นส่วนเฉพาะของภาษาที่มีวรรณยุกต์ แสดงให้เห็นว่าการเกิดพยางค์ต่าง ๆ นั้นได้เกิดหน่วยเสียงวรรณยุกต์ใดร่วมด้วย ชั้นส่วนวรรณยุกต์เป็นอิสระจากชั้นส่วนพยัญชนะ-สระจึงต้องมีเส้นเชื่อมสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่เชื่อมชั้นส่วนทั้งสองเข้าด้วยกัน เส้นเชื่อมสัมพันธ์นี้แสดงให้เห็นการทำงานของฐานกรณ์และอวัยวะอื่นที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันของเสียงที่อยู่ต่างชั้นส่วนกัน

ภาพที่ 4 ชั้นส่วนวรรณยุกต์และเส้นเชื่อมสัมพันธ์

ชั้นส่วนวรรณยุกต์จะถูกเชื่อมเข้ากับชั้นส่วนพยัญชนะ-สระด้วยเส้นเชื่อมสัมพันธ์โดยจะเชื่อมกันระหว่างส่วนที่เป็นเสียงวรรณยุกต์กับเสียงสระที่ทำหน้าที่เป็นแก่นพยางค์ ดังนั้นเสียงสระหรือแก่นพยางค์นี้จึงมีชื่อเรียกว่าหน่วยรองรับวรรณยุกต์ (tone-bearing unit)

ภาพที่ 5 รูปแทนทางเสียงของเสียงพูดที่เป็นแนวเส้นชั้นเดียวกับแนวเส้นหลายชั้น

สัทวิทยาแนวอื่นแสดงให้เห็นว่าวรรณยุกต์เกาะติดกับสระและเป็นคุณสมบัติของพยางค์ เสียงพูดจึงเป็นแนวเส้นชั้นเดียว ในขณะที่สัทวิทยาอัตรภาคแสดงให้เห็นว่าชั้นส่วนวรรณยุกต์กับชั้นส่วนพยัญชนะ-สระเป็นคนละชั้นส่วนกันจึงแสดงออกเป็น 2 ชั้นส่วน โดยมีเส้นเชื่อมสัมพันธ์เชื่อมชั้นส่วนทั้งสองเข้าด้วยกันเพื่อแสดงการทำงานที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน เสียงพูดจึงเป็นแนวเส้นหลายชั้น (ดูภาพที่ 5) การวิเคราะห์หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ที่ผ่านมาด้วยสัทวิทยาแนวอื่น นั้นพิจารณาให้วรรณยุกต์เป็นเสียงซ้อน วรรณยุกต์จึงเป็นคุณสมบัติของพยางค์ที่เกาะติดกับเสียงสระหรือสระเป็นตัวนำพาหลักของวรรณยุกต์ โดยมีกำหนดรูปแบบวรรณยุกต์

ทั้ง 5 หน่วยเสียง ดังต่อไปนี้ วรรณยุกต์เสียงต่ำ / ˘ / วรรณยุกต์เสียงกลาง / ˊ / วรรณยุกต์เสียงสูง / ˋ / วรรณยุกต์เสียงตก / ˆ / วรรณยุกต์เสียงขึ้น / ˊ / แม้ว่าการศึกษาหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ตามสัทวิทยาแนวอื่นนั้นจะสอดคล้องกับการพิจารณาตามแนวสัทศาสตร์ คือ มีจำนวน 5 หน่วยเสียง แต่ในมุมมองของสัทวิทยาอัตภาคนั้นพิจารณาให้หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ มีวรรณยุกต์หรือระดับเสียงสำคัญเพียง 3 ระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์เสียงต่ำ (L) วรรณยุกต์เสียงกลาง (M) วรรณยุกต์เสียงสูง (H) ส่วนวรรณยุกต์อื่น ๆ พิจารณาให้เป็นลำดับที่ต่อเนื่องของวรรณยุกต์ระดับ ได้แก่ วรรณยุกต์เสียงตก (โท) เป็นลำดับที่ต่อเนื่องของวรรณยุกต์เสียงสูงกับวรรณยุกต์เสียงต่ำ (HL) ส่วนวรรณยุกต์เสียงขึ้น (จัตวา) เป็นลำดับที่ต่อเนื่องของวรรณยุกต์เสียงต่ำกับวรรณยุกต์เสียงสูง (LH) ดังนั้นในมุมมองของสัทวิทยาอัตภาค วรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ จึงมีเพียง 3 หน่วยเสียง การอธิบายเช่นนี้ช่วยให้เกิดความง่ายและประหยัดในการรู้จำวรรณยุกต์ของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ

2.5.3 การเชื่อมโยงวรรณยุกต์กับหน่วยรองรับวรรณยุกต์ แนวคิดของทฤษฎีสัทวิทยาอัตภาคเสนอให้วรรณยุกต์เป็นอิสระจากชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ โดยมีเส้นเชื่อมสัมพันธ์เชื่อมวรรณยุกต์เข้ากับชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ จึงเรียกระยะว่าหน่วยรองรับวรรณยุกต์ โอกาสที่หน่วยรองรับวรรณยุกต์จะเชื่อมเข้ากับวรรณยุกต์เป็นไปได้ 3 รูปแบบดังต่อไปนี้

2.5.3.1 *หนึ่งต่อหนึ่ง (one to one)* คือ หน่วยรองรับวรรณยุกต์ 1 หน่วย กับ วรรณยุกต์ 1 หน่วย เช่น สระเสียงสั้นกับวรรณยุกต์ระดับ หรือสระเสียงยาวกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

2.5.3.2 *จำนวนมากต่อหนึ่ง (many to one)* คือ หน่วยรองรับวรรณยุกต์มากกว่า 1 หน่วย กับ วรรณยุกต์เพียง 1 หน่วย เช่น สระเสียงยาวกับวรรณยุกต์ระดับ

2.5.3.3 *หนึ่งต่อจำนวนมาก (one to many)* คือ หน่วยรองรับวรรณยุกต์ 1 หน่วย กับ วรรณยุกต์มากกว่า 1 หน่วย เช่น สระเสียงสั้นกับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

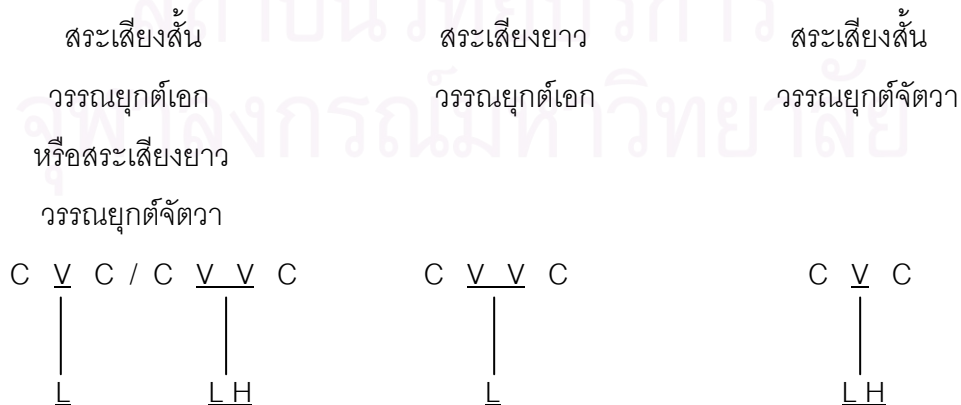

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการเชื่อมโยงของวรรณยุกต์กับหน่วยรองรับวรรณยุกต์ในพยางค์ภาษาไทย จะเห็นว่าได้วิเคราะห์วรรณยุกต์เอกซึ่งเป็นเสียงต่ำระดับให้มี 1 ประกอบและแทนด้วยสัญลักษณ์ L ส่วนวรรณยุกต์จัตวาซึ่งเป็นเสียงต่ำขึ้นได้วิเคราะห์ให้มี 2 องค์ประกอบและแทนด้วยสัญลักษณ์ L กับ H ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6 รูปแบบการเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์

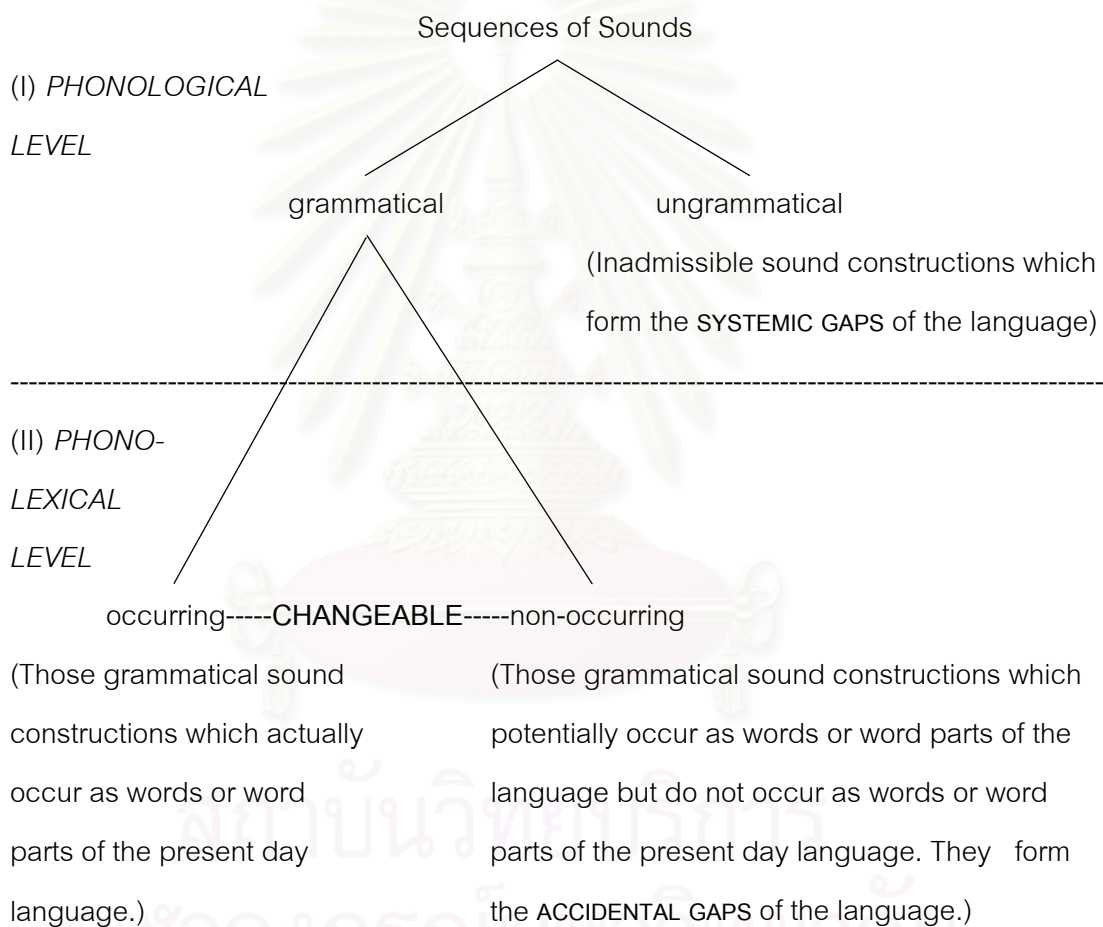
เนื่องจากงานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่กลไกและรูปแบบแบบการพจนาคำ ผู้วิจัยจึงได้ตัดแปลงวิธีการนำเสนอ การเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์ในบทที่ 4 โดยจะแสดงการเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์ด้วยเส้นเชื่อมสัมพันธ์เพียงเส้นเดียวเท่านั้น เท่ากับว่าผู้วิจัย กำหนดให้สระเสียงยาวและวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับในภาษาไทยเป็น 1 หน่วย ประกอบขึ้นด้วย 1 องค์ประกอบ ทั้งนี้เพื่อให้การนำเสนอกลไกและรูปแบบการพจนาคำมีลักษณะชัดเจน ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 7 การเชื่อมโยงหน่วยรองรับวรรณยุกต์กับวรรณยุกต์ที่จะแสดงในการวิเคราะห์

2.6 การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษา

การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษามีข้อจำกัดในการเกิดร่วมกัน นักสัทวิทยาแบ่งการเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษาเป็น ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์กับลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ Peng (1972: 81) ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่าโอกาสการเรียงลำดับของหน่วยเสียงในภาษาสามารถเกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1) การเรียงลำดับที่เป็นไปตามเงื่อนไขทางเสียงและปรากฏใช้ 2) การเรียงลำดับที่เป็นไปตามเงื่อนไขทางเสียงแต่ไม่ปรากฏใช้ 3) การเรียงลำดับที่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขจึงไม่ปรากฏใช้ Luksaneeyanawin (1992: 77) ได้นำเสนอแนวคิดดังกล่าวด้วยแบบจำลองดังต่อไปนี้

ภาพที่ 9 การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษา

แบบจำลองนี้แสดงให้เห็นการเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษา โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับการเรียงลำดับหน่วยเสียง (phonological level) กับ ระดับการประกอบเสียงเป็นคำศัพท์ (phono-lexical level) ดังต่อไปนี้

2.6.1 **ระดับการเรียงลำดับหน่วยเสียง** คือ การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษาแบ่งเป็น ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ กับ ลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์

2.6.1.1 **ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์** คือ ลำดับหน่วยเสียงที่เกิดขึ้นได้ในภาษา เช่น ภาษาไทย อนุญาตให้ /kh/ เรียงต่อด้วย /r/ เป็น /khr/ จึงมีหน่วยเสียงที่ปรากฏร่วมกัน คือ /khr/ ในภาษาไทย เพราะเป็นการเรียงลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์

2.6.1.2 **ลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์** คือ ลำดับหน่วยเสียงที่ไม่เกิดขึ้นในภาษา เช่น ภาษาไทย ไม่อนุญาตให้ /b/ เรียงต่อ /r/ เป็น /br/ จึงไม่มีหน่วยเสียงที่ปรากฏร่วมกันคือ /br/ ในภาษาไทย เพราะเป็นการเรียงลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์¹⁴ การเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษาเช่นนี้เป็น การเกิดช่องว่างโดยระบบ (systemic gap)

2.6.2 **ระดับการประกอบเสียงเป็นคำศัพท์** คือ การเรียงลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ แบ่งเป็น รูปที่ปรากฏ กับ รูปที่ไม่ปรากฏ

2.6.2.1 **รูปที่ปรากฏ** คือ คำที่เกิดจากลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ และเป็นคำที่ใช้ในภาษา ปัจจุบัน เช่น ฟัง ฟาง

2.6.2.2 **รูปที่ไม่ปรากฏ** คือ คำที่เกิดจากลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่เป็นคำที่ไม่ปรากฏใช้ใน ภาษาปัจจุบัน เช่น ฟิง ฟิง ซึ่งเป็นการเกิดช่องว่างโดยบังเอิญ (accidental gap)¹⁵

2.7 **การเรียงลำดับคำในภาษา** แนวคิดเกี่ยวกับการเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษาสามารถนำมา ประยุกต์ใช้อธิบายการเรียงลำดับหน่วยทางภาษาที่ใหญ่ขึ้นอย่าง คำ ได้ดังต่อไปนี้

¹⁴ คำว่า /brandi/ ในภาษาอังกฤษ จะออกเสียงเป็น /ba.ràn.dii/ ในภาษาไทยเพราะระบบเสียงในภาษาไทยไม่ อนุญาตให้เสียง /b/ เรียงต่อด้วยเสียง /r/ คนไทยทั่วไปจึงออกเสียง /bran.-/ เป็น /ba.ràn.-/ ยกเว้นในผู้ใช้ภาษา ที่มีการศึกษาสูงหรือผู้ใช้ภาษารุ่นใหม่ที่มีอายุน้อย

¹⁵ การเกิดช่องว่างโดยบังเอิญเป็นลักษณะที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ทุกประการ ดังนั้นจึงมีโอกาสเป็นรูปที่ปรากฏ ได้ เช่น คำว่า จ้าบ (ถูกใจอย่างมาก) เป็นคำที่วัยรุ่นใช้ คำนี้จึงกลายสถานะจากรูปที่ไม่ปรากฏเป็นรูปที่ปรากฏ ในขณะที่คำว่า ฟั้น (นวด) เป็นคำที่เคยปรากฏในอดีตแต่ปัจจุบันไม่ปรากฏแล้วจึงกลายสถานะจากรูปที่ปรากฏ เป็นรูปที่ไม่ปรากฏ ดังนั้นรูปที่ปรากฏใช้กับรูปที่ไม่ปรากฏใช้จึงสามารถเปลี่ยนแปลงแทนกันได้

2.7.1 ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ คือ ลำดับคำที่สมควรจะเกิดขึ้นในภาษาตามเงื่อนไขทางด้านชนิดของคำ กับ เงื่อนไขทางด้านความหมาย เช่น ภาษาไทยอนุญาตให้มีโครงสร้างนามวลี คำนาม+คำบอกจำนวน+ลักษณนาม จึงมีนามวลี แมว 3 ตัว เกิดขึ้นในภาษาไทยและเป็นที่ยอมรับว่าถูกต้อง ดังนั้นนามวลี แมว 3 ตัว จึงเป็นลำดับคำที่ถูกต้องตามไวยากรณ์

2.7.2 ลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ คือ ลำดับคำที่ไม่สมควรจะเกิดขึ้นในภาษาเพราะไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขทางด้านชนิดของคำ กับ เงื่อนไขทางด้านความหมาย เช่น ภาษาไทย อนุญาตให้มีโครงสร้างนามวลี คำนาม+คำบอกจำนวน+ลักษณนาม แต่ถึงอย่างไรผู้พูดภาษาไทยก็สามารถพูดว่า *แมวตัว 3 (ผิดเงื่อนไขทางด้านโครงสร้างนามวลี) หรือ *แมว 3 ใบ (ผิดเงื่อนไขทางด้านความหมาย) ได้ แมื่อนามวลีทั้งสองนี้สามารถเกิดขึ้นได้ในภาษาไทยแต่จะไม่ใช่ที่ยอมรับว่าถูกต้อง ดังนั้นนามวลี *แมวตัว 3 จึงเป็นลำดับคำที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ และ *แมว 3 ใบ ก็เป็นลำดับคำที่ผิดเงื่อนไขทางด้านความหมาย

ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์กับลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์เป็นการเรียงลำดับคำที่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางภาษา คือ ชนิดของคำกับความหมายของคำ แมื่อนามวลี *แมว 3 ใบ จะมีโครงสร้างที่ถูกต้องตามเงื่อนไขด้านชนิดของคำแต่ไม่ถูกต้องตามเงื่อนไขด้านความหมายของคำที่มาประกอบกันนั้นก็สามารทำให้นามวลีที่มีโครงสร้างถูกต้องกลายเป็นลำดับคำที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ได้ ดังนั้นการเรียงลำดับคำในภาษาจึงต้องพิจารณาจากทั้งชนิดของคำและความหมายของคำร่วมกันจึงจะสามารถพิจารณาให้เป็นการเรียงลำดับคำที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ได้ เนื่องด้วยพยางค์เป็นกระแสคำพูดที่มีขอบเขตเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่แน่นอน การจะนำคำใดก็ตามมาเรียงต่อกันก็ย่อมสามารถทำได้เพียงแต่จะถูกต้องตามเงื่อนไขทางด้านชนิดของคำกับเงื่อนไขทางด้านความหมายหรือไม่ หากถูกต้องก็จะเป็น ลำดับที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ แต่หากไม่ถูกต้องก็จะเป็น ลำดับที่ไม่ถูกต้องตามไวยากรณ์ อันจะมีผลต่อความหมาย

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การเล่นทางภาษา คือ การดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ผู้ส่งสารจะสามารถดัดแปลงระบบภาษาได้ก็ต่อเมื่อรู้และเข้าใจเกี่ยวกับระบบเสียง โครงสร้างพยางค์ และองค์ประกอบทางเสียงของคำที่ต้องการจะสื่อสาร ในบทนี้ผู้วิจัยจะแสดงให้เห็นเกี่ยวกับระบบเสียงของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น เถณฑ์การเลือกคำที่จะนำมาประกอบกันเป็นถ้อยความผวนเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล การคัดเลือกผู้บอกภาษา ขั้นตอนการเก็บข้อมูลทั้งที่เป็นถ้อยความผวนและคำผวน วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและวิธีนำเสนอผลการวิจัย

3.1 หาข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ระบบเสียงภาษาไทย

ผู้วิจัยศึกษาระบบเสียงจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งวิทยานิพนธ์ พจนานุกรม หนังสือและบทความที่เกี่ยวกับระบบเสียงภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ (กาญจนา นาคสกุล, 2543) ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล, 2505; พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ, 2539) ภาษาไทยถิ่นอีสาน (ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ, 2516; พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, มปป.) ภาษาไทยถิ่นใต้ (วิไลวรรณ ดำรักษ์, 2513; พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้, 2530) ผลการศึกษาพบว่าระบบเสียงแต่ละถิ่นมีลักษณะดังต่อไปนี้

3.1.1 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ประกอบด้วย พยัญชนะ 21 หน่วยเสียง สระ 21 หน่วยเสียงและวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ มีดังนี้

3.1.1.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ 21 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, d, k, kh, c, ch, ʔ, m, n, ŋ, f, s, h, l, r, w, y ทั้ง 21 หน่วยเสียงสามารถเกิดเป็นเสียงพยัญชนะต้นได้ นอกจากนี้หน่วยเสียงพยัญชนะบางหน่วยเสียงยังเกิดร่วมกันเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบคู่อีก 11 เสียง คือ pr, phr, pl, phl, tr, kr, khr, kl, khl, kw, khw มีเพียง 9 หน่วยเสียงเท่านั้นที่เกิดเป็นเสียงพยัญชนะท้าย คือ p, t, k, ʔ, m, n, ŋ, w, y

3.1.1.2 หน่วยเสียงสระ

ก. หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง i, ii, e, ee, ε, εε, i, h, อ, ออ, a, aa, u, uu, o, oo, ๑, ๑๑

ข. หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ ia, ia, ua

3.1.1.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 11 (เอก) 33 (สามัญ) 55 (ตรี)

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 2 หน่วยเสียง ได้แก่ 42 (โท) 24 (จัตวา)

3.1.1.4 โครงสร้างพยางค์ แบ่งเป็น พยางค์เป็น (CVOT¹⁶ และ CVNT¹⁷) กับ พยางค์ตาย (CVST¹⁸)

3.1.1.5 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ได้แสดงไว้ในภาพที่ 10

	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	ไม่มีวรรณยุกต์	วรรณยุกต์เอก	วรรณยุกต์โท	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อักษรสูง	24				
อักษรกลาง ก จ ต ป	33	11	42		11
อักษรกลาง ด บ อ					
อักษรต่ำ		42	44	42	44

ภาพที่ 10 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์

ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ

(ดัดแปลงจากแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1973) ดูภาคผนวก จ)

3.1.2 ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) ประกอบด้วย พยัญชนะ 21 หน่วยเสียง สระ 21 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ มีดังนี้

3.1.2.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ 21 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, d, k, kh, c, ch, ʔ, m, n, ŋ, ŋ, f, s, h, l, w, y ทั้ง 21 หน่วยเสียงสามารถเกิดเป็นพยัญชนะต้นได้ นอกจากนี้หน่วยเสียง

¹⁶ โครงสร้างพยางค์ CVOT หมายถึง พยางค์เป็น ที่ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย

¹⁷ โครงสร้างพยางค์ CVNT หมายถึง พยางค์เป็น ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเป็น m, n, ŋ, w, y

¹⁸ โครงสร้างพยางค์ CVST หมายถึง พยางค์ตาย ที่มีเสียงพยัญชนะท้ายเป็น p, t, k, ʔ

พยัญชนะบางหน่วยเสียงยังเกิดร่วมกันเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำอีก 10 เสียง คือ kw, khw, tw, ?w, cw, sw, yw, ηw, ηw, lw มีเพียง 9 หน่วยเสียงเท่านั้นที่เกิดเป็นเสียงพยัญชนะท้าย คือ p, t, k, ?, m, n, η, w, y

3.1.2.2 หน่วยเสียงสระ

ก. หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง i, ii, e, ee, ε, εε, ɛ, ɦ, ɔ, ɔɔ, a, aa, u, uu, o, oo, ɔ, ɔɔ

ข. หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ ia, ɛa, ua

3.1.2.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 33 11 55

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 24 42 51

3.1.2.4 โครงสร้างพยางค์ แบ่งเป็น พยางค์เป็น (CVØT และ CVNT) กับ พยางค์ตาย (CVST)

3.1.2.5 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ได้แสดงไว้ในภาพที่ 11

	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	ไม่มีวรรณยุกต์	วรรณยุกต์เอก	วรรณยุกต์โท	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อักษรสูง	24	11	51	11	24
อักษรกลาง ก จ ต ป					
อักษรกลาง ด บ อ	33	42	55	42	55
อักษรต่ำ					

ภาพที่ 11 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์
ในภาษาไทยถิ่นเหนือ

(ดัดแปลงจากแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1973) ดูภาคผนวก จ)

3.1.3. ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) ประกอบด้วย พยัญชนะต้น 20 หน่วยเสียง สระ 21 หน่วยเสียงและวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ มีดังนี้

3.1.3.1 หน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะ 20 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, d, c, k, kh, ?, m, n, η, s, f, h, l, w, y ทั้ง 20 หน่วยเสียงสามารถเกิดเป็นพยัญชนะต้นได้ มีเพียง 9 หน่วยเสียงเท่านั้นที่เกิดเป็นเสียงพยัญชนะท้าย คือ p, t, k, ?, m, n, η, w, y

3.1.3.2 หน่วยเสียงสระ

ก. หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง i, ii, e, ee, ε, εε, i, h, อ, ออ, a, aa, u, uu, o, oo, ๑, ๑๑

ข. หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ ia, ia, ua

3.1.3.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 11 33 55

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 24 42 54

3.1.3.4 โครงสร้างพยางค์ แบ่งเป็น พยางค์เป็น (CVOT และ CVNT) กับ พยางค์ตาย (CVST)

3.1.3.5 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ได้แสดงไว้ในภาพที่ 12

	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์เอก	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อักษรสูง	24		11		
อักษรกลาง ก จ ต ป	33	54	42	11	24
อักษรกลาง ด บ อ					
อักษรต่ำ	55	33		54	55

ภาพที่ 12 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์

ในภาษาไทยถิ่นอีสาน

(ดัดแปลงจากแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1973) ดูภาคผนวก จ)

3.1.4. ระบบเสียงภาษาไทยถิ่นใต้ (นครศรีธรรมราช) ประกอบด้วย พยัญชนะ 22 หน่วยเสียง สระ 21 หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ 7 หน่วยเสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ มีดังนี้

3.1.4.1 หน่วยเสียงพยัญชนะ

หน่วยเสียงพยัญชนะ 22 หน่วยเสียง คือ p, ph, b, t, th, d, k, kh, c, ch, ʔ, m, n, ɲ, ŋ, s, f, h, l, r, w, y ทั้ง 22 หน่วยเสียงสามารถเกิดเป็นเสียงพยัญชนะต้นได้ นอกจากนี้หน่วยเสียงพยัญชนะบางหน่วยเสียงยังเกิดร่วมกันเป็นเสียงพยัญชนะต้นควบกล้ำอีก 13 เสียง คือ pl, phl, pr, phr, tr, kl, khl, kr, khr, kw, khw, ml, mr มีเพียง 9 หน่วยเสียงเท่านั้นที่เกิดเป็นเสียงพยัญชนะท้าย คือ p, t, k, ʔ, m, n, ŋ, w, y

3.1.4.2 หน่วยเสียงสระ

ก. หน่วยเสียงสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง i, ii, e, ee, ε, εε, i, h, อ, ออ, a, aa, u, uu, o, oo, ๑, ๑๑

ข. หน่วยเสียงสระประสม 3 หน่วยเสียง ได้แก่ ia, ia, ua

3.1.4.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ 3 หน่วยเสียง ได้แก่ 22 33 44

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ 4 หน่วยเสียง ได้แก่ 21 24 34 45

3.1.4.4 โครงสร้างพยางค์ แบ่งเป็น พยางค์เป็น (CVØT และ CVNT) กับ พยางค์ตาย (CVST)

3.1.4.5 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ได้แสดงไว้ในภาพที่ 13

	พยางค์เป็น			พยางค์ตาย	
	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	รูปวรรณยุกต์เอก	ไม่มีรูปวรรณยุกต์	สระเสียงยาว	สระเสียงสั้น
อักษรสูง	45			44	45
อักษรกลาง ก จ ต ป	34			33	
อักษรกลาง ด บ อ					
อักษรต่ำ	22	24	21	24	21

ภาพที่ 13 การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์

ในภาษาไทยถิ่นใต้

(ดัดแปลงจากแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1973) ดูภาคผนวก จ)

3.2 กำหนดเกณฑ์การเลือกคำและถ้อยความวนที่ใช้เก็บข้อมูลในแต่ละถิ่น

3.2.1. ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ประกอบด้วย พยัญชนะต้น 32 เสียง สระ 21 เสียง พยัญชนะท้าย 9 เสียง และวรรณยุกต์ 5 เสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจาก พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ในการเลือกคำและถ้อยความวนที่ใช้เก็บข้อมูล มีเกณฑ์ดังนี้

3.2.1.1 เลือกคำพยางค์เดียวจำนวน 32 คำ พยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำทั้ง 32 คำนี้จะเป็นตัวแทนเสียงในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ครอบคลุมเสียง ดังต่อไปนี้

/ʔoo24/ โอ้	/ŋəy33/ เงย	/bɨŋ33/ บึง	/chok55/ ชก
/ciw24/ จี้ว	/den42/ देंจ	/fɔy24/ ฝอย	/hew42/ แห้ว
/kwʔ11/ เกาะ	/kheek11/ เขก	/khlum33/ คลุม	/khray33/ ไคร
/khwit11/ ขวิด	/kloon33/ กลอน	/kroot11/ โกรธ	/kwaan33/ กวาง
/len42/ เล่น	/mun24/ หมุน	/naw42/ เน่า	/phleeng33/ เพลง
/phroom55/ พร้อม	/phuut42/ พูด	/piip55/ ปีบ	/pluak11/ ปลวก
/praap11/ ปราบ	/rh24/ หรือ	/sia24/ เสือ	/thip55/ ทีบ
/toʔ55/ โต๊ะ	/triam33/ เตรียม	/wen42/ แวน	/yəʔ55/ เยอะ

3.2.1.2 สร้างถ้อยความ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ จากคำพยางค์เดี่ยว 32 คำ ใน 3.2.1.1 โดยกำหนดให้แต่ละถ้อยความมีคำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ต่างกัน ได้ถ้อยความทั้งสิ้น 34 ถ้อยความ

ก. ถ้อยความ 2 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดี่ยว ใน 3.2.1.1 ได้ 16 ถ้อยความ (ใช้ทุกคำ)

/ʔoo24 kroot11/	/bɨŋ33 phroom55/	/den42 ŋəy33/	/fɔy24 hew42/
/kheek11 yəʔ55/	/khlum33 piip55/	/kwaan33 naw42/	/mun24 kloon33/
/phleeng33 kwʔ11/	/pluak11 len42/	/praap11 thip55/	/rh24 chok55/
/sia24 khwit11/	/toʔ55 ciw24/	/triam33 phuut42/	/wen42 khray33/

ข. ถ้อยความ 3 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดี่ยว ใน 3.2.1.1 ได้ 10 ถ้อยความ (ใช้ 30 คำ)¹⁹

/ciw24 kroot11 wen42/	/kloon33 naw42 piip55/	/phleeng33 phuut42 fɔy24/
/ŋəy33 praap11 den42/	/hew42 yəʔ55 rh24/	/kheek11 chok55 ʔoo24/
/khlum33 kwʔ11 len42/	/khray33 mun24 toʔ55/	/kwaan33 khwit11 sia24/
/pluak11 bɨŋ33 thip55/		

ค. ถ้อยความ 4 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดี่ยว ใน 3.2.1.1 ได้ 8 ถ้อยความ (ใช้ทุกคำ)

/ʔoo24 pluak11 bɨŋ33 piip55/	/khlum33 fɔy24 naw42 thip55/
/khray33 phuut42 phroom55 ciw24/	/kroot11 kwaan33 rh24 wen42/
/phleeng33 kwʔ11 hew42 toʔ55/	/praap11 mun24 kloon11 len42/
/sia24 triam33 chok55 kheek11/	/yəʔ55 khwit11 ŋəy33 den42/

¹⁹ ที่เหลืออีก 2 คำ คือ /triam33/ กับ /phoom55/ ไม่ได้นำมาใช้สร้างถ้อยความ 3 พยางค์ เพราะไม่ลงตัว เนื่องจากคำพยางค์เดี่ยว 32 คำ นำมาสร้างถ้อยความ 3 พยางค์ ได้ 10 ถ้อยความ (3 × 10 = 30) นำมาสร้างถ้อยความ 2 พยางค์ ได้ 16 ถ้อยความ (2 × 16 = 32) นำมาสร้างถ้อยความ 4 พยางค์ ได้ 8 ถ้อยความ (4 × 8 = 32)

3.2.2 ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) ประกอบด้วย พยางค์ต้น 31 เสียง สระ 21 เสียง พยางค์ท้าย 9 เสียง และวรรณยุกต์ 6 เสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยางค์ต้น สระ พยางค์ท้าย และวรรณยุกต์ ในการเลือกคำและถ้อยความผวนที่ใช้เก็บข้อมูล มีเกณฑ์ดังนี้

3.2.2.1 เลือกคำพยางค์เดียวจำนวน 31 คำ มีพยางค์ต้น สระ พยางค์ท้าย และวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำทั้ง 31 คำ²⁰ จะเป็นตัวแทนเสียงในภาษาไทยถิ่นเหนือครบทุกเสียง ดังต่อไปนี้

/naʔ55/ ทำ	/ɲwaam42/ ขุ่ม	/ʔwaay33/ ระบาย	/ɲiak42/ เสือก
/ɲwaay55/ วก	/ceɛ42/ แะ	/chaa33/ ชา ²⁰	/cwaa42/ แผ่อก
/daaw51/ บริเวณ	/fɪn55/ พลิก	/hɲ24/ ผัดข้าว	/khiŋ24/ จิง
/khwān51/ ขั่ว	/kuup11/ หลังคา	/kwēn11/ ชำนาญ	/luak42/ ลวก
/lwaa33/ ลา	/məʔ55/ เอนอิง	/niip11/ หนีบ	/pəət11/ หนีไป
/phet24/ เฝ็ด	/sook11/ เสร้า	/swaam33/ คล่า	/thoʔ24/ ของว่าง
/top24/ ตี	/twaay33/ ทาย	/ween55/ เว้น	/yut24/ หยุด
/ywaat11/ ตก	/ʔwɔn51/ อ้อน	/biaw51/ เบี้ยว	

3.2.2.2 สร้างถ้อยความ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ จากคำพยางค์เดียว 31 คำ ใน 3.2.2.1 โดยกำหนดให้แต่ละถ้อยความมีคำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ต่างกัน ได้ถ้อยความทั้งสิ้น 32 ถ้อยความ

ก. ถ้อยความ 2 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.2.1 ได้ 15 ถ้อยความ (ใช้ 30 คำ)

/ɲwaam42 biaw51/	/ʔwaay33 ceɛ42/	/ɲwaay55 niip11/	/cwaa42 fɪn55/
/khwān51 ween55/	/kwēn11 daaw51/	/luak42 khiŋ24/	/lwaa33 sook11/
/phet24 pəət11/	/swaam33 ɲiak42/	/thoʔ24 naʔ55/	/top24 məʔ55/
/twaay33 ʔwɔn51/	/yut24 chaa33/	/ywaat11 hɲ24/	

ข. ถ้อยความ 3 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.2.1 ได้ 10 ถ้อยความ (ใช้ 30 คำ)

/ɲwaam42 kuup11 thoʔ24/	/ʔwaay33 yut24 ween55/	/ɲwaay55 khiŋ24 niip11/
/cwaa42 biaw51 pəət11/	/khwān51 luak42 sook11/	/kwēn11 chaa33 ʔwɔn51/

²⁰ ในการเก็บข้อมูลผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือสามารถออกเสียง /chaa33/ ได้ แต่ผู้บอกภาษาหลายคนยืนยันว่าไม่ใช่ภาษาไทยถิ่นเหนือ เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกวรรณกรรมได้ให้เสียง /ch/ เป็นเสียงพยางค์ต้นที่มีคำตัวอย่างเพียงคำเดียวคือ /chaa33/ ดังนั้นผู้วิจัยจึงยังคงใช้คำว่า /chaa33/ ในการสร้างถ้อยความผวนด้วย

/lwaa33 jaʔ55 ceɛ42/ /swaam33 daaw51 hɨŋ24/ /twaay33 ŋak42 məʔ55/
/ywaat11 fɨm55 top24/

ค. ถ้อยความ 4 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.2.1 ได้ 7 ถ้อยความ (ใช้ 28 คำ)

/ɲwaam42 kwɛn11 məʔ55 thoʔ24/ /ŋwaay55 lwaa33 yut24 daaw51/
/cwaa42 khɨŋ24 sook11 biaw51/ /khwan51 fɨm55 phet24 kuup11/
/swaam33 ceɛ42 niip11 ween55/ /twaay33 jaʔ55 ŋak42 hɨŋ24/
/ywaat11 chaa33 luak42 ʔoon51/

3.2.3. ภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) ประกอบด้วย พยัญชนะต้น 20 เสียง สระ 21 เสียง พยัญชนะท้าย 9 เสียง และวรรณยุกต์ 6 เสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ในการเลือกคำและถ้อยความพจนานุกรมที่ใช้เก็บข้อมูล มีเกณฑ์ดังนี้

3.2.3.1 เลือกคำพยางค์เดียวจำนวน 21 คำ มีพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำทั้ง 21 คำนี้จะเป็นตัวแทนเสียงในภาษาไทยถิ่นอีสานครบทุกเสียง ดังต่อไปนี้

/ɲɨŋ24/ หญิง	/ʔɔn42/ เรียง	/ŋook11/ หงอก	/beʔ11/ เบะ
/caap11/ นกกระจาบ	/det24/ เต็ด	/fiay33/ จุ่มน้ำ	/hoʔ24/ เหาะ
/khəy24/ เขย	/kheek11/ เขก	/kon42/ กั้น	/luŋ54/ ลุง
/miit42/ มีด	/niaw54/ แมงชนิดหนึ่ง	/pheŋ54/ แพง	/puu33/ ปู
/say51/ ไส้	/thua51/ ถั่ว	/too33/ ตัว	/wɨp54/ ทันทันทันใด
/yɨm33/ ยืน			

3.2.3.2 สร้างถ้อยความ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ จากคำพยางค์เดียว 21 คำ ใน 3.2.3.1 โดยกำหนดให้แต่ละถ้อยความมีคำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ต่างกัน ได้ถ้อยความทั้งสิ้น 22 ถ้อยความ

ก. ถ้อยความ 2 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.3.1 ได้ 10 ถ้อยความ (ใช้ 20 คำ)

/ɲɨŋ24 pheŋ55/ /ʔɔn42 kheek11/ /ŋook11 miit42/ /beʔ11 too33/
/caap11 khəy24/ /hoʔ24 niaw55/ /kon42 puu33/ /luŋ55 say51/
/thua51 det24/ /wɨp55 yɨm33/

ข. ถ้อยความ 3 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.3.1 ได้ 7 ถ้อยความ (ใช้ทุกคำ)

/fiay33 det24 thua51/ /hoʔ24 say51 luŋ55/ /caap11 too33 kon42 /
 /kheek11 ʔən42 niaw55/ /miit42 puu33 ɲoɔk11/ /pheŋ55 yɯn33 ɲiŋ24/
 /wɨp55 khəɔy24 bɛʔ11/

ค. ถ้อยความ 4 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.3.1 ได้ 5 ถ้อยความ (ใช้ 20 คำ)

/bɛʔ11 wɨp55 yɯn33 miit42/ /fiay33 caap11 ɲiŋ24 niaw55/
 /khəɔy24 ɲoɔk11 too33 luŋ55/ /kon42 hoʔ24 kheek11 say51/
 /puu33 pheŋ55 ʔən42 det24/

3.2.4. ภาษาไทยถิ่นใต้ (นครศรีธรรมราช) ประกอบด้วย พยัญชนะต้น 35 เสียง สระ 21 เสียง พยัญชนะท้าย 9 เสียง และวรรณยุกต์ 7 เสียง โครงสร้างพยางค์และเสียงที่ปรากฏในพยางค์เรียงลำดับจากพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ ในการเลือกคำและถ้อยความผวนที่ใช้เก็บข้อมูล มีเกณฑ์ดังนี้

3.2.4.1 เลือกคำพยางค์เดียวจำนวน 35 คำ มีพยัญชนะต้น สระ พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ที่ปรากฏในคำทั้ง 35 คำนี้จะเป็นตัวแทนเสียงในภาษาไทยถิ่นใต้ครบทุกเสียง ดังต่อไปนี้

/ɲay45/ใหญ่	/ʔeew34/เอว	/ɲaan21/งาน	/boʔ33/เบา
/chiak24/เชื้อก	/coom34/โคม	/dik34/ดึก	/fwoŋ22/ฟอง
/huay45/หวย	/kwot33/กอด	/khliŋ21/คลัง	/kboom21/กะละมัง
/khrup22/ตะครูป	/khwak22/ควัก	/klua34/กลัว	/kriit33/กรีด
/kwaat33/กวาด	/ləɔy21/ผ่าน	/miit24/มีด	/mlɯn24/สิ้น
/mroʔ44/ชี้ให้	/noʔ44/เหนอะหนะ	/pəəp33/เปิบ	/pheen45/แผ่น
/phlik22/พลิก	/phret22/ (ฮ้วน) มาก	/pluuk33/ปลุก	/preŋ34/แปรง
/rew21/เร็ว	/sia44/เสื่อ	/tem44/เต็ม	/theʔ24/ทะ
/tron34/ตรง	/woʔ44/เหวอะ	/yop45/หลบ	

3.2.4.2 สร้างถ้อยความ 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ จากคำพยางค์เดียว 35 คำใน 3.2.4.1 โดยกำหนดให้แต่ละถ้อยความมีคำที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ต่างกัน ได้ถ้อยความทั้งสิ้น 36 ถ้อยความ

ก. ถ้อยความ 2 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.4.1 ได้ 17 ถ้อยความ (ใช้ 34 คำ)

/bɔʔ33 mlɛn24/ /chiak24 lɔɛy21/ /coom34 phɛn45/ /dɪk34 miit24/
 /huay45 mroʔ44/ /kwɔt33 nɔʔ44/ /khlɪŋ21 ʔeew34/ /khrup22 rew21/
 /khwak22 ŋay45/ /klua34 ŋaan21/ /kwaat33 khoom21/ /kriit33 fɔŋ22/
 /phlik22 wəʔ44/ /phret22 tem44/ /pluuk33 sia44/ /thɛʔ24 tronɯ34/
 /yɔp45 pɔɔp33/

ข. ถ้อยความ 3 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.4.1 ได้ 11 ถ้อยความ (ใช้ 33 คำ)

/ŋay45 ʔnɔ44 ʔeew34/ /fɔŋ22 tem44 pluuk33/ /khlɪŋ21 mroʔ44 bɔʔ33/
 /khrup22 kwaat33 thɛʔ24/ /khwak22 huay45 wəʔ44/ /phɛn45 chiak24 dɪk34/
 /phlik22 ŋaan21 mlɛn24/ /phret22 kriit33 coom34/ /preɛŋ34 pɔɔp33 khoom21/
 /rew21 yɔp45 kwɔt33/ /sia44 klua34 miit24/

ค. ถ้อยความ 4 พยางค์ สร้างจากคำพยางค์เดียว ใน 3.2.4.1 ได้ 8 ถ้อยความ (ใช้ 32 คำ)

/ʔeew34 rew21 khrup22 phɛn45/ /fɔŋ22 chiak24 lɔɛy21 yɔp45/
 /kwɔt33 thɛʔ24 sia44 phret22/ /khlɪŋ21 ŋay45 klua34 kriit33/
 /khoom21 pɔɔp33 nɔʔ44 tronɯ34/ /khwak22 ŋaan21 dɪk34 miit24/
 /phlik22 wəʔ44 bɔʔ33 preɛŋ34/ /pluuk33 tem44 huay45 coom34/

3.3. กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้บอกภาษาและวิธีการเก็บข้อมูล

3.3.1 การเลือกผู้บอกภาษา

ผู้วิจัยเลือกผู้บอกภาษาจำนวน 40 คน (ผู้บอกภาษา 4 ถิ่น ๆ ละ 10 คน) โดยไม่เจาะจงเพศ อายุ อาชีพ หรือระดับการศึกษา แต่ผู้บอกภาษาต้องเป็นผู้ที่นิยมเล่นคำผวน และสามารถให้ตัวอย่างคำผวนครบจำนวนที่กำหนดไว้ดังที่แสดงไว้ในภาคผนวก ก ผู้วิจัยได้สอบถามคนรู้จักและประกาศทางอินเทอร์เน็ต²¹ ว่าผู้ใดเล่นคำผวนเป็นและสามารถให้ตัวอย่างคำผวนได้ ต่อจากนั้นผู้วิจัยก็เก็บข้อมูลจากผู้ที่มีความสมัครใจตามที่กำหนดไว้ การเก็บข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลถ้อยความผวนกับข้อมูลคำผวน

²¹ การประกาศทางอินเทอร์เน็ตแบ่งเป็น 2 วิธีการคือ 1) เข้าไปประกาศข้อความในเวปไซต์เมื่อผู้ที่สนใจเข้ามาอ่านเจอก็จะติดต่อกลับมา 2) เข้าไปคุยออนไลน์เพื่อหาผู้ที่สนใจ ผลปรากฏว่าวิธีการที่ 2 ช่วยได้มาก

3.3.2 การเก็บข้อมูล

3.3.2.1 ข้อมูลถ้อยความผวน การเก็บข้อมูลถ้อยความผวนของภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ผู้วิจัยเป็นผู้ ออกเสียงถ้อยความผวนที่ละถ้อยความ เช่น เว่นไคร /wen42 khray33/ โดยเน้นทุกพยางค์ ส่วนการเก็บข้อมูลถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ ผู้วิจัยเปิดเทปบันทึกเสียงภาษาไทยแต่ละถิ่น ที่เจ้าของภาษาไทยถิ่นนั้น ๆ เป็นผู้ออกเสียงถ้อยความผวนที่ละถ้อยความ (ผู้วิจัยได้บันทึกเสียงไว้ เมื่อไปถึงจังหวัดนั้น ๆ) จากนั้นขอให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนในทุกถิ่นพูดเลียนถ้อยความที่ได้ยิน แล้ว ผวนถ้อยความตามวิธีการผวนคำของตน ผู้วิจัยจดบันทึกถ้อยความที่ได้จากการผวนคำของผู้บอก ภาษาจนครบจำนวนถ้อยความผวนที่กำหนดขึ้นมาจากความเป็นไปได้หรือความเอื้อของระบบ เสียงในภาษาไทยแต่ละถิ่น จำนวนถ้อยความผวนที่ใช้ในการเก็บข้อมูลของแต่ละถิ่นมีดังต่อไปนี้

ก. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	34	ถ้อยความ/คน
ข. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นเหนือ	32	ถ้อยความ/คน
ค. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นอีสาน	22	ถ้อยความ/คน
ง. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นใต้	36	ถ้อยความ/คน

3.3.2.2 ข้อมูลคำผวน ผู้วิจัยขอให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนช่วยให้ตัวอย่างคำผวนที่ผู้บอกภาษาเคย เล่นหรือเคยได้ยินจนครบจำนวนที่กำหนดขึ้นมา โดยให้มีจำนวนรวมกับถ้อยความผวนเป็น 50 ถ้อยความซึ่งไม่จำกัดจำนวนพยางค์ในแต่ละคำผวน ผู้วิจัยจดบันทึกคำผวนที่ได้จากการผวนคำ ของผู้บอกภาษาจนครบจำนวนคำผวนในแต่ละถิ่น ดังต่อไปนี้

ก. คำผวนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	16	ถ้อยความ/คน
ข. คำผวนภาษาไทยถิ่นเหนือ	18	ถ้อยความ/คน
ค. คำผวนภาษาไทยถิ่นอีสาน	28	ถ้อยความ/คน
ง. คำผวนภาษาไทยถิ่นใต้	14	ถ้อยความ/คน

จากกระบวนการเก็บข้อมูลดังรายละเอียดใน 3.3.2.1 และ 3.3.2.2 จะได้ถ้อยความผวนและคำ ผวนที่นำมาวิเคราะห์จากผู้บอกภาษา 40 คน ๆ ละ 50 ถ้อยความ รวมเป็น 2000 ถ้อยความ ดังต่อไปนี้

ก. ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	50 ถ้อยความ	$(34 + 16) \times 10$ คน = 500 ถ้อยความ
ข. ภาษาไทยถิ่นเหนือ	50 ถ้อยความ	$(32 + 18) \times 10$ คน = 500 ถ้อยความ
ค. ภาษาไทยถิ่นอีสาน	50 ถ้อยความ	$(22 + 28) \times 10$ คน = 500 ถ้อยความ
ง. ภาษาไทยถิ่นใต้	50 ถ้อยความ	$(36 + 14) \times 10$ คน = 500 ถ้อยความ

ดูรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลถ้อยความผวนและคำผวนทั้งหมดในภาคผนวก ก

3.4 วิเคราะห์ข้อมูล

ในการสร้างถ้อยความผวนได้แบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ออกเป็น 4 ส่วน ตามระบบเสียงภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น คือ พยัญชนะต้น (พยัญชนะต้นเดี่ยว และพยัญชนะต้นควบกล้ำ) สระ (สระเดี่ยว และสระประสม) พยัญชนะท้าย และวรรณยุกต์ (วรรณยุกต์ระดับ และวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ) เขียนเป็นสูตรได้ดังต่อไปนี้ C(C) V(V) C T หรือ 1 2 3 4 เมื่อเก็บข้อมูลถ้อยความผวนและคำผวนครบแล้วพบว่า การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ออกเป็น 3 ส่วนคือ เสียงส่วนหน้า เสียงส่วนหลัง และวรรณยุกต์ ก็ครอบคลุมการอธิบายกลไกและรูปแบบการผวนคำ โดยเขียนเป็นสูตรได้ดังต่อไปนี้ O R T หรือ 1 2 3

O ย่อมาจาก onset เรียกว่า เสียงส่วนหน้า ได้แก่ พยัญชนะต้น ทั้งพยัญชนะต้นเดี่ยวและพยัญชนะต้นควบกล้ำ เช่น คำว่า กวาง /kwaŋ33/ เสียงส่วนหน้า คือ กว /kw/

R ย่อมาจาก rhyme เรียกว่า เสียงส่วนหลัง ประกอบด้วย แก่นพยางค์กับท้ายพยางค์ แก่นพยางค์ คือ สระ ทั้งสระเดี่ยวและสระประสม ท้ายพยางค์ คือ พยัญชนะท้ายหรือไม่มีพยัญชนะท้ายก็ได้ เช่น คำว่า กวาง /kwaŋ33/ เสียงส่วนท้าย คือ อาง /aŋ/ แก่นพยางค์ คือ อา /aa/ ท้ายพยางค์ คือ ง /ŋ/ คำว่า กา /kaa33/ เสียงส่วนท้าย คือ อา /aa/ แก่นพยางค์ คือ อา /aa/ ท้ายพยางค์ คือ ไม่มีเสียงพยัญชนะท้าย /ø/

T ย่อมาจาก tone หรือ วรรณยุกต์ ทั้งวรรณยุกต์ระดับและวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ เช่น คำว่า กวาง /kwaŋ33/ วรรณยุกต์ คือ 33

ถ้อยความผวนและคำผวนที่ได้จากการเก็บข้อมูลเป็นถ้อยความที่มีตั้งแต่ 2-8 พยางค์ ในถ้อยความที่มี 2 พยางค์ การผวนคำจะเกิดกับพยางค์ที่ 1 กับ 2 แต่ในถ้อยความที่มีมากกว่า 2 พยางค์ ยังไม่สามารถกำหนดกฎตายตัวได้ว่าพยางค์ลำดับใดจะผวนกัน เช่น ถ้อยความผวน 4 พยางค์ อาจจะผวนพยางค์ที่ 1 กับ 4 เช่น /saam24 may42 ton42 thay11/ > /say11 may42 ton42 thaam24/ 'ใส่ไม่ต้องถาม' หรืออาจจะผวนพยางค์ที่ 2 กับ 4 ก็ได้ เช่น /hæp55 puut11 ruu33 tii42/ > /hæp55 pii42 ruu33 tuut11/ 'แสบปี่รูตูด' ตำแหน่งพยางค์ที่จะมีการผวนคำนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมาย ในการอธิบายกลไกและรูปแบบที่เกิดขึ้นจะให้รายละเอียดเฉพาะตำแหน่งพยางค์ที่ผวนกัน โดยใช้ตัวเลข คือ 1 และ 2 กำกับ ORT เช่น คำผวน 4 พยางค์ ที่มีการผวนพยางค์ที่ 2 กับ 4 ดังต่อไปนี้

/hæp55 puut11 ruu33 tii42/ > /hæp55 pii42 ruu33 tuut11/ 'แสบปี่รูตูด'

ORT.O₁R₁T₁.ORT.O₂R₂T₂ > ORT.O₁R₂T₂.ORT.O₂R₁T₁

ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นเกี่ยวกับการผวนคำที่เกิดขึ้น ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /hæp55 puut11 ruu33 tii42/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /hæp55 pii42 ruu33 tuut11/ ถ้อยความนี้มี 4 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 2 กับ 4

เท่านั้นที่พวนกันคือเสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ทั้งสองสลับตำแหน่งกัน โดยที่เสียงส่วนหน้าของพยางค์ทั้งสองยังคงตำแหน่งเดิม

การอธิบายรูปแบบการพวนคำที่เกิดขึ้น คือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3 จะให้รายละเอียดดังตัวอย่างข้างต้น และจะแสดงด้วยแบบจำลองตามแนวสัทวิทยาอัทภาค ซึ่งจะช่วยให้เห็นองค์ประกอบทางเสียงในแต่ละชั้นส่วน กับช่วยให้เห็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงที่เกิดขึ้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น (ดูภาพที่ 14 15 16 และ 17)

3.5 วิธีนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ส่วน หรือ 3 บท ได้แก่ ส่วนที่ 1 จะปรากฏในบทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลไกการพวนคำเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ว่าผู้พูดภาษาไทยแต่ละถิ่นใช้กลไกการพวนคำที่แตกต่างกันหรือไม่ ส่วนที่ 2 จะปรากฏในบทที่ 5 เป็นการเปรียบเทียบรูปแบบการพวนคำเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ว่าจำนวนพยางค์มีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบที่แตกต่างกันหรือไม่ โดยนำรูปแบบการพวนคำของภาษาไทยแต่ละถิ่นที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันตั้งแต่ 2 – 4 พยางค์รวมเข้าด้วยกันแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน ส่วนที่ 3 จะปรากฏในบทที่ 6 เป็นการสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

กลไกและรูปแบบการผวนคำ

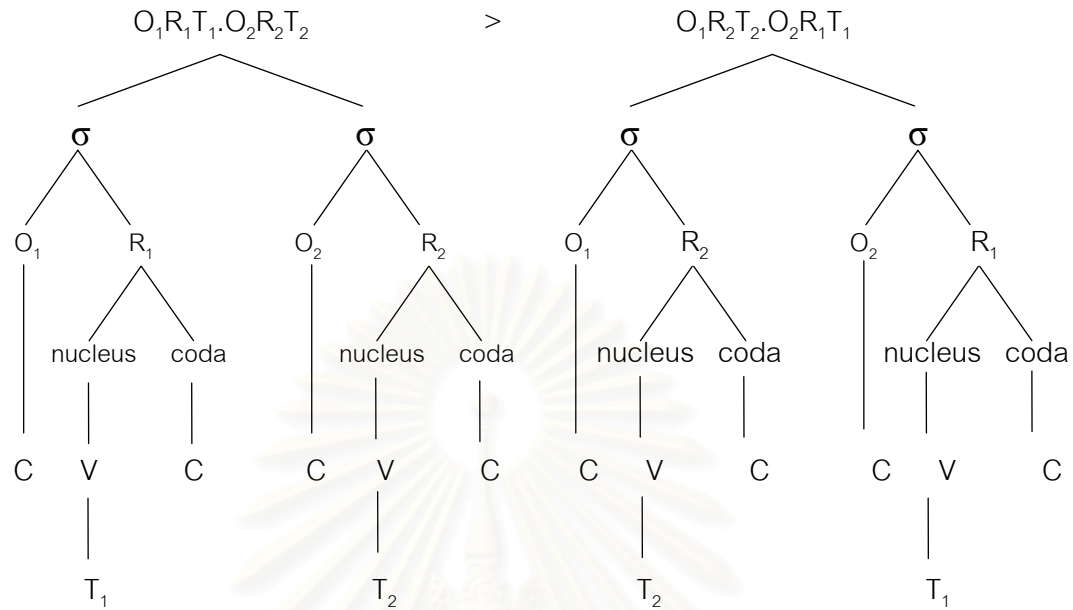
การวิจัยกลไกและรูปแบบการผวนคำในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบ ทั้งกลไกและรูปแบบการผวนคำในภาษาไทย 4 ถิ่น เนื่องจากผู้วิจัยต้องการให้การเก็บข้อมูล ครอบคลุมทั้งกลไกและรูปแบบที่สามารถเกิดขึ้นได้ รวมทั้งกลไกและรูปแบบที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยจึง แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ การเก็บข้อมูลถ้อยความผวน กับ การเก็บข้อมูลคำผวน โดยเจตนาให้การเก็บข้อมูลถ้อยความผวนสะท้อนกลไกและรูปแบบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เพราะผู้ บอกลำกษาไม่ต้องคำนึงถึงความหมายทั้งก่อนผวนและหลังผวน ดังนั้นผู้บอกลำกษาจะมีอิสระใน การผวนคำและสามารถผวนได้ตามความเข้าใจและความถนัดของตน ขณะเดียวกันผู้วิจัยก็มี เจตนาให้การเก็บข้อมูลคำผวนสะท้อนกลไกและรูปแบบการผวนคำที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากการเล่น คำผวนเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ภาษาในชีวิตประจำวันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ ในการสื่อสาร ดังนั้นกลไกและรูปแบบที่ผู้เล่นคำผวนเลือกใช้จึงต้องสามารถก่อให้เกิดคำที่มี ความหมายตามที่ต้องการจะสื่อสารได้

4.1 กลไกการผวนคำ

การผวนคำในถ้อยความผวนนั้นผู้บอกลำกษาทุกคนไม่ต้องคำนึงถึงความหมายทั้งก่อน ผวนและหลังผวน ในขณะที่การผวนคำในการเล่นคำผวนนั้นผู้บอกลำกษาต้องคำนึงถึงความหมาย หลังการผวนคำ แม้ว่าการผวนคำในถ้อยความผวนกับคำผวนจะมีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุน ทางความหมายหลังการผวนคำที่แตกต่างกันแต่ผลจากการวิจัยพบว่า กลไกการผวนคำที่พบใน ถ้อยความผวนและคำผวนต่างก็ปรากฏเพียง 1 กลไกซึ่งเป็นกลไกเดียวกัน คือ กลไกการจัดเรียง ใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ผู้บอกลำกษาทุกคนใช้กลไกนี้ในการผวนคำทุก ถ้อยความ ดังนั้นความแตกต่างทางด้านความหมายหลังการผวนคำนี้ไม่ส่งผลแต่อย่างใดต่อกลไก การผวนคำ

4.2 รูปแบบการผวนคำ กลไกที่ใช้ในการผวนคำของถ้อยความผวนและคำผวนที่ปรากฏเพียง กลไกเดียวนั้นสามารถก่อให้เกิดรูปแบบหลัก ๆ ในการผวนคำได้ถึง 3 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 2 และรูปแบบที่ 3

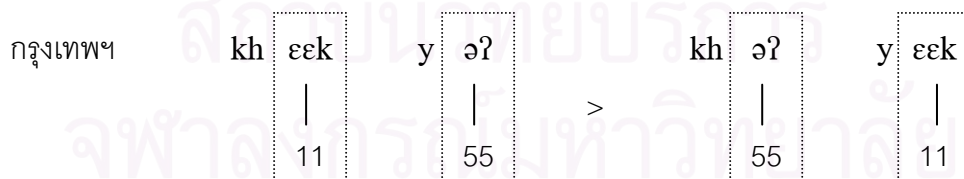
4.2.1 รูปแบบที่ 1 สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ หรือ RT

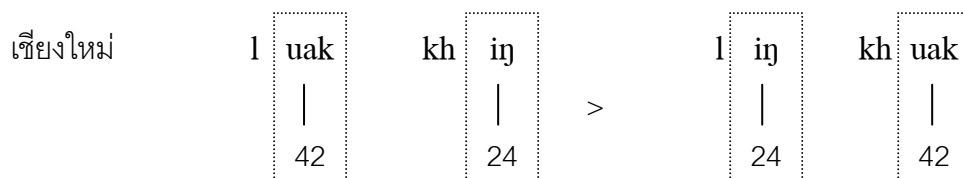
ภาพที่ 14 รูปแบบที่ 1

ถ้อยความก่อนผวนมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็น $O_1R_1T_1.O_2R_2T_2$ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น $O_1R_2T_2.O_2R_1T_1$ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

4.2.1.1 รูปแบบที่ 1 ที่ปรากฏในถ้อยความผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 1 ปรากฏในถ้อยความผวนของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น ดังต่อไปนี้

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /kheεk11 yəʔ55/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /khəʔ55 yeεk11/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /luak⁴² khiŋ²⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /liŋ²⁴ khuak⁴²/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

อุบลฯ

n	iŋ	ph	ɛŋ	>	n	ɛŋ	ph	iŋ
	24		55		55	55		24

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /niŋ²⁴ pheŋ⁵⁵/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /pheŋ⁵⁵ phiŋ²⁴/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

นครศรีฯ

k	วต	n	อ?	>	k	อ?	n	วต
	33		44		44	44		33

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ /kwot³³ noʔ⁴⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /noʔ⁴⁴ kwot³³/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

4.2.1.2 รูปแบบที่ 1 ที่ปรากฏในคำผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 1 ปรากฏในคำผวนของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น ดังต่อไปนี้

กรุงเทพฯ

n	iŋ	ph	วณ	>	n	วณ	ph	iŋ
	11		33		33	33		11

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /niŋ¹¹ phwɔn³³/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /nwɔn³³ phiŋ¹¹/ ‘นอนฝั่ง’ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

เชียงใหม่

w	ak	n	วค	>	w	วค	n	ak
	45		42		42	42		45

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /wak⁴⁵ nook⁴²/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /wook⁴² nak⁴⁵/ 'โกหก' การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

อุปหลฯ	kh	uu 33	y	an 55	>	kh	an 55	y	uu 33
--------	----	---------------	---	---------------	---	----	---------------	---	---------------

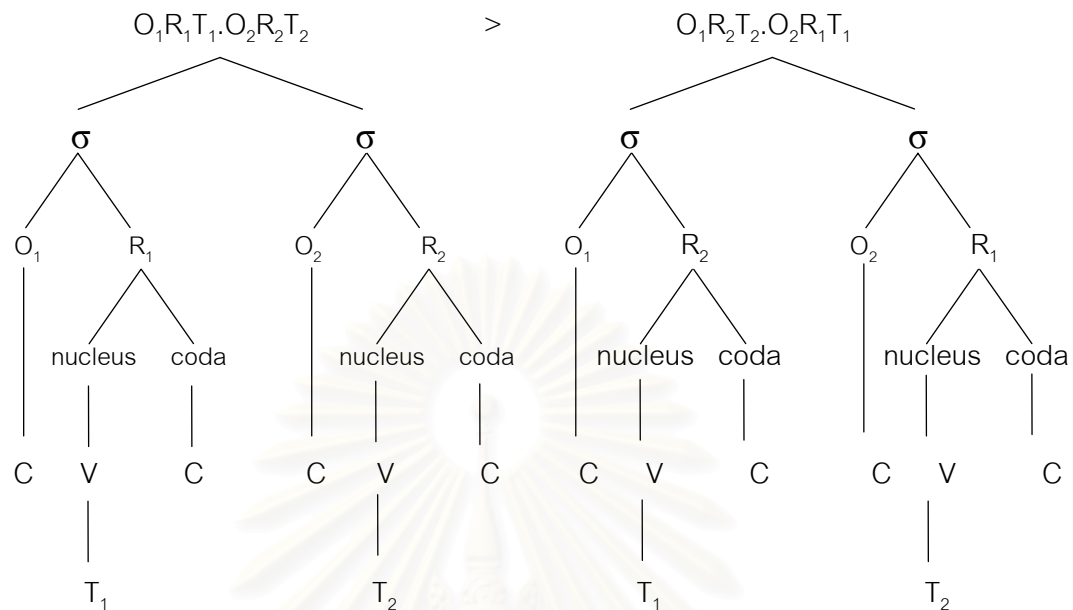
ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /khuu³³ yan⁵⁵/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /khan⁵⁵ yuu³³/ 'ร่มกระดาศ' การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

นครศรีฯ	l	aaw 21	phl	uuk 24	>	l	uuk 24	phl	aaw 21
---------	---	----------------	-----	----------------	---	---	----------------	-----	----------------

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /laaw²¹ phluuk²⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /luuk²⁴ phlaaw²¹/ 'มะพร้าว' การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ปรากฏกับถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบนี้เป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เป็น RT โดยคงตำแหน่ง O หากพิจารณาเงื่อนไขทางสัทวิทยาพบว่ารูปแบบนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้สูง ไม่ว่าคำที่นำมาผวนกันนั้นจะเป็นพยางค์เป็นหรือพยางค์ตายก็ตาม เนื่องจากรูปแบบนี้เป็นการเกาะติดกันระหว่าง R กับ T จึงส่งผลให้การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ในถ้อยความหลังผวนเหมือนกับถ้อยความก่อนผวน ดังตัวอย่างในถ้อยความผวนของภาษาไทยถิ่นเหนือ คำว่า /luak⁴² khiŋ²⁴/ > /liŋ²⁴ khuak⁴²/ รูปแบบที่เกิดขึ้นของตัวอย่างนี้เป็นเกาะติดกันของ RT ดังนั้นการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ของ /khiŋ²⁴/ (ถ้อยความก่อนผวน) กับ /liŋ²⁴/ (ถ้อยความหลังผวน) จึงเหมือนกัน และการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ของ /luak⁴²/ กับ /khuak⁴²/ ก็เหมือนกันด้วย ดังนั้นเงื่อนไขทางสัทวิทยาจึงเป็นปัจจัยบังคับให้เลือกูปแบบที่ 1 เพราะถูกต้องตามการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์

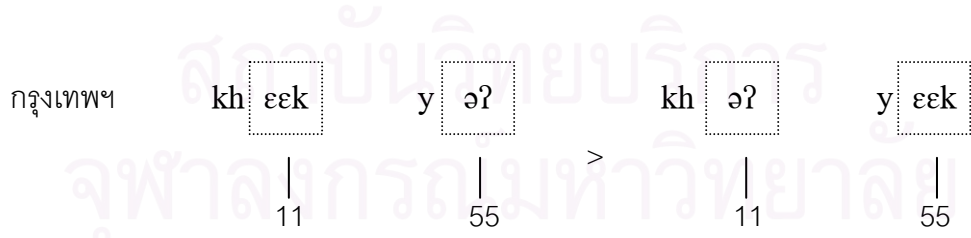
4.2.2 รูปแบบที่ 2 สลับเสียงส่วนหลังเท่านั้น หรือ R

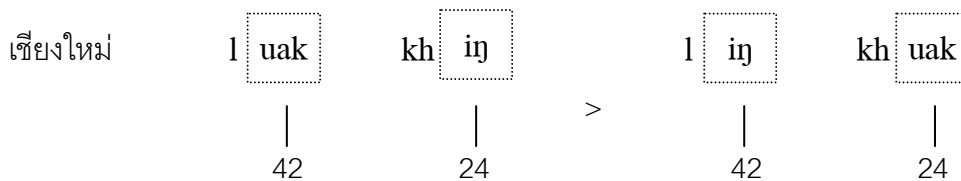
ภาพที่ 15 รูปแบบที่ 2

ถ้อยความก่อนพจนมืองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็น $O_1R_1T_1.O_2R_2T_2$ เมื่อผ่านกลไกการพจนคำแล้วได้ถ้อยความหลังพจนเป็น $O_1R_2T_1.O_2R_1T_2$ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

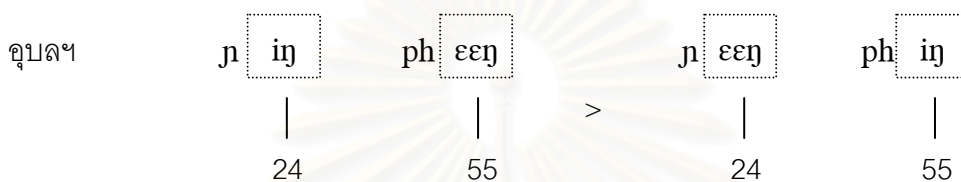
4.2.2.1 รูปแบบที่ 2 ที่ปรากฏในถ้อยความพจน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 2 ปรากฏในถ้อยความพจนของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น ดังต่อไปนี้

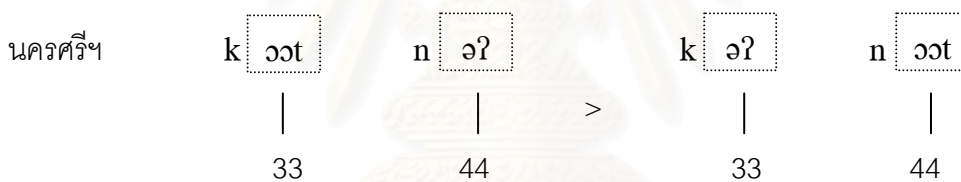
ถ้อยความก่อนพจนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /kheek₁₁ yəʔ₅₅/ เมื่อผ่านกลไกการพจนคำแล้วได้ถ้อยความหลังพจนเป็น /khəʔ₁₁ yeek₅₅/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /luak₄₂ khin₂₄/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /lin₄₂ khuak₂₄/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

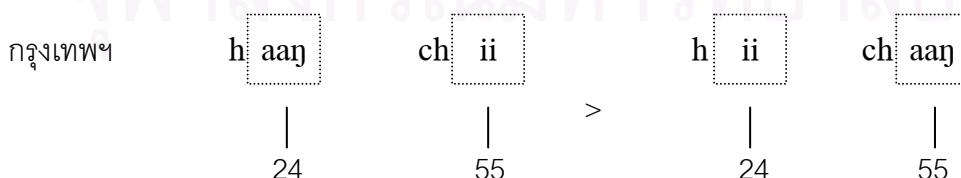

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /ŋin₂₄ phɛŋ₅₅/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /ŋɛŋ₂₄ phin₅₅/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

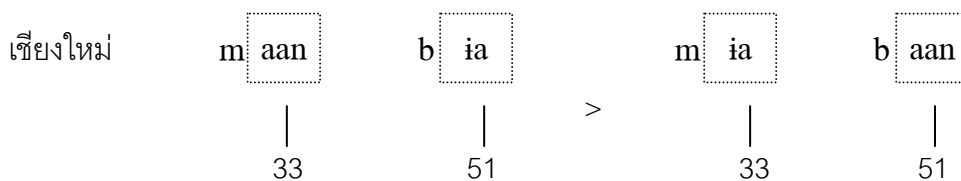

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ /kwot₃₃ nɔ?₄₄/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /kɔ?₃₃ nwot₄₄/ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

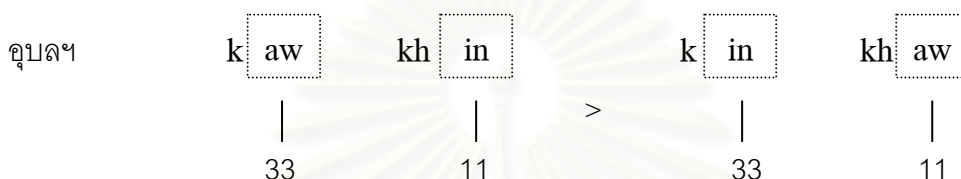
4.2.2.2 รูปแบบที่ 2 ที่ปรากฏในคำผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 2 ปรากฏในคำผวนของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น ดังต่อไปนี้

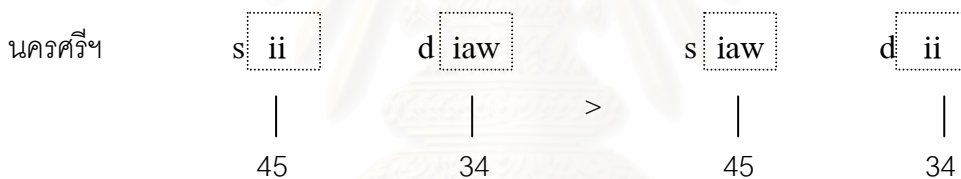
ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /haŋ₂₄ chii₅₅/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /hii₂₄ chaŋ₅₅/ 'FSO ซ้าง' การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /maan³³ bia⁵¹/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /mia³³ baan⁵¹/ ‘กลับบ้าน’ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /kaw³³ khin¹¹/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /kin³³ khaw¹¹/ ‘กินข้าว’ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

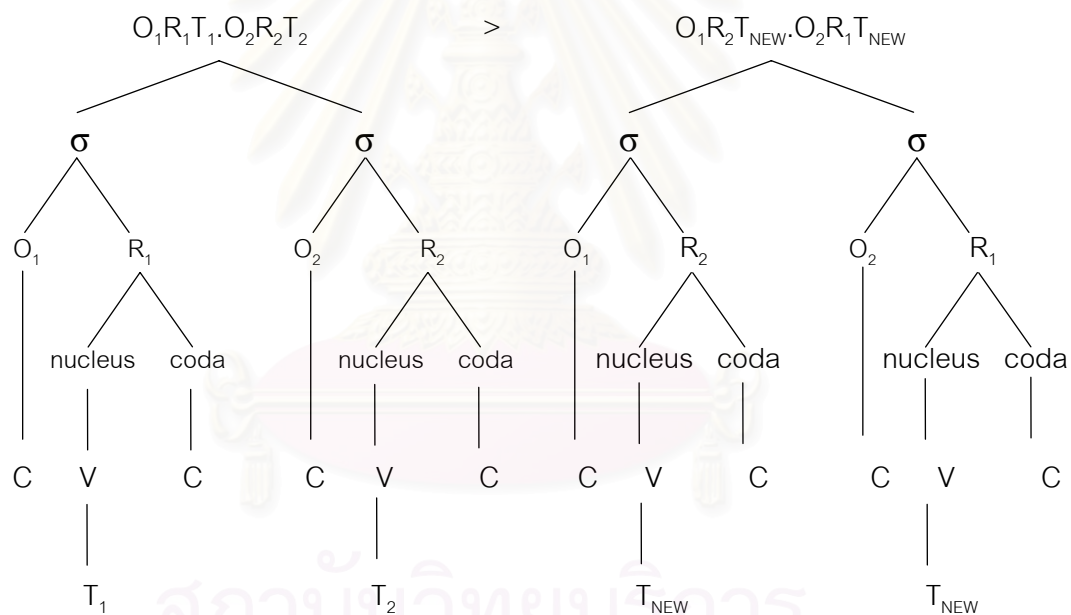
ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /sii⁴⁵ diaw³⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /sii⁴⁵ diaw³⁴/ ‘เสียวดี’ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ R เท่านั้น

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ปรากฏกับถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบนี้เป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เป็น R เท่านั้น โดยคงตำแหน่ง OT เมื่อพิจารณาเงื่อนไขทางสัทวิทยาพบว่าหากพยางค์ที่สลับเสียงกันนั้นประกอบด้วยพยางค์เป็น 1 พยางค์และพยางค์ตาย 1 พยางค์ รูปแบบนี้มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยเนื่องจากรูปแบบนี้เป็นการแยกกันระหว่าง R กับ T จึงส่งผลให้การปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ในถ้อยความหลังผวนต่างกับถ้อยความก่อนผวน ดังตัวอย่างในถ้อยความผวนของภาษาไทยถิ่นเหนือ คำว่า /luak⁴² khij²⁴/ > /lij⁴² khuak²⁴/ รูปแบบที่เกิดขึ้นของตัวอย่างนี้เป็นการแยกกันของ R กับ T ดังนั้นการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ของ /khij²⁴/ (ถ้อยความก่อนผวน) กับ /lij⁴²/ (ถ้อยความหลังผวน) จึงต่างกัน และการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียง

วรรณยุกต์กับโครงสร้างพยางค์ของ /luak⁴²/ กับ /khuak²⁴/ ก็ต่างกันด้วย นอกจากนี้คำว่า /khuak²⁴/ ยังเป็นการปรากฏร่วมกันของหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างที่ไม่ถูกต้องตามระบบเสียงของภาษาไทยถิ่นเหนืออีกด้วย แม้รูปแบบที่ 2 จะมีโอกาสปรากฏได้น้อย แต่ถึงอย่างไรรูปแบบที่ 2 ก็ยังคงปรากฏทั้งในถ้อยความผวนและคำผวน

4.2.3 รูปแบบที่ 3 สลับเสียงส่วนหลังพร้อมเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการ คือเมื่อผวนคำแล้วองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่สลับกันนั้นมีสัทลักษณะบางประการที่ต่างไปจากเดิม การเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการเกิดขึ้นเพราะต้องการก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการแบ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์และการเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ

4.2.3.1 รูปแบบที่ 3A สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ หรือ RT_{NEW}

ภาพที่ 16 รูปแบบที่ 3A

ถ้อยความก่อนผวนมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็น $O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2$ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น $O_1R_2T_{NEW} \cdot O_2R_1T_{NEW}$ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT_{NEW}

ก. รูปแบบที่ 3A ที่ปรากฏในถ้อยความผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 3A ปรากฏในถ้อยความผวนของภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่จำนวน 1 ตัวอย่างเท่านั้น ไม่พบในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้

กรุงเทพฯ (ไม่พบ)

เชียงใหม่	lw	aa	s	ook	>	l	ook	s	aa
		33		11		42		33	

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /lwaa33 sook11/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /look42 saa33/ 'โรคซาร์ส' ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏใช้ในชีวิตประจำวันคือ SARS 'โรคชนิดหนึ่ง' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT_{NEW}

อุบลฯ (ไม่พบ)

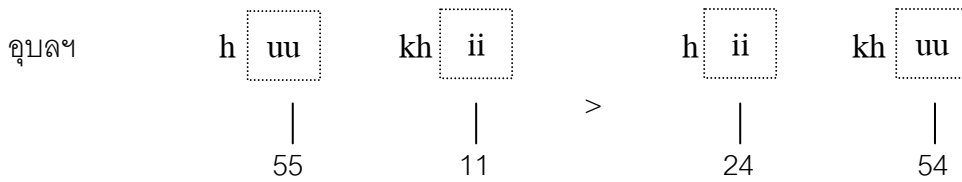
นครศรีฯ (ไม่พบ)

ข. รูปแบบที่ 3A ที่ปรากฏในคำผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 3A ปรากฏในคำผวนของภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือ

กรุงเทพฯ	kh	ay	y	uay	>	kh	uay	y	ay
		11		55		33		11	

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /khay11 yuay55/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /khuay33 yay11/ 'MSO ใหญ่' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT_{NEW}

เชียงใหม่ (ไม่พบ)

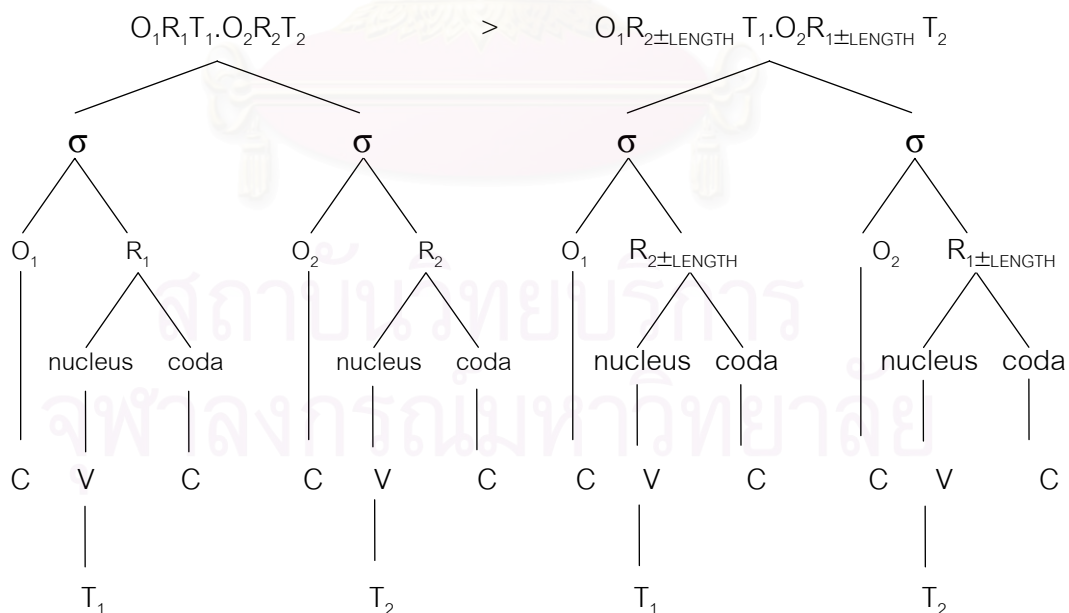

ถ้อยความก่อนพจนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /huu55 khii11/ เมื่อผ่านกลไกการพจนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังพจนเป็น /hii24 khuu54/ 'FSO ชู' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียง ในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT_{NEW}

ถ้อยความก่อนพจนในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ /taay34 feet44/ เมื่อผ่านกลไกการพจนคำแล้วได้ถ้อย ความหลังพจนเป็น /teet33 faay22/ 'FSO ควาย' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์องค์ประกอบทางเสียง ในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ RT_{NEW}

4.2.3.2 รูปแบบที่ 3B สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ หรือ R_{±LENGTH}

ภาพที่ 17 รูปแบบที่ 3B

ถ้อยความก่อนผวนมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็น $O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2$ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น $O_1R_{2\pm\text{LENGTH}}T_1 \cdot O_2R_{1\pm\text{LENGTH}}T_2$ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ $R_{\pm\text{LENGTH}}$

4.2.3.2.1 รูปแบบที่ 3B ที่ปรากฏในถ้อยความผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 3B นั้น ไม่ปรากฏในถ้อยความผวนของภาษาไทยทุกถิ่น

4.2.3.2.2 รูปแบบที่ 3B ที่ปรากฏในคำผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบที่ 3B ปรากฏในภาษาไทยทุกถิ่น ดังต่อไปนี้

กรุงเทพฯ	kh	ววย	h	ุวย	>	kh	ุวย	h	วย
		33		42		33			42

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /khvuy33 huay42/ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /khuay33 hov42/ ‘MSO ห้อย’ ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ $R_{\pm\text{LENGTH}}$

เชียงใหม่	h	ว	yuu21	him33	d	ววย
		24			33	
>	h	วย	yuu21	him33	d	ว
		24			33	

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /hov24 yuu21 him33 dov33/ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /hov 24 yuu21 him33 dov33/ ‘FSO อยุริม MSO’ ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ $R_{\pm\text{LENGTH}}$

อุบลฯ	s	aw	k	un	>	s	uun	k	aw
		24		42		24			42

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /saw₂₄ kun₄₂/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /suun₂₄ kaw₄₂/ ‘ศูนย์เก้า’ ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ $R_{\pm LENGTH}$

นครศรีฯ	kh	วอ	m	าน	>	kh	าน	m	วอ
	22		45			22		45	

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ /khoo₂₂ man₄₅/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /khan₂₂ moy₄₅/ ‘คัน H’ ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ 1 กับ 2 ที่เกิดขึ้นเป็นการสลับ $R_{\pm LENGTH}$

รูปแบบที่ 3A เป็นรูปแบบที่ปรากฏกับถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบนี้เป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เป็น RT_{NEW} โดยคงตำแหน่ง O ดังตัวอย่างในคำผวนของภาษาไทยถิ่นอีสาน /huu₅₅ khii₁₁/ > /hii₂₄ khuu₅₄/ แสดงให้เห็นว่าวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นในถ้อยความหลังผวนต่างจากวรรณยุกต์ในถ้อยความก่อนผวนอย่างสิ้นเชิง คือ 55>24; 11>54 จึงสามารถกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยละทิ้งวรรณยุกต์เดิมเพื่อก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการ แม้ว่าตัวอย่างของคำผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ /khay₁₁ yuay₅₅/ > /khuay₃₃ yay₁₁/ นั้นจะมีเสียงวรรณยุกต์ในถ้อยความก่อนผวนเหมือนกับถ้อยความหลังผวน 1 เสียง คือ 11 ในตำแหน่งพยางค์ที่ 1 ของถ้อยความก่อนผวนกับตำแหน่งพยางค์ที่ 2 ในถ้อยความหลังผวน การผวนคำลักษณะนี้เป็นการผวนเพื่อก่อให้เกิดความหมายหลังการผวนคำ ดังนั้นผู้ผวนจึงต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับความหมายมากที่สุด ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ให้วรรณยุกต์ที่เกิดขึ้นใน /khay₁₁ yuay₅₅/ > /khuay₃₃ yay₁₁/ เป็นวรรณยุกต์ใหม่ทั้ง 2 เสียงเหมือนกับที่เกิดขึ้นใน /huu₅₅ khii₁₁/ > /hii₂₄ khuu₅₄/

รูปแบบที่ 3B เป็นรูปแบบที่ปรากฏกับคำผวนเท่านั้น รูปแบบนี้เป็นการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เป็น $R_{\pm LENGTH}$ โดยคงตำแหน่ง OT ดังตัวอย่างคำผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน /saw₂₄ kun₄₂/ > /suun₂₄ kaw₄₂/ แสดงให้เห็นว่าสระในถ้อยความหลังผวนต่างจากสระในถ้อยความก่อนผวน คือ สั้น>ยาว นอกจากนี้ตัวอย่างคำผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ /hoo₂₄ yuu₂₁ him₃₃ dwoy₃₃/ > /hoy₂₄ yuu₂₁ him₃₃ dwoy₃₃/ ยังแสดงให้เห็นว่าสระในถ้อยความหลังผวนต่างจากสระในถ้อยความก่อนผวน คือ ยาว>สั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระที่เกิดขึ้นในถ้อยความหลังผวนนั้นสามารถเปลี่ยนจาก สั้น>ยาว หรือ ยาว>สั้น ก็ได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมายหลังการผวนคำ

รูปแบบที่ 3A กับ 3B มีความคล้ายคลึงกัน คือ ถ้อยความหลังผวนมีสัทลักษณะบางประการที่ต่างไปจากถ้อยความก่อนผวน การเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการเกิดขึ้นเพราะต้องการก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสาร ดังนั้นผู้วิจัยจึงจัดให้การเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์กับการเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระเป็นรูปแบบย่อยของรูปแบบที่ 3

4.2.4 รูปแบบพิเศษ ความหลากหลายที่เกิดขึ้นในรูปแบบพิเศษนั้น ไม่สามารถจัดให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันได้ เพราะรูปแบบที่เกิดขึ้นค่อนข้างแตกต่างกันและมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นในการแสดงรูปแบบพิเศษจึงแสดงทุกถ้อยความที่ปรากฏในถ้อยความผวนและคำผวน รูปแบบที่เกิดขึ้นในรูปแบบพิเศษมีความซับซ้อนเกินกว่าจะแสดงด้วยรูปแบบการวิเคราะห์ทางสัทวิทยาอัตโนมัติ จึงจะนำเสนอในลักษณะเพียงให้ไว้เป็นข้อมูลประกอบเท่านั้น

4.2.4.1 รูปแบบพิเศษที่ปรากฏในถ้อยความผวน ผลจากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบพิเศษปรากฏในถ้อยความผวนของภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน แต่ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นใต้ ดังต่อไปนี้

ก.	/phleɛŋ ³³ phuut ⁴² fɔy ²⁴ /	>	/phɔy ²⁴ fuut ⁴² pheɛŋ ³³ /	
เสียงส่วนหน้า	phl...ph...f...	>	ph...f...ph...	(สลับ: ?-3-?)
เสียงส่วนหลัง	...eeŋ...uut...ɔy	>	...ɔy...uut...eeŋ	(สลับ 3-2-1)
วรรณยุกต์	...33...42...24	>	...24...42...33	(สลับ 3-2-1)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /phleɛŋ³³ phuut⁴² fɔy²⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /phɔy²⁴ fuut⁴² pheɛŋ³³/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของทุกพยางค์ มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 2 เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 คือ /phl/ ได้ปรากฏเป็น /ph/ ซึ่งเป็นเสียงเดียวกันกับเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 ดังนั้นเมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วจึงไม่สามารถกำหนดได้ว่าการสลับตำแหน่งเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 กับ 2 มีการสลับตำแหน่งกันหรือไม่อย่างไร
- เสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 2 เสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 ส่วนเสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 ย้ายไปเป็นพยางค์ที่ 1

- ข. /kroot11 kwaan33 rh24 wen42/ > /kwen42 koot11 lh24 waan33/
- เสียงส่วนหน้า kr...kw...r...w... > kw...k...l...w... (สลับ 2-1-3-4)
- เสียงส่วนหลัง oot...aan...h...en > ...en...oot...h...aan (สลับ 4-1-3-2)
- วรรณยุกต์ ...11...33...24...42 > ...42...11...24...33 (สลับ 4-1-3-2)
- ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /kroot11 kwaan33 rh24 wen42/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /kwen42 koot11 lh24 waan33/ ถ้อยความนี้มี 4 พยางค์ นอกจากพยางค์ที่ 3 แล้วทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้
- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 และ 2 สลับตำแหน่งกัน โดยมีการเปลี่ยนสัทลักษณะ /kr/ > /k/ ในขณะที่เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3 และ 4 คงตำแหน่งเดิม โดยมีการเปลี่ยนสัทลักษณะ /r/ > /l/
 - เสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 2 เสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 4 เสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 3 คงตำแหน่งเดิม ส่วนเสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 4 ย้ายไปพยางค์ที่ 1

- ค. /praap11 mun24 kloon33 len42/ > /pen42 kaap11 mun33 lon24/
- เสียงส่วนหน้า pr...m...kl...l... > p...k...m...l... (สลับ 1-3-2-4)
- เสียงส่วนหลัง ...aap...un...oon...en > ...en ...aap...un ...oon (สลับ 4-1-2-3)
- วรรณยุกต์ ...11...24...33...42 > ...42...11...33...24 (สลับ 4-1-3-2)
- ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /praap11 mun24 kloon33 len42/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /pen42 kaap11 mun33 lon24/ ถ้อยความนี้มี 4 พยางค์ ทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้
- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 กับ 4 คงตำแหน่งเดิม โดยมีการเปลี่ยนสัทลักษณะ /pr/ > /p/ เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน โดยมีการเปลี่ยนสัทลักษณะ /kl/ > /k/
 - เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 2 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 4 ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 4 ย้ายไปพยางค์ที่ 1
 - วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 2 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 4 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 คงตำแหน่งเดิม ส่วนวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 4 ย้ายไปพยางค์ที่ 1

- ง. /jwaam42 kuup11 thoʔ24/ > /kəʔ24 thuup11 jwaam42/
- เสียงส่วนหน้า jw...k...th... > k...th...jw... (สลับ 2-3-1)
- เสียงส่วนหลัง ...aam...uup...əʔ > ...əʔ...uup...aam (สลับ 3-2-1)
- วรรณยุกต์ ...42...11...24 > 24...11...42... (สลับ 3-2-1)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /ŋwaam⁴² kuup¹¹ thoʔ²⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /kwʔ²⁴ thuup¹¹ ŋwaam⁴²/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ ทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 1 ส่วนเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 2
- เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 1
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม ส่วนวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 1

จ. /ŋwaay⁵⁵ khiŋ²⁴ niip¹¹/ > /khiip¹¹ niŋ²⁴ ŋwaay⁵⁵/

เสียงส่วนหน้า ŋw...kh...n..... > kh...n...ŋw... (สลับ 2-3-1)

เสียงส่วนหลัง ...aay...iŋ...iip > ...iip...iŋ...aay (สลับ 3-2-1)

วรรณยุกต์ ...55...24...11 > ...11...24...55 (สลับ 3-2-1)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /ŋwaay⁵⁵ khiŋ²⁴ niip¹¹/ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /khiip¹¹ niŋ²⁴ ŋwaay⁵⁵/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ ทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 ย้ายไปพยางค์ที่ 1 ส่วนเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 2
- เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 1
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 ย้ายไปพยางค์ที่ 3 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม ส่วนวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 ย้ายไปพยางค์ที่ 1

ฉ. /ywaat¹¹ fɪn⁵⁵ top²⁴/ > /yop²⁴ tɪn⁵⁵ faat¹¹/

เสียงส่วนหน้า yw...f...t..... > y...t...f... (สลับ 1-3-2)

เสียงส่วนหลัง ...aat...ɪn...op > ...op...ɪn...aat (สลับ 3-2-1)

วรรณยุกต์ ...11...55...24 > ...24...55...11 (สลับ 3-2-1)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /ywaat¹¹ fɪn⁵⁵ top²⁴/ เมื่อผ่านกลไกการผวน คำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /yop²⁴ tɪn⁵⁵ faat¹¹/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ ทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของพยางค์ที่ 1 คงตำแหน่งเดิม โดยมีการเปลี่ยนสัทลักษณะ /yw/ > /y/ เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน
- เสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน ส่วนวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม

ช.	/hɔʔ24 say51 luŋ55/ > /huŋ24 lay51 sɔʔ55/		
เสียงส่วนหน้า	h...s...l...	>	h...l...s... (สลับ 1-3-2)
เสียงส่วนหลัง	...ɔʔ...ay...uŋ	>	...uŋ...ay...ɔʔ (สลับ 3-2-1)
วรรณยุกต์	...24...51...55	>	...24...51...55 (สลับ 3-2-1)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /hɔʔ24 say51 luŋ55/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /huŋ24 lay51 sɔʔ55/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ ทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 คงตำแหน่งเดิม เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 2 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน
- เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน ส่วนวรรณยุกต์สลับไปเป็นวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม และวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 สลับไปเป็นวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1

ช.	/kon42 hɔʔ24 kheek11 say51/ > /kon42 hay51 seek11 khɔʔ24/		
เสียงส่วนหน้า	k...h...kh...s...	>	k...h...s...kh... (สลับ 1-2-4-3)
เสียงส่วนหลัง	...on...ɔʔ...eek...ay	>	...on...ay...eek...ɔʔ (สลับ 1-4-3-2)
วรรณยุกต์	...42...24...11...51	>	...42...51...11...24 (สลับ 1-4-3-2)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /kon42 hɔʔ24 kheek11 say51/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /kon42 hay51 seek11 khɔʔ24/ ถ้อยความนี้มี 4 พยางค์ นอกจากพยางค์ที่ 1 แล้วทุกพยางค์มีการสลับองค์ประกอบทางเสียงระหว่างกัน ดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 1 และ 2 คงตำแหน่งเดิม เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3 สลับไปเป็นเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 4 เสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 4 สลับไปเป็นเสียงส่วนหน้าพยางค์ที่ 3
- เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 คงตำแหน่งเดิม เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 สลับไปเป็นเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 4 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 3 คงตำแหน่งเดิม เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 4 สลับไปเป็นเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 คงตำแหน่งเดิม วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2 สลับไปเป็นวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 4 วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 คงตำแหน่งเดิม และวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 4 สลับไปเป็นวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 2

4.2.4.2 รูปแบบพิเศษที่เกิดในคำผวน ความหลากหลายที่เกิดขึ้นในรูปแบบพิเศษนั้นเป็นการยากที่จะจัดให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันได้ เพราะรูปแบบที่เกิดขึ้นนั้นมีจำนวนน้อยมาก ดังนั้นในการแสดงรูปแบบพิเศษจึงแสดงทุกถ้อยความที่เก็บข้อมูลได้ ดังต่อไปนี้

ก.	/กว?45 khoo42 siap21/ > /nia?45 khoo42 soop21/ 'ทำข้อสอบ'
เสียงส่วนหน้า	n...kh...s... > n...kh...s... (คงเดิม)
แก่นพยางค์	...อ...อว...ia > ia...อว...อว (สลับ 3-2-1)
ท้ายพยางค์	...?...อ...p > ...?...อ...p (คงเดิม)
วรรณยุกต์	...45...42...21 > ...45...42...21 (คงเดิม)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /กว?45 khoo42 siap21/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /nia?45 khoo42 soop21/ 'ทำข้อสอบ' ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทุกพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- แก่นพยางค์ของพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน ส่วนแก่นพยางค์ของพยางค์ที่ 2 คงตำแหน่งเดิม ในรูปแบบอื่น ๆ ท้ายพยางค์ เป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่งของเสียงส่วนหลัง แต่ในรูปแบบนี้ท้ายพยางค์ แยกตัวออกจากเสียงส่วนหลัง โดยท้ายพยางค์ของทั้งสามพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- วรรณยุกต์ของทั้งสามพยางค์คงตำแหน่งเดิม

ข.	/wuu33 layan33/	>	/walan33 yuu33/	'วรัญญู: ชื่อบุคคล'
เสียงส่วนหน้า	w...l...y...	>	w...l...y...	(คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	...uu...a...an	>	...a...an ...uu	(เปลี่ยน 2-3-1)
วรรณยุกต์	...33...X ²² ...33	>	...33...X...33	(กำหนดไม่ได้)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /wuu33 layan33/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /walan33 yuu33/ 'วรัญญู: ชื่อบุคคล' ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทุกพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 1 สลับไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 2 สลับไปพยางค์ที่ 1 ส่วนเสียงส่วนหลังพยางค์ที่ 3 สลับไปพยางค์ที่ 2
- วรรณยุกต์ อธิบายการสลับไม่ได้เนื่องจากวรรณยุกต์ในถ้อยความเป็นเสียงเดียวกัน คือ 33

รูปแบบพิเศษที่เกิดขึ้นของการเล่นคำผวนมีเพียงตัวอย่างเดียวซึ่งเป็นการเล่นคำผวนที่มีการสลับ องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่มากกว่า 2 พยางค์²³

²² x คือไม่ปรากฏเสียงวรรณยุกต์

²³ การสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่มากกว่า 2 พยางค์ในข้อมูลการเล่นคำผวนที่ผู้วิจัยพบนั้นมีเพียง 1 ตัวอย่าง แต่จากการปริทัศน์วรรณกรรมพบว่ายังมีตัวอย่างอื่นอีก ได้แก่ นุนเบิดลาย ซึ่งเป็นนามปากกาของผู้แต่งสรรพวลด้วนและภาษาศิลป์ กวยโอ (2535) ให้คำอธิบายว่าแท้จริงแล้วผู้แต่งคือ นายบุญเลิศ ซึ่งผวนเป็น นุนเบิดลาย หากเป็นเช่นนั้นการสลับองค์ประกอบทางเสียงที่เกิดขึ้นจึงมีดังต่อไปนี้

เสียงส่วนหน้า	n... b... l...	>	n... b... l...	(คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	...aay ...un ...๑๑๓	>	... un ... ๑๑๓ ... aay	(สลับ 2-3-1)
วรรณยุกต์	...33 ...33 ...42	>	...33 ...33 ...33	(42>33)

ถ้อยความก่อนผวนเป็นระบบเขียนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คำว่า /naay33 bun33 l๑๑๓42/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /nun33 b๑๑๓33 laay33/ ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทุกพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 1 สลับไปพยางค์ที่ 3 เสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 2 สลับไปพยางค์ที่ 1 ส่วนเสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 3 สลับไปพยางค์ที่ 2
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 กับ 2 คงตำแหน่งเดิม ส่วนวรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 3 เปลี่ยนแปลงจาก 42>33 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์นั้นไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนเนื่องจากพญชณะต้นที่ปรากฏในระบบการเขียนมีผลต่อวรรณยุกต์ ดังนั้นหากพิจารณาเฉพาะเสียงส่วนหน้ากับเสียงส่วนหลังแล้วพบว่าการสลับองค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ที่มากกว่า 2 พยางค์ที่ปรากฏในข้อมูลคำผวนกับที่ปรากฏในการปริทัศน์วรรณกรรมนั้นมีรูปแบบเดียวกัน แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีจำนวนน้อยเกินไปที่จะจัดให้เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง

รูปแบบพิเศษที่เกิดขึ้นในถ้อยความผวนเป็นการเรียงลำดับเสียงที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ของรูปที่ปรากฏกับรูปที่ไม่ปรากฏ กล่าวคือ ถ้อยความก่อนผวนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คำว่า /kroot11 kwaan33 rh24 wen42/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /kwen42 koot11 lh24 waan33/ คำว่า /waan33/ 'วาง' นั้นเป็นลำดับเสียงที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ของรูปที่ปรากฏ ส่วนคำว่า /kwen42/ นั้นเป็นลำดับเสียงที่ถูกต้องตามไวยากรณ์ของรูปที่ไม่ปรากฏ ซึ่งรูปที่ไม่ปรากฏนี้มีลักษณะเดียวกันกับการเกิดช่องว่างโดยบังเอิญ (สามารถออกเสียงได้ในภาษาไทยแต่เป็นคำที่ไม่มีความหมายในปัจจุบัน) การผวนคำในถ้อยความผวนโดยไม่มีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางด้านความหมายทั้งก่อนผวนและหลังผวน ส่งผลให้ผู้บอกภาษาผวนตามวิธีการของตนที่ยังคงรักษาการเรียงลำดับหน่วยเสียงที่ถูกต้องตามโครงสร้างพยางค์และการเรียงลำดับหน่วยเสียงในภาษาไทย เพราะไม่ว่าจะมีการสลับองค์ประกอบทางเสียงอย่างไรโครงสร้างพยางค์ที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีโครงสร้างพยางค์แบบปกติในภาษาไทย

รูปแบบพิเศษเกิดกับถ้อยความผวน 3-4 พยางค์แต่ไม่เกิดในถ้อยความผวน 2 พยางค์ เนื่องจากองค์ประกอบทางเสียงในแต่ละพยางค์มี 3 ส่วน คือ เสียงส่วนหน้า เสียงส่วนหลัง และวรรณยุกต์ เมื่อปรากฏเป็นถ้อยความผวน 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงจะเพิ่มเป็น 6 ส่วน (3×2) ผู้บอกภาษาจึงเลือกใช้รูปแบบที่ 1 2 หรือ 3 ก็ได้ แต่เมื่อปรากฏเป็นถ้อยความผวน 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงก็จะเพิ่มเป็น 9 ส่วน (3×3) และ 12 ส่วน (3×4) ตามลำดับ โอกาสที่ผู้บอกภาษาจะเลือกใช้รูปแบบพิเศษก็จะเกิดขึ้นเพราะการจัดการกับองค์ประกอบทางเสียงที่มีจำนวนมากย่อมมีโอกาสที่จะเกิดรูปแบบที่หลากหลายตามไปด้วย

4.2.5 กำหนดรูปแบบไม่ได้ ตัวอย่างคำผวนบางตัวอย่างไม่สามารถกำหนดรูปแบบได้เนื่องจากองค์ประกอบทางเสียงบางส่วนของพยางค์ที่ผวนกันนั้นเป็นเสียงเดียวกัน ดังนั้นเมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นจึงไม่สามารถกำหนดได้ว่าเสียงที่เป็นเสียงเดียวกันนั้นมีการสลับตำแหน่งหรือไม่อย่างไร ตัวอย่างเช่น

กรุงเทพฯ	/noo33 tom33/ > /nom33 too33/ 'นมโต'	
เสียงส่วนหน้า	n...t... > n...t...	(คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	...om ...oo > ...oo ...om	(สลับ 2-1)
วรรณยุกต์	...33...33 > ...33...33	(?-?)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ คือ /noo33 tom33/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /nom33 too33/ 'นมโต' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทั้งสองพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังของทั้งสองพยางค์สลับตำแหน่งกัน
- วรรณยุกต์ของทั้งสองพยางค์เป็นเสียงเดียวกัน คือ 33 จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่

เสียงใหม่	/dɔɔy33 mam33/ > /dam33 mɔɔy33/ 'ดำคล้ำ'
เสียงส่วนหน้า	d... m... > d...m... (คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	... ɔɔy... am > ... am ...ɔɔy (สลับ 2-1)
วรรณยุกต์	...33...33 > ...33...33 (?-?)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นเหนือ คือ /dɔɔy33 mam33/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /dam33 mɔɔy33/ 'ดำคล้ำ' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทั้งสองพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังของทั้งสองพยางค์สลับตำแหน่งกัน
- วรรณยุกต์ของทั้งสองพยางค์เป็นเสียงเดียวกัน คือ 33 จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่

อุบลฯ	/khiat11 dii11/ > /khii11 diat11/ 'รังเกลียด'
เสียงส่วนหน้า	kh...d... > kh...d... (คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	... iat ... ii > ...ii ...iat (สลับ 2-1)
วรรณยุกต์	...11 ...11 > ...11 ...11 (?-?)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ /khiat11 dii11/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ ถ้อยความหลังผวนเป็น /khii11 diat11/ 'รังเกลียด' ถ้อยความนี้มี 2 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทั้งสองพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังของทั้งสองพยางค์สลับตำแหน่งกัน
- วรรณยุกต์ของทั้งสองพยางค์เป็นเสียงเดียวกัน คือ 11 จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่

นครศรีฯ	/tay34 kacok34/ > /tok34 kacay34/ 'ตกใจ'	
เสียงส่วนหน้า	t... k... c...	> t... k... c... (คงเดิม)
เสียงส่วนหลัง	...ay ...a ...ok	> ...ok ...a ...ay (สลับ 3-1)
วรรณยุกต์	...34 ...34	> ...34 ...34 (?-?)

ถ้อยความก่อนผวนในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ /tay34 kacok34/ เมื่อผ่านกลไกการผวนคำแล้วได้ถ้อยความหลังผวนเป็น /tok34 kacay34/ 'ตกใจ' ถ้อยความนี้มี 3 พยางค์ องค์ประกอบทางเสียงของแต่ละพยางค์มีการสลับกันดังต่อไปนี้

- เสียงส่วนหน้าของทุกพยางค์คงตำแหน่งเดิม
- เสียงส่วนหลังของพยางค์ที่ 1 กับ 3 สลับตำแหน่งกัน
- วรรณยุกต์ของพยางค์ที่ 1 กับ 3 เป็นเสียงเดียวกัน คือ 34 จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหรือไม่

การผวนแบบกำหนดรูปแบบไม่ได้ปรากฏกับคำผวนเท่านั้น เนื่องจากถ้อยความผวนที่กำหนดขึ้นแต่ละถ้อยความมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่แตกต่างกันทั้งหมด ดังนั้น เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้น จึงสามารถกำหนดได้ว่าองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์มีการสลับตำแหน่งหรือคงตำแหน่งอย่างไร ส่วนคำผวนนั้นปรากฏการผวนแบบกำหนดรูปแบบไม่ได้ เพราะถ้อยความก่อนผวนที่นำมาเล่นนั้น มีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เหมือนกัน เช่น คำผวนในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ /noo33 tom33/ > /nom33 too33/ 'นมโต' ถ้อยความก่อนผวนทั้งสองพยางค์มีวรรณยุกต์เสียงเดียวกัน คือ 33 จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่าวรรณยุกต์ในถ้อยความหลังผวนนั้น สลับตำแหน่งหรือคงตำแหน่ง ส่งผลให้ข้อมูลที่มีลักษณะดังนี้เป็นการผวนแบบกำหนดรูปแบบไม่ได้

4.2.6 ผวนไม่ได้ ผู้บอกภาษาจำนวนหนึ่ง ไม่สามารถผวนถ้อยความ 4 พยางค์บางถ้อยความได้ เนื่องจากมีองค์ประกอบทางเสียงที่มากถึง 12 ส่วน (3 x 4) ซึ่งส่งผลให้การผวนคำในถ้อยความ 4 พยางค์จำนวน 12 รายการข้างล่างนี้ยากเกินกว่าจะผวนได้

- ก. /kroot11 kwaɔŋ33 rɨ24 wen42/ (กรุงเทพฯ)
- ข. /khlum33 fɔy24 naw42 thɨp55/ (กรุงเทพฯ)
- ค. /yɔʔ55 khwit11 ŋɔɔy33 den42/ (กรุงเทพฯ)
- ง. /ʔoo24 pluak11 bɨŋ33 piip55/ (กรุงเทพฯ)
- จ. /ɲwaam42 kwen11 məʔ55 thoʔ24/ (เชียงใหม่)
- ฉ. /ŋwaay55 lwaa33 yut24 daaw51/ (เชียงใหม่)
- ช. /khwān51 fɨn55 phet24 kuup11/ (เชียงใหม่)
- ฅ. /ywaat11 chaa33 luak42 ʔɔɔn51/ (เชียงใหม่)

ฉ. /beʔ11 wɪp55 yɯn33 miit42/ (อุบลฯ)

ญ. /fiay33 caap11 niŋ24 niaw55/ (อุบลฯ)

ฎ. /kon42 hoʔ24 kheek11 say51/ (อุบลฯ)

ฏ. /puu33 pheɛŋ55 ʔən42 det24/ (อุบลฯ)

ผู้บอกภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยถิ่นอีสาน บางคนไม่สามารถผวนถ้อยความผวนได้ คือ เมื่อผู้บอกภาษารู้ว่าจะต้องผวนถ้อยความผวนใดแล้วก็จะลองผวนตามความเข้าใจและความถนัดของตน แต่ก็ไม่สามารถผวนได้ การผวนเป็นการจัดการกับองค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ที่มีจำนวนมาก ส่งผลให้การประมวลผลมีความซับซ้อน และเมื่อไม่มีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมายหลังการผวนคำ จึงส่งผลให้ผู้บอกภาษาบางคนผวนไม่ได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

เปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนค่า

วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งของงานวิจัยนี้ คือ เปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนค่าในถ้อยความผวนและคำผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ในภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ เนื้อหาในบทนี้จึงเป็นการเปรียบเทียบข้อมูล 2 ส่วน เพื่อแสดงให้เห็นว่า 1) กลไกที่ใช้ในการผวนค่าของภาษาไทยแต่ละถิ่นมีความแตกต่างกันหรือไม่ 2) รูปแบบการผวนค่าของถ้อยความผวนและคำผวนที่มีจำนวนพยางค์ต่างกันมีความแตกต่างกันหรือไม่

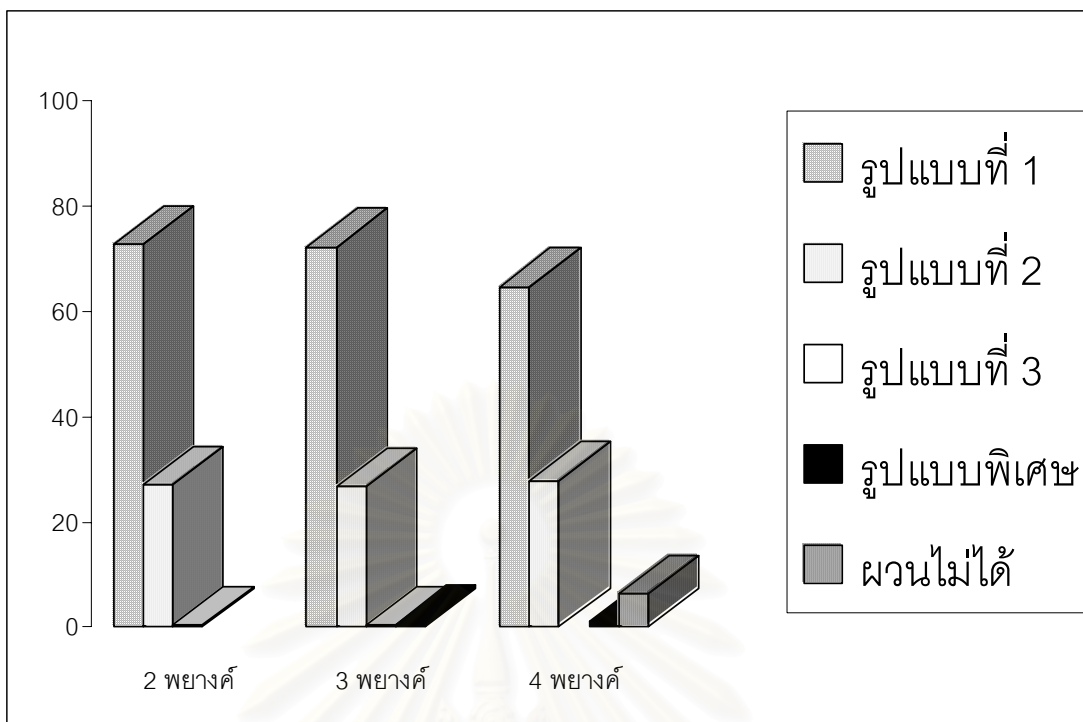
5.1 เปรียบเทียบกลไกการผวนค่า

ผลการเปรียบเทียบกลไกการผวนค่าในการวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการผวนค่าในถ้อยความผวนกับคำผวน ของภาษาไทยแต่ละถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) ภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) และภาษาไทยถิ่นใต้ (นครศรีธรรมราช) ด้วยถ้อยความที่มีจำนวนพยางค์ 2-4 พยางค์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่นใช้กลไกเดียวกันในการผวนค่าทั้งที่เป็นถ้อยความผวนและคำผวน กลไกที่พบคือการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์

5.2 เปรียบเทียบรูปแบบการผวนค่า

5.2.1 รูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวน

รูปแบบการผวนค่าในถ้อยความผวนนี้เกิดขึ้นโดยไม่มีปัจจัยด้านความหมายหลังการผวนเป็นปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุน ถ้าจะมีข้อจำกัดอยู่บ้างก็เป็นเรื่องข้อจำกัดทางเสียง เช่น เงื่อนไขการเกิดของวรรณยุกต์บางเสียงในโครงสร้างพยางค์บางลักษณะ ฯลฯ ดังนั้นรูปแบบที่พบจึงเป็นรูปแบบที่สามารถเกิดขึ้นได้ในการผวนค่าตามความเข้าใจและความถนัดของผู้บอกภาษาแต่ละคนในแต่ละถิ่น อัตราส่วนที่ปรากฏในภาพที่ 18 ได้จากการนำข้อมูลรูปแบบการผวนค่าของถ้อยความผวนในแต่ละถิ่นที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกันได้ว่าถ้อยความผวนที่มีจำนวนพยางค์ต่างกันส่งผลให้มีการเลือกใช้รูปแบบที่แตกต่างกันหรือไม่

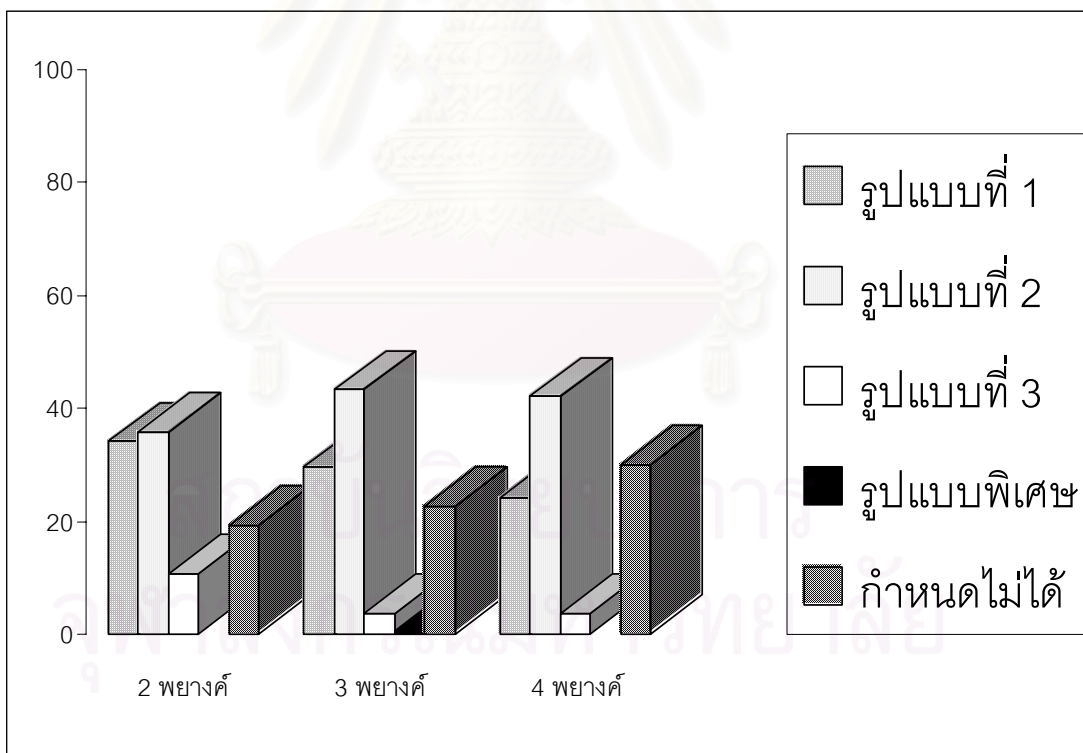

ภาพที่ 18 อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น

ภาพที่ 18 แสดงให้เห็นเกี่ยวกับภาพรวมรูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวน 2-4 พยางค์ ซึ่งเห็นได้ว่ารูปแบบที่ผู้บอกภาษาเลือกใช้เป็นจำนวนมากในการผวนถ้อยความผวนทั้ง 3 ประเภท คือ รูปแบบที่ 1 ซึ่งโดดเด่นมาก ดังนั้นในการผวนคำที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งโดยไม่มีเงื่อนไขทางความหมายเป็นปัจจัยบังคับให้ผู้บอกภาษาเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการผวนถ้อยความผวน 2-4 พยางค์ โอกาสที่ผู้บอกภาษาจะเลือกรูปแบบที่ 1 มีมากที่สุด คือ 72.59% (2 พยางค์) 72.14% (3 พยางค์) และ 64.59% (4 พยางค์) ส่วนรูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบลำดับรองลงมาที่ผู้บอกภาษาเลือกใช้ คือ 27.08% (2 พยางค์) 26.75% (3 พยางค์) และ 27.82% (4 พยางค์) ส่วนรูปแบบอื่น ๆ คือ รูปแบบที่ 3 ปรากฏในถ้อยความผวน 2 พยางค์ กับ 3 พยางค์ ด้วยอัตราส่วนที่น้อยมาก คือ 0.33% และ 0.5% ตามลำดับ แต่รูปแบบที่ 3 นี้ไม่ปรากฏในถ้อยความผวน 4 พยางค์ รูปแบบพิเศษปรากฏในถ้อยความผวน 3 กับ 4 พยางค์ ด้วยอัตราส่วนที่น้อยมากเช่นกัน คือ 0.61% และ 1.13% ตามลำดับ แม้ว่ารูปแบบพิเศษนี้จะมีอัตราส่วนที่น้อยมากแต่ก็มีแนวโน้มที่จะมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นเมื่อถ้อยความผวนนั้นมีจำนวนพยางค์สูงขึ้น ส่วนการผวนไม่ได้ ปรากฏในถ้อยความผวน 4 พยางค์เท่านั้น ด้วยอัตราส่วน 6.47% รูปแบบที่เกิดขึ้นกับถ้อยความผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ มีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า จำนวนพยางค์ในถ้อยความผวนไม่ส่งผลต่อการเลือกรูปแบบในการผวนคำ

5.2.2 รูปแบบที่ใช้ในคำผวน

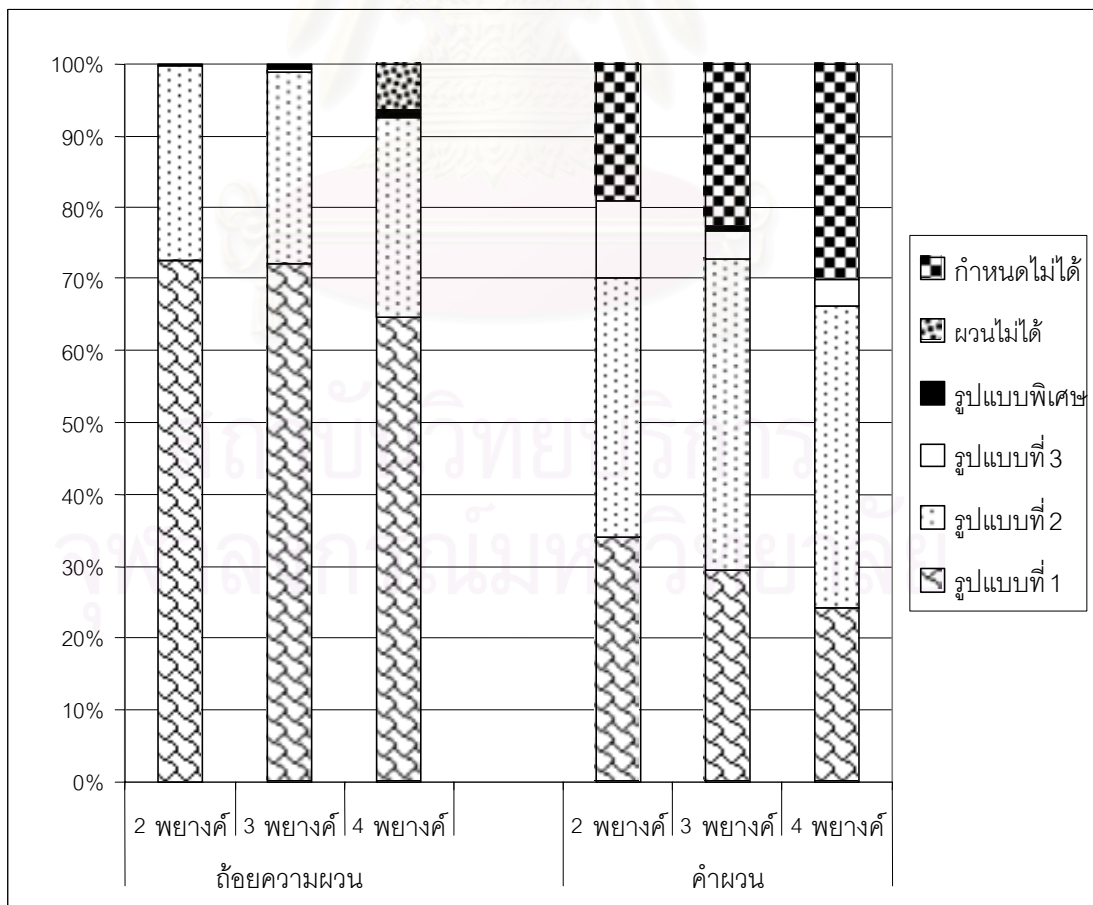
รูปแบบที่ใช้ในคำผวนเกิดขึ้นโดยมีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางด้านความหมาย หลังการผวนคำ ดังนั้นรูปแบบที่ได้จึงเป็นรูปแบบที่ก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการ เท่านั้น อัตราส่วนที่ปรากฏในภาพที่ 18 ได้จากการนำข้อมูลรูปแบบของคำผวนในแต่ละถิ่นที่มีจำนวนพยางค์เท่ากันรวมเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถเปรียบเทียบได้ว่าคำผวนที่มีจำนวนพยางค์ต่างกันส่งผลให้มีการเลือกใช้รูปแบบที่แตกต่างกันหรือไม่ สาเหตุที่นำเฉพาะรูปแบบของคำผวน 2-4 พยางค์ในแต่ละภาษาถิ่นมาแสดงเพราะคำผวน 5-8 พยางค์ ในแต่ละภาษาถิ่นมีไม่สม่ำเสมอ และในภาษาถิ่นที่ปรากฏคำผวน 5-8 พยางค์ก็ปรากฏในอัตราส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับคำผวน 2-4 พยางค์ ประกอบกับถ้อยความผวนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามระบบเสียงในแต่ละภาษาถิ่นเพื่อเก็บข้อมูลการผวนคำในส่วนที่เป็นถ้อยความผวนนั้นก็มี 2-4 พยางค์ ดังนั้นภาพรวมเกี่ยวกับการผวนคำในส่วนที่เป็นการเล่นคำผวนก็จะนำมาแสดงเฉพาะคำผวน 2-4 พยางค์เท่านั้น เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบกับถ้อยความผวน 2-4 พยางค์ได้ ดูอัตราส่วนรูปแบบการผวนคำของคำผวนในภาษาไทย 4 ถิ่น ในภาพที่ 19

ภาพที่ 19 อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในคำผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น

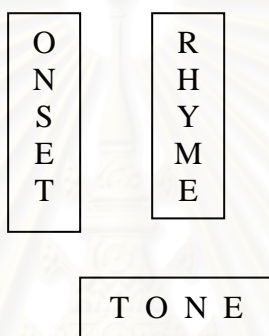
ภาพที่ 19 แสดงให้เห็นเกี่ยวกับภาพรวมการผวนค่าของคำผวน 2-4 พยางค์ ซึ่งเห็นได้ว่ารูปแบบที่ผู้บอกภาษาเลือกใช้เป็นจำนวนมาก คือ รูปแบบที่ 2 ตามด้วย รูปแบบที่ 1 ดังนั้นในการผวนค่าที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งโดยมีเงื่อนไขทางด้านความหมายหลังการผวนพยางค์เป็นปัจจัยบังคับให้ผู้บอกภาษาเลือกรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง โอกาสที่ผู้บอกภาษาจะเลือกรูปแบบที่ 2 มีมากที่สุด คือ 35.86% (2 พยางค์) 43.33% (3 พยางค์) และ 42.11% (4 พยางค์) ส่วนรูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบลำดับรองลงมาที่ผู้บอกภาษาเลือกใช้เป็นจำนวนมาก คือ 34.13% (2 พยางค์) 29.53% (3 พยางค์) และ 24.2% (4 พยางค์) ส่วนรูปแบบอื่นๆ คือ รูปแบบที่ 3 ปรากฏในคำผวน 2-4 พยางค์ ด้วยอัตราส่วน 10.74% (2 พยางค์) 3.78% (3 พยางค์) และ 3.65% (4 พยางค์) ส่วนรูปแบบพิเศษปรากฏเฉพาะคำผวนที่มี 3 พยางค์ในภาษาไทยถิ่นเหนือด้วยอัตราส่วนที่น้อยมากคือ 0.76% ส่วนกำหนดรูปแบบไม่ได้ปรากฏในคำผวนที่มี 2-4 พยางค์ในภาษาไทยทุกถิ่นด้วยอัตราส่วน 19.27% (2 พยางค์) 22.6% (3 พยางค์) และ 30.04% (4 พยางค์) รูปแบบที่เกิดขึ้นกับคำผวน 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ มีอัตราส่วนการเลือกใช้รูปแบบในการผวนค่าที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า จำนวนพยางค์ในคำผวนไม่ส่งผลต่อการเลือกใช้รูปแบบในการผวนค่า

5.2.3 รูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนกับคำผวน

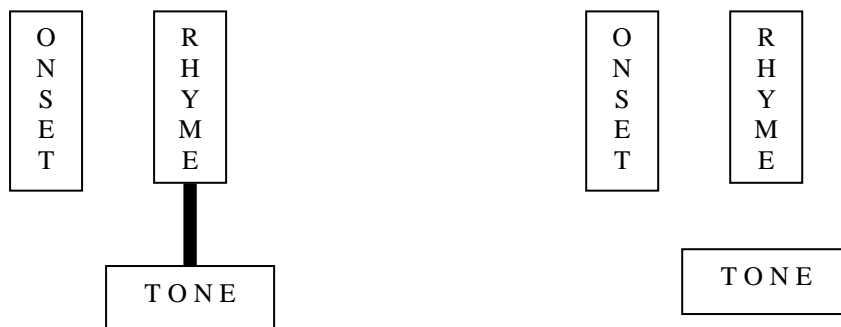
ภาพที่ 20 อัตราส่วนรูปแบบที่ใช้ในถ้อยความผวนและคำผวนของภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น

ภาพที่ 20 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับแรกในการพจนาคำของถ้อยความพจนกับคำพจนเป็นคนละรูปแบบกัน คือ การพจนคำในถ้อยความพจนนั้นรูปแบบที่ 1 ได้รับความนิยมเป็นอันดับแรก ส่วนการพจนคำในคำพจนนั้นรูปแบบที่ 2 ได้รับความนิยมเป็นอันดับแรก เมื่อนำแนวคิดของทฤษฎีสัทวิทยาอรรถภาคที่เสนอว่าพยางค์เกิดจากการรวมกันขององค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่แบ่งออกเป็นชั้นส่วนต่าง ๆ มาเรียงลำดับต่อกัน โดยเสียงในแต่ละชั้นส่วนเป็นอิสระต่อกัน และเสียงในแต่ละชั้นส่วนก็มีการแบ่งขอบเขตที่ชัดเจนตามลำดับเวลา ดังนั้นองค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ในภาษาไทยก็จะประกอบด้วย เสียงส่วนหน้า เสียงส่วนหลัง และวรรณยุกต์ ดังภาพที่ 21 ต่อไปนี้

ภาพที่ 21 องค์ประกอบทางเสียงของพยางค์ในภาษาไทย

จากภาพที่ 21 จะเห็นได้ว่าพยางค์ประกอบด้วย เสียงส่วนหน้าและเสียงส่วนหลังเกิดเรียงต่อกันตามลำดับเวลาบนชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ ซึ่งแต่ละเสียงมีขอบเขตของตนเองชัดเจน ส่วนเสียงวรรณยุกต์เกิดเคียงบนชั้นส่วนวรรณยุกต์ซึ่งเป็นอิสระจากชั้นส่วนพยัญชนะ-สระ โดยชั้นส่วนวรรณยุกต์นี้มีความคาบเกี่ยวทางเวลากับเสียงส่วนหลัง คือ การผลิตเสียงวรรณยุกต์กับเสียงส่วนหลังนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกัน ดังนั้นเมื่อผู้บอกภาษาจำเป็นต้องเลือกรูปแบบในการพจนคำทั้งที่เป็นถ้อยความพจนและคำพจน ผู้บอกภาษาจึงต้องตัดแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ออกเป็นส่วน ๆ ซึ่งพบว่าความแตกต่างของรูปแบบที่ 1 และ 2 มีดังภาพที่ 22 ต่อไปนี้

การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์
รูปแบบที่ 1 ของการผวนคำ

การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์
รูปแบบที่ 2 ของการผวนคำ

ภาพที่ 22 การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของรูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 2

จากภาพที่ 22 เห็นได้ว่า การแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ของรูปแบบที่ 1 กับ 2 ในการผวนคำมีความแตกต่างกัน คือ รูปแบบที่ 1 เป็นการแบ่งให้เสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์เกาะติดกัน เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นเสียงส่วนหลังและวรรณยุกต์จึงสลับไปพร้อมกัน เหลือเพียงเสียงส่วนหน้าที่คงตำแหน่งเดิม ส่วนรูปแบบที่ 2 เป็นการแบ่งให้เสียงส่วนหลังกับวรรณยุกต์แยกจากกัน เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นจึงมีเพียงเสียงส่วนหลังเท่านั้นที่สลับตำแหน่ง เหลือเสียงส่วนหน้าและวรรณยุกต์ที่คงตำแหน่งเดิม

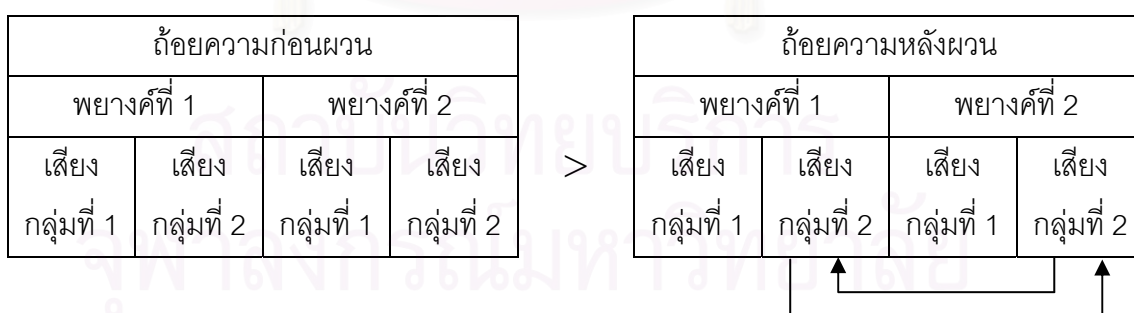
รูปแบบที่ 2 เป็นการตัดขาดระหว่างสระ (หน่วยรองรับวรรณยุกต์) กับ วรรณยุกต์ เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้น สระมีการสลับตำแหน่ง ในขณะที่วรรณยุกต์ยังคงตำแหน่งเดิม รูปแบบที่ 2 นี้จึงยืนยันความเป็นอิสระของชั้นส่วนวรรณยุกต์จากหน่วยรองรับวรรณยุกต์ได้ตามแนวคิดทฤษฎีสัทวิทยาอรรถศาสตร์ที่สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Hoonchamlong (1990) แต่ถึงอย่างไร ผลจากการผวนคำในส่วนที่เป็นถ้อยความผวนซึ่งเป็นการผวนคำที่ไม่มีปัจจัยบังคับให้ผู้บอกภาษาเลือก รูปแบบ ผลปรากฏว่ารูปแบบที่ 1 ได้รับความนิยมมากที่สุด ซึ่งแสดงว่าถ้าไม่มีเงื่อนไขทางความหมายเป็นปัจจัยบังคับ ผู้พูดภาษาไทยแต่ละถิ่นถนัดที่จะให้สระ (หน่วยรองรับวรรณยุกต์) กับวรรณยุกต์เกาะติดกัน 69.77% และแยกสระ (หน่วยรองรับวรรณยุกต์) กับวรรณยุกต์ออกจากกัน 30.23% ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชั้นส่วนวรรณยุกต์สามารถเป็นอิสระจากชั้นส่วนพยัญชนะ-สระได้ก็จริง แต่ไม่ใช่ลักษณะส่วนใหญ่ที่ปรากฏในภาษาไทยสำหรับการผวนคำข้อมูลที่เป็นถ้อยความผวน

จากข้อมูลถ้อยความผวนพบว่าผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่นนิยมให้สระ (หน่วยรองรับวรรณยุกต์) กับวรรณยุกต์เกาะติดกันมากกว่าที่จะเป็นอิสระจากกัน ส่วนการผวนคำจากข้อมูลที่เป็นคำผวนนั้น แม้ว่ารูปแบบที่ 2 จะได้รับความนิยมมากกว่า (ซึ่งอาจตีความได้ว่าวรรณยุกต์เป็นคุณสมบัติของ

พยางค์ที่ไม่เกาะติดกับสระ) แต่ในการเล่นคำผวนนั้นมียัจยบังคับทางความหมายเป็นสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบที่ 2 เป็นเพียงรูปแบบที่ช่วยให้การเล่นคำผวนประสบความสำเร็จทางความหมายเท่านั้น นั่นคือ รูปแบบที่ 2 เอื้อเรื่องการช่วยให้เล่นคำผวนได้ง่ายขึ้น แต่อาจไม่ใช่ข้อพิสูจน์แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นอิสระของชั้นส่วนวรรณยุกต์ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของทฤษฎีศัพท์วิทยาอักษรา

5.3 สรุปกลไกและรูปแบบการผวนคำ

5.3.1 กลไกการผวนคำ สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้กลไกที่แตกต่างกันในการผวนคำ จากการวิจัยพบว่าสมมติฐานข้อนี้**ไม่เป็นจริง**เพราะว่า ในการผวนคำจากข้อมูลทั้งสองชุด คือ ถ้อยความผวนกับ คำผวน ผลปรากฏว่าผู้บอกภาษาทุกถิ่นใช้กลไกที่เหมือนกันเพื่อผวนคำในข้อมูลทั้งสองชุด คือ กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ เช่น ในกรณีที่ถ้อยความก่อนผวนมี 2 พยางค์ การผวนคำที่เกิดขึ้นก็จะเกิดกับพยางค์ที่ 1 และ 2 พยางค์แต่ละพยางค์ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ 3 ส่วน ได้แก่ เสียงส่วนหน้า เสียงส่วนหลัง และวรรณยุกต์ เสียงทั้ง 3 ส่วนจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้น คือ กลุ่มที่ 1 คงตำแหน่งเดิม กับ กลุ่มที่ 2 สลับตำแหน่ง องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่มีการสลับตำแหน่งกันนั้นจะต้องเป็นเสียงประเภทเดียวกัน เช่น สระของพยางค์ที่ 1 จะสลับตำแหน่งกับสระของพยางค์ที่ 2 เท่านั้น ไม่สามารถสลับตำแหน่งกับเสียงประเภทอื่นได้ ดังตัวอย่างในภาพที่ 23 ต่อไปนี้

ภาพที่ 23 แผนภูมิแสดงกลไกการผวนคำ

จากภาพที่ 23 เห็นได้ว่าถ้อยความก่อนผวนมี 2 พยางค์ เมื่อผู้พูดภาษาไทยรู้ว่าจะต้องผวนถ้อยความผวนหรือคำผวนตามความเข้าใจและความถนัดของตน ก็จะแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 คงตำแหน่งเดิม กับ กลุ่มที่ 2 สลับตำแหน่ง จากนั้นก็จะใช้

กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ สลับเฉพาะเสียงกลุ่มที่ 2 ส่งผลให้พยางค์ในถ้อยความหลังผวนมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่ต่างจากเดิม การผวนคำในถ้อยความผวนจะแบ่งเสียงให้เป็นกลุ่มใดนั้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความถนัดของผู้บอกภาษา รวมทั้งข้อจำกัดการเกิดร่วมทางเสียงบางประการ ส่วนการผวนคำในคำผวนจะแบ่งเสียงให้เป็นกลุ่มใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยบังคับทางความหมายหลังการผวนคำ

5.3.2 รูปแบบการผวนคำ สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ รูปแบบการผวนคำในคำผวนและถ้อยความผวนแตกต่างกันตามจำนวนพยางค์ของถ้อยความ จากการวิจัยพบว่าสมมติฐานข้อนี้ **ไม่เป็นจริง** เพราะว่าการผวนคำจากข้อมูลทั้งสองชุด คือ ถ้อยความผวนกับคำผวน ผลปรากฏว่า แม้จำนวนพยางค์ของถ้อยความจะแตกต่างกัน แต่รูปแบบที่ผู้บอกภาษาเลือกมาใช้ไม่แตกต่างกัน

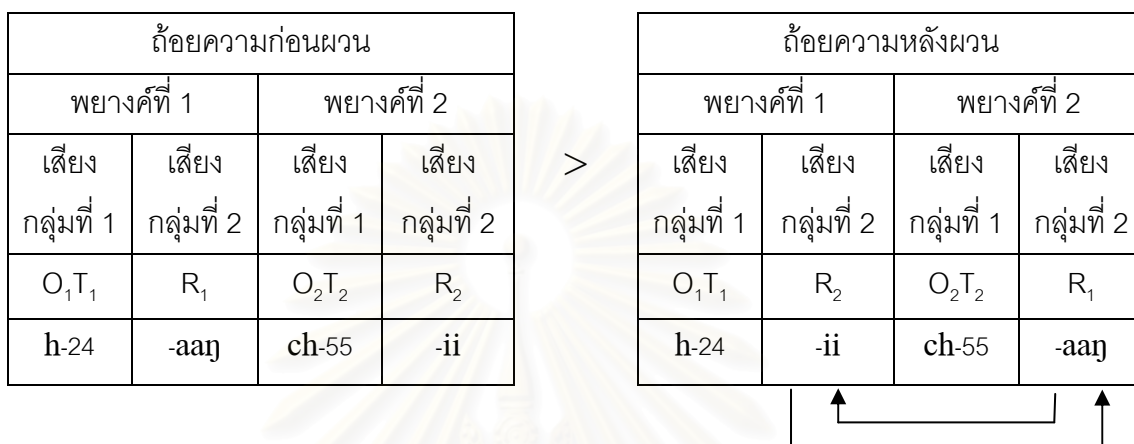
กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ซึ่งเป็นเพียงกลไกเดียวที่พบในการผวนคำของข้อมูลในส่วนที่เป็นถ้อยความผวนและคำผวนนั้นสามารถก่อให้เกิดรูปแบบในถ้อยความหลังการผวนคำได้หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถตัดสินใจได้ชัดเจน 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

5.3.2.1 รูปแบบที่ 1 คือ รูปแบบที่ผู้บอกภาษากำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) โดยกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) กับวรรณยุกต์ (T) เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 1 = RT (ดูภาพที่ 24)

ถ้อยความก่อนผวน				>	ถ้อยความหลังผวน			
พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2			พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2	
เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2		เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2
O ₁	R ₁ T ₁	O ₂	R ₂ T ₂		O ₁	R ₂ T ₂	O ₂	R ₁ T ₁
kh-	-ææk11	d-	-ooy33		kh-	-ooy33	d-	-ææk11

ภาพที่ 24 แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 1

5.3.2.2 *รูปแบบที่ 2* คือ รูปแบบที่ผู้บอกภาษากำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) กับวรรณยุกต์ (T) โดยกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 2 = R (ดูภาพที่ 25)

ภาพที่ 25 แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 2

5.3.2.3. *รูปแบบที่ 3* คือ รูปแบบที่ผู้บอกภาษากำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) โดยกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) จากนั้นจึงเปลี่ยนเสียงเพื่อก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการในถ้อยความหลังผวน แบ่งเป็นการเปลี่ยนวรรณยุกต์ กับการเปลี่ยนความสั้นยาวของสระดังต่อไปนี้

ก. รูปแบบที่ 3 A การเปลี่ยนวรรณยุกต์ เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นซึ่งกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) โดยกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) จากนั้นจึงเปลี่ยนวรรณยุกต์เพื่อก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการจะสื่อสาร เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 3A = RT_{NEW} (ดูภาพที่ 26)

ถ้อยความก่อนผวน				ถ้อยความหลังผวน			
พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2		พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2	
เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2
O_1	R_1T_1	O_2	R_2T_2	O_1	R_2T_{NEW}	O_2	R_1T_{NEW}
p-	-ek55	l-	-aw11	-p	-aw42	l-	-ek55

>

ภาพที่ 26 แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 3A

ข. รูปแบบที่ 3B การเปลี่ยนความสั้นยาวของสระ เมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นซึ่งกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) โดยกำหนดให้องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) จากนั้นจึงเปลี่ยนความสั้นยาวของสระเพื่อก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ผู้บอกภาษาต้องการจะสื่อสาร เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 3B = $R_{\pm LENGTH}$ (ดูภาพที่ 27)

ถ้อยความก่อนผวน				ถ้อยความหลังผวน			
พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2		พยางค์ที่ 1		พยางค์ที่ 2	
เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2	เสียง กลุ่มที่ 1	เสียง กลุ่มที่ 2
O_1T_1	$R_{1+LENGTH}$	O_2T_2	R_2	O_1T_1	R_2	O_2T_2	$R_{1-LENGTH}$
kh-	-ววย	h-	-uay	kh-	-uay	h-	-วย

>

ภาพที่ 27 แผนภูมิแสดงการผวนคำรูปแบบที่ 3B

ในการผวนคำ ทั้งกลไกที่ใช้และรูปแบบที่ปรากฏดังรายละเอียดข้างต้น สรุปได้ว่า กลไกที่ใช้ในการผวนคำของผู้พูดภาษาไทยทั้งที่เป็นถ้อยความผวนและคำผวนเป็นกลไกเดียวกัน คือ กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ส่วนรูปแบบที่เกิดขึ้นจากกลไกดังกล่าวมี 3 รูปแบบหลัก คือ

รูปแบบที่ 1 สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกัววรรณยุกต์ (RT)

รูปแบบที่ 2 สลับเสียงส่วนหลังเท่านั้น (R)

รูปแบบที่ 3 สลับเสียงส่วนหลังพร้อมเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์บางประการ

รูปแบบที่ 3A สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ (RT_{NEW})

รูปแบบที่ 3B สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ ($R_{\pm LENGTH}$)

การเลือกใช้รูปแบบในถ้อยความผวนเกิดขึ้นตามความเข้าใจและความถนัดของผู้บอกภาษาแต่ละคนรวมทั้งข้อจำกัดการเกิดร่วมทางเสียงบางประการ ส่วนการเลือกใช้รูปแบบในคำผวนเกิดขึ้นตามปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมายหลังการผวนคำ นั่นคือ ผู้เล่นคำผวนจะนำรูปแบบที่ก่อให้เกิดความหมายหลังการผวนคำมาใช้ในการผวนคำ

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผล

การเล่นทางภาษาเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ การศึกษาข้ามภาษาพบว่ากลไกที่ใช้ในการดัดแปลงนั้นมี 4 กลไก คือ การเติม การจัดเรียงใหม่ การแทนที่ และการลด ภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นั้นพบว่ากลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็นกลไกที่พบในหลาย ๆ ภาษา รวมทั้งภาษาไทยด้วย การเล่นคำผวน เป็นการเล่นทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยรู้จักกันทั่วไป งานวิจัยเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาสามารถใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดทางภาษาศาสตร์ได้ จึงมีการใช้คำผวนเป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับรูปแทนทางเสียง และแนวคิดทฤษฎีสัทวิทยาอรรถภาค การศึกษาที่ผ่านมาเป็นการตั้งต้นที่แนวคิดทางภาษาศาสตร์แล้วนำลักษณะบางส่วนของการเล่นคำมาเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา ที่ผ่านมามีข้อค้นพบจึงยังไม่สามารถสะท้อนลักษณะทั้งหมดของการผวนคำได้ ประกอบกับคำผวนเป็นการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่น ผู้วิจัยจึงต้องการวิเคราะห์และเปรียบเทียบกลไกและรูปแบบการผวนคำในภาษาไทยทั้ง 4 ถิ่น คือ ถิ่นกรุงเทพฯ ถิ่นเหนือ ถิ่นอีสาน และถิ่นใต้ ด้วยข้อมูลความผวน (ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความเอื้อของระบบเสียง) และคำผวน (ที่ผู้บอกภาษาเคยเล่นหรือเคยได้ยิน) ที่มี 2 พยางค์ 3 พยางค์ และ 4 พยางค์ ผู้วิจัยกำหนดผู้บอกภาษาเป็น 4 กลุ่ม คือ ผู้บอกภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ผู้บอกภาษาไทยถิ่นเหนือ (เชียงใหม่) ผู้บอกภาษาไทยถิ่นอีสาน (อุบลราชธานี) และผู้บอกภาษาไทยถิ่นใต้ (นครศรีธรรมราช) และเดินทางไปเก็บข้อมูลที่จังหวัดเหล่านี้ โดยเลือกผู้บอกภาษา 10 คนต่อถิ่น ผู้บอกภาษาต้องสามารถให้ข้อมูลได้ครบจำนวนตามที่ต้องการ คือ ผู้บอกภาษา 1 คนต่อ 50 ถ้อยความ (ถ้อยความผวน + คำผวน) จึงได้ข้อมูลการผวนคำถิ่นละ 500 ถ้อยความ เมื่อรวมข้อมูลการผวนคำของผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่น รวมได้ข้อมูลการผวนคำ 2000 ถ้อยความ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อาจะวิเคราะห์ตามแนวสัทวิทยาอรรถภาคเพื่อวิเคราะห์เกี่ยวกับกลไกและรูปแบบการผวนคำ ซึ่งคาดว่าผู้พูดภาษาไทยแต่ละถิ่นอาจใช้กลไกที่แตกต่างกัน รวมทั้งจำนวนพยางค์ก็อาจมีผลต่อการเลือกใช้รูปแบบในการผวนคำด้วย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลถ้อยความผวน กับ ข้อมูลคำผวน ความแตกต่างของข้อมูลทั้ง 2 ส่วน คือ ข้อมูลถ้อยความผวนสะท้อนให้เห็นกลไกและรูปแบบที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เนื่องจากผู้บอกภาษามีอิสระในการผวนคำเพราะไม่มีปัจจัยบังคับใด ๆ ส่วนข้อมูลคำผวนสะท้อนให้เห็นกลไกและรูปแบบที่เกิดขึ้นจริง เนื่องจากผู้บอกภาษาต้องเลือกใช้กลไกและรูปแบบตามปัจจัยบังคับทางความหมาย ผลการวิจัยพบว่ากลไกที่ใช้ในการผวนคำและ

รูปแบบที่เกิดขึ้นในการผวนค่าของข้อมูลทั้ง 2 ส่วน ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเกี่ยวกับกลไกและรูปแบบการผวนค่าที่ได้มีดังต่อไปนี้

6.1.1 กลไกการผวนค่า

กลไกที่พบในการผวนค่าของถ้อยความผวนและคำผวนจากผู้บอกภาษาทั้ง 4 ถิ่น เป็นกลไกเดียวกัน คือ กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าความแตกต่างของระบบเสียงในภาษาไทยแต่ละถิ่นไม่ส่งผลต่อการเลือกใช้กลไกในการผวนค่า สมมติฐานข้อที่ 1 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ ใช้กลไกที่แตกต่างกันในการผวนค่าจึงไม่เป็นจริง ผู้บอกภาษาที่ใช้กลไกนี้ในการผวนค่าจะแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เสียงที่คงตำแหน่งเดิม กับ กลุ่มที่ 2 เสียงที่สลับตำแหน่ง จากนั้นก็จะสลับตำแหน่งเฉพาะเสียงกลุ่มที่ 2 ส่งผลให้ถ้อยความหลังผวนมีองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ต่างไปจากเดิม

6.1.2 รูปแบบการผวนค่า

แม้ว่ากลไกที่พบในการผวนค่าของถ้อยความผวนและคำผวนจะมีเพียงกลไกเดียว แต่รูปแบบที่เกิดขึ้นสามารถมีได้หลายรูปแบบ เนื่องจากองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์แบ่งเป็นเสียงส่วนหน้า เสียงส่วนหลัง และวรรณยุกต์ ในการผวนค่าผู้ผวนแต่ละคนอาจแบ่งองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็นกลุ่มที่ 1 กับ กลุ่มที่ 2 แตกต่างกันได้ ส่งผลให้รูปแบบที่เกิดขึ้นในถ้อยความหลังการผวนค่าแตกต่างกันตามไปด้วย รูปแบบการผวนค่าในถ้อยความผวนขึ้นอยู่กับความเข้าใจและความถนัดเกี่ยวกับการผวนค่าของผู้บอกภาษา รวมทั้งข้อจำกัดการเกิดร่วมทางเสียงบางประการ ส่วนรูปแบบการผวนค่าในคำผวนขึ้นอยู่กับปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมายหลังการผวนค่า รูปแบบหลัก ๆ ที่เกิดขึ้นหลังการผวนค่ามี 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

6.1.2.1 รูปแบบที่ 1 คือ การสลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ โดยคงตำแหน่งเฉพาะเสียงส่วนหน้า เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 1 = RT

$$O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2 > O_1R_2T_2 \cdot O_2R_1T_1$$

6.1.2.2 รูปแบบที่ 2 คือ การสลับเฉพาะเสียงส่วนหลัง โดยคงตำแหน่งเสียงส่วนหน้ากับวรรณยุกต์ เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 2 = R

$$O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2 > O_1R_2T_1 \cdot O_2R_1T_2$$

6.1.2.3 รูปแบบที่ 3 คือ การสลับเสียงส่วนหลัง โดยคงตำแหน่งเสียงส่วนหน้า องค์ประกอบทางเสียงในถ้อยความหลังผวนนั้นมีการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการ

ก. รูปแบบที่ 3A คือ เมื่อสลับเสียงส่วนหลังแล้วจะเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์เพื่อก่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการ เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 3A = RT_{NEW}

$$O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2 > O_1R_2T_{NEW} \cdot O_2R_1T_{NEW}$$

ข. รูปแบบที่ 3B คือ เมื่อสลับเสียงส่วนหลังแล้วจะเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระเพื่อให้เกิดคำที่มีความหมายตามที่ต้องการ เขียนเป็นสูตรได้ดังนี้ รูปแบบที่ 3B = $R_{\pm LENGTH}$

$$O_1R_1T_1 \cdot O_2R_2T_2 > O_1R_{2\pm LENGTH} T_1 \cdot O_2R_{1\pm LENGTH} T_2$$

สมมติฐานข้อที่ 2 ที่ผู้วิจัยตั้งไว้ คือ รูปแบบการผวนคำในถ้อยความผวนและคำผวนแตกต่างกันตามจำนวนพยางค์ของถ้อยความ ผลปรากฏว่าสมมติฐานข้อนี้ไม่เป็นจริงเพราะว่าแม้จำนวนพยางค์ของถ้อยความจะแตกต่างกันแต่รูปแบบที่ผู้บอกภาษาเลือกมาใช้ไม่แตกต่างกัน คือ รูปแบบการผวนคำในถ้อยความผวนพบว่ารูปแบบที่ 1 ได้รับความนิยมมากที่สุด ส่วนรูปแบบการผวนคำในคำผวนพบว่ารูปแบบที่ 2 ได้รับความนิยมมากที่สุด ความแตกต่างดังกล่าวเกิดขึ้นจากปัจจัยบังคับทางด้านความหมายหลังการผวนคำ เพราะการผวนคำในถ้อยความผวนไม่จำเป็นต้องมีความหมายหลังการผวนคำ ส่วนการผวนคำในคำผวนจำเป็นต้องมีความหมายหลังการผวนคำ จึงอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบที่ 2 เป็นเพียงรูปแบบที่ช่วยให้การเล่นคำผวนประสบความสำเร็จทางความหมายเท่านั้น นั่นคือ รูปแบบที่ 2 เอื้อเรื่องการช่วยให้เล่นคำผวนได้ง่ายขึ้น แต่อาจไม่ใช่ข้อพิสูจน์แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นอิสระของชั้นส่วนวรรณยุกต์ซึ่งเป็นแนวคิดหลักของทฤษฎีสัทวิทยาอรรถภาค

6.2 อภิปรายผล

ผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับคำผวนที่ผ่านมามากก็ได้ให้นิยามคำผวนไว้แตกต่างกันไป ผลจากการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้สามารถกำหนดนิยามของคำผวนได้ว่า

คำผวน คือ การดัดแปลงภาษาด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ รูปแบบที่เกิดขึ้นมี 3 รูปแบบ คือ สลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับวรรณยุกต์ สลับเสียงส่วนหลังเท่านั้น และสลับเสียงส่วนหลังพร้อมกับเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ หรือความสั้นยาวของสระ โดยมีความหมายหลังการดัดแปลงเป็นปัจจัยบังคับหรือปัจจัยก่อกำหนดการเลือกใช้รูปแบบ

เมื่อเปรียบเทียบนิยามที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้กับนิยามที่ปรากฏในผลงานการศึกษาคำผวนที่ผ่านมา (ดูหน้า 22 และ 23) จะเห็นได้ว่า นิยามใหม่นี้ให้ความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องกลไกและรูปแบบการผวนคำ เพราะการศึกษาที่ผ่านมาไม่สามารถบอกได้ว่ากลไกที่ใช้ในการผวนคำหรือตัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบคือกลไกใด ส่วนรูปแบบที่พบก่อนหน้านี้ก็มีเพียง 2 รูปแบบ แต่การวิจัยครั้งนี้พบว่า มี 3 รูปแบบ

กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็นกลไกที่ใช้ในการผวนคำของผู้พูดภาษาไทย นอกจากนี้ ยังพบการใช้กลไกนี้ในการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกด้วย เช่น ภาษาเวียดนาม ภาษาพม่า ฯลฯ จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาก่อนหน้าเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาในขณะนั้นพบว่า กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์เป็นกลไกหนึ่งที่น่าจะปรากฏเสมอในการเล่นทางภาษาของภาษามีวรรณยุกต์และภาษาไม่มีวรรณยุกต์ที่พูดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ผู้วิจัยกำหนดให้รูปแบบที่องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) และองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) กับวรรณยุกต์ (T) เป็นรูปแบบที่ 1 นั้นเนื่องจากเป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด ดังนั้นรูปแบบที่องค์ประกอบทางเสียงในพยางค์คงตำแหน่งเดิมเป็นเสียงส่วนหน้า (O) กับวรรณยุกต์ (T) และองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ที่เปลี่ยนตำแหน่งเป็นเสียงส่วนหลัง (R) ในการวิจัยครั้งนี้ จึงเรียกว่ารูปแบบที่ 2 นอกจากนี้ผู้วิจัยกำหนดให้รูปแบบที่ค้นพบใหม่ คือ รูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงสัทลักษณะบางประการหลังการผวนคำเป็นรูปแบบที่ 3 ซึ่งสามารถแบ่งเป็นรูปแบบย่อยได้ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 3A เป็นการเปลี่ยนแปลงวรรณยุกต์ รูปแบบที่ 3B เป็นการเปลี่ยนแปลงความสั้นยาวของสระ แม้ว่ารูปแบบที่ 3 นี้จะมีอัตราส่วนไม่มากนักแต่ผู้วิจัยก็พบว่ามี ความสม่ำเสมอในการปรากฏค่อนข้างมาก และเป็นรูปแบบที่ปรากฏทั้งในการผวนคำของถ้อยความผวนและคำผวน เมื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้มาเปรียบเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมาพบว่ารูปแบบที่ 3A กับรูปแบบที่ 3B เป็นรูปแบบที่ยังไม่เคยมีผู้ใดกล่าวถึงมาก่อน ในขณะที่รูปแบบที่ 1 กับรูปแบบที่ 2 เคยมีผู้กล่าวถึงไว้แล้ว เช่น ในงานของ Surintramont (1976) และ Hoonchamlong (1990)

การศึกษาก่อนหน้านี้ไม่ได้กล่าวถึงรูปแบบที่ 3 เนื่องจากก่อนหน้านี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทางภาษาศาสตร์ที่นำคำผวนมาใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบทางเสียง เช่น ในงานของ Surintramont (1976) และการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดบางประการของทฤษฎีสัทวิทยาอรรถภาค ในงานของ Hoonchamlong (1990) ดังนั้นในการหาข้อมูลที่เป็นคำผวนจึงเป็นการหาตัวอย่างจำนวนหนึ่งมาใช้เป็นหลักฐานประกอบความคิดเห็นเท่านั้น เพื่อสรุปหาภาพรวมกล่าวคือ ผู้บอกภาษาของ Surintramont มีเพียง 1 คน ส่วนถ้อยความที่นำมาผวนนั้นก็

กำหนดขึ้นโดยไม่ครอบคลุมทุกเสียงในแต่ละระบบ เนื่องจากต้องการทดสอบเกี่ยวกับรูปแทนทางเสียงเท่านั้น จึงส่งผลให้ไม่สามารถสะท้อนรูปแบบการผวนคำทั้งหมดได้ ประกอบกับการที่รูปแบบที่ 3 มีความถี่น้อยในการปรากฏจึงยากแก่การค้นพบ ดังนั้นเมื่อไม่ได้มีการสร้างชุดคำทดสอบที่ครอบคลุมเสียงในแต่ละระบบ จึงทำให้ไม่พบรูปแบบที่ 3

รูปแบบพิเศษที่ปรากฏในถ้อยความผวนเป็นรูปแบบที่ปรากฏเป็นจำนวนน้อยและมีความหลากหลาย ผู้วิจัยจึงคิดว่าไม่ควรจัดให้เป็นรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง รูปแบบพิเศษนี้มีอัตราส่วนที่สัมพันธ์กับจำนวนพยางค์ คือ เมื่อจำนวนพยางค์มีมากขึ้น ผู้บอกภาษามีแนวโน้มจะเลือกใช้รูปแบบพิเศษมากขึ้นตามไปด้วย สาเหตุที่รูปแบบพิเศษมีจำนวนมากขึ้นสอดคล้องกับจำนวนพยางค์ที่มากขึ้นนั้นสามารถอธิบายได้ว่าเมื่อผู้บอกภาษาารู้แล้วว่าถ้อยความผวนที่ตนจะต้องผวนนั้นในแต่ละพยางค์ประกอบด้วยองค์ประกอบทางเสียงอะไรบ้าง และเมื่อผวนแล้วจะมีการเรียงลำดับเสียงอย่างไร แต่เนื่องจากการผวนถ้อยความผวนนั้นไม่มีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมาย ดังนั้นจึงไม่มีการเลือกคำผ่านคลังศัพท์ (lexicon) ประกอบกับที่ผู้บอกภาษาจะต้องจัดการกับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ทุกพยางค์โดยนำมาสลับกัน เมื่อไม่มีปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางความหมาย โอกาสที่ผู้บอกภาษาจะเลือกใช้รูปแบบพิเศษจึงมีมากขึ้น อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีการเรียงลำดับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ถูกต้องตามลักษณะทางโครงสร้างพยางค์ของภาษาไทย คือ C(C) V(V) C T

รูปแบบที่ปรากฏมากที่สุดในถ้อยความผวนคือรูปแบบที่ 1 ส่วนรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด ในคำผวนคือรูปแบบที่ 2 ความแตกต่างของรูปแบบทั้งสอง คือ ในรูปแบบที่ 1 เสียงส่วนหลังกับวรรณยุกต์เกาะติดกันเมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นจึงสลับตำแหน่งไปด้วยกัน ส่วนรูปแบบที่ 2 เสียงส่วนหลังกับวรรณยุกต์แยกจากกันเมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นเสียงส่วนหลังจึงสลับตำแหน่งแต่วรรณยุกต์คงตำแหน่งเดิม หากพิจารณาจากรูปแบบทั้งสองนี้พบว่า *วรรณยุกต์เกาะติดกับเสียงส่วนหลังที่เป็นสระ (หน่วยรองรับวรรณยุกต์)* ในลักษณะที่ไม่ตรึงแน่น ดังนั้นเมื่อมีการผวนคำเกิดขึ้นจึงสามารถเกิดรูปแบบที่ 1 หรือ 2 ก็ได้

นอกจากนี้ในภาษาไทยมีการเล่นทางภาษามากมาย การเล่นคำผวนนี้เป็นเพียงหนึ่งในหลาย ๆ การเล่นทางภาษาที่ปรากฏในภาษาไทย การเล่นคำผวนเป็นการใช้กลไกการจัดเรียงด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์ โดยรูปแบบที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายซึ่งเกิดจากปัจจัยบังคับหรือปัจจัยเกื้อหนุนทางด้านความหมาย ในขณะที่การเล่นทางภาษาแบบอื่น ๆ ในภาษาไทยได้นำกลไกของการผวนคำไปใช้ประยุกต์กับกลไกอื่น ๆ แต่รูปแบบที่เกิดขึ้นหลังการผวนคำนั้นมีเพียงรูปแบบเดียว คือรูปแบบที่ 1 ดังตัวอย่างจากการเล่นทางภาษาที่เรียกว่า ภาษาล้อ ภาษาส่อ ภาษาลุย ฯลฯ สาเหตุที่การเล่นทางภาษาแบบอื่น ๆ ใช้กลไกการจัดเรียงใหม่ด้วยการสลับองค์ประกอบทางเสียงในพยางค์นำรูปแบบที่ 1 ไปใช้เพียงรูปแบบเดียวนั้น สามารถให้เหตุผลโดย

ใช้ข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ได้ว่า รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ผู้พูดภาษาไทยทุกถิ่นถนัดมากที่สุด ดังนั้นเมื่อมีการนำกลไกการผวนคำไปใช้กับการเล่นทางภาษาแบบอื่น ๆ ผู้พูดภาษาไทยจึงนำรูปแบบที่ถนัดมากที่สุดไปประยุกต์ใช้กับการเล่นทางภาษาประเภทนั้น ๆ

6.3 ข้อเสนอแนะ

การเล่นทางภาษาเป็นการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาต่าง ๆ จำเป็นต้องสร้างชุดข้อมูลหรือเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมระบบเสียงในภาษานั้น ๆ ด้วย การสร้างชุดข้อมูลหรือการเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมระบบเสียงในภาษาจะช่วยสะท้อนให้เห็นภาพการเล่นทางภาษาแบบนั้น ๆ ได้ทั้งหมด

การเล่นทางภาษาของผู้พูดภาษาไทยมีเป็นจำนวนมากที่มีการปรากฏแต่ยังไม่เคยมีผู้ใดกล่าวถึงมาก่อน เช่น ภาษาสระอะ ภาษาคอคา และ ภาษาสระแอะ ฯลฯ นอกจากนี้การศึกษาเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาที่ผ่านมา เช่น ภาษาดู ภาษาลุย และ ภาษาส่อ ก็ไม่ได้สร้างชุดข้อมูลหรือเก็บข้อมูลที่ครอบคลุมระบบเสียงภาษาไทย ดังนั้นจึงน่าจะมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาแบบอื่น ๆ ของผู้พูดภาษาไทยเพื่อให้เห็นลักษณะการเล่นทางภาษาแบบอื่น ๆ นั้นได้ทั้งหมด ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับความสามารถในการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบของผู้พูดภาษาไทย เพื่อยืนยันคำกล่าวที่ว่า “ชาติไทยเป็นชาติที่มีความรุ่มรวยทางภาษา” ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับการเล่นทางภาษาจึงสามารถใช้เป็นอีกหลักฐานหนึ่งที่สนับสนุนคำกล่าวนี้ได้

ผลการศึกษาการเล่นทางภาษานอกจากจะใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนแนวคิดทางภาษาศาสตร์แล้ว หากมีการศึกษาการเล่นทางภาษาของภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้งที่เป็นภาษามีวรรณยุกต์และภาษาไม่มีวรรณยุกต์ก็อาจจะช่วยให้เข้าใจเกี่ยวกับความสามารถของผู้พูดภาษาในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เกี่ยวกับการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย ดังนั้นเมื่อใดก็ตามที่จำเป็นต้องส่งสารที่เป็นความลับ เช่น การติดต่อสื่อสารของทางราชการที่เป็นความลับ หรือ การสร้างภาษาประดิษฐ์ (artificial language) เช่น ภาษาเอสเปอแรนโต (Esperanto) วิธีการดัดแปลงภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเป็นระบบนี้อาจเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กวยโอ (นามปากกา). 2535. *ปกิณกะว่าด้วยเรื่องควนผา*. สมหมาย ปิ่นพุทธศิลป์ (บรรณาธิการ).
ประเทือง อัฐพร: เกษียณอายุ 2535. ภาควิชาภาษาไทยสถาบันราชภัฏภูเก็ต. 269
หน้า. อัดสำเนา.
- กาญจนา นาคสกุล. 2541. **ระบบเสียงภาษาไทย**. กทม: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4).
งิด. *คำผวน. ประชาศึกษา*. 29, 3 (ตุลาคม 2520). หน้า 35.
- ชมรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมภาคใต้. 2543. **สรรพสิทธิ์**. กทม: ชมรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม
ภาคใต้.
- ช่อนกลิ่น พิเศษสกุลกิจ. 2516. **หน่วยเสียงภาษาอุบลฯ เชียงใหม่ และสงขลา เทียบกับภาษา**
กรุงเทพฯ. กทม: คุรุสภาลาดพร้าว.
- ญาดา อารุณเวช. มปป. *เรื่องของคำผวน. หมึกหยดใหม่ (รวมบทความและผลงานสร้างสรรค์*
ของนิสิต). กทม: ฝ่ายศิลปวัฒนธรรม องค์การบริหารนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
หน้า 48-71.
- ทองคำดี ปรางค์วัฒนากุล. *รหัสภาษา: ศิลปะการเล่นทางภาษา. ภาษาและหนังสือ*. 20, 1
(เม.ย.-ก.ย. 2530). หน้า 14-29.
- ธีระพันธ์ วงศ์ไทย. *การผวนพยางค์เป็นศิลปะการเล่นทางภาษาศาสตร์อย่างหนึ่ง. วารสาร*
มนุษยศาสตร์. 4, 1 (ตุลาคม 2516) หน้า 6-12.
- นรรมล วงศ์สว่าง มปป. *คำผวนกวนโอ้ย*. กทม: วงสว่างการพิมพ์
- นุชนเบิดลาย. มปป. *ภาษาศิลป์*. สงขลา: เทมการพิมพ์
- เบ็ญจวรรณ สุนทรากุล. 2505. **หน่วยเสียงของภาษาเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจักษ์ ประภาพิตยากร. 2517. *ผักบุ้ง. ภาษาไทยนี้ดีจริงแะ (รวมเรื่องต่าง ๆ เล่ม 3)*.
พระนคร: โอเดียนบุ๊คสโตร์.
- ประจักษ์ ประภาพิตยากร. 2521. *ขบวนการคำผวน. ธรรมชาติ(ระ)คดี*. กทม: ประเสริฐวาทีน.
หน้า 117-130.
- ประจักษ์ ประภาพิตยากร. 2524. **ตอบปัญหาภาษาไทย ไขข้อข้องขัดค้ำใจเกร็ดเล็กเกร็ด**
น้อยแห่งห้วงภาษาไทย. นนทบุรี: ชัยยศ.

- ปลอด ชูสาย, จ.ส.ต.. 2529. **ภาษาไทยคำผวน**. กทม: มิตรสยาม.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. 2546. กทม: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชันส์.
- พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ 2525**. 2530. กทม: อมรินทร์ พริ้นติ้ง.
- พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงใหม่**. มปป. กทม: อรุณ การพิมพ์.
- พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคเหนือ**. 2539. ศูนย์วัฒนธรรมและศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏ เชียงใหม่. เชียงใหม่: ส. ทรัพย์ การพิมพ์.
- ยุทธนา นาคสุข. *คุณค่าของคำผวนล้านนา*. **นิตยสารไทย**. 5, 2 (ต.ค. 2545). หน้า 121-129.
- ล้อม เพ็งแก้ว. *เล่าถึง...สรรพสิทธิ์ สรรพล้วนคำผวนอันลือลั่น*. **ศิลปวัฒนธรรม**. 21, 9 (ก.ค. 2543) หน้า 154-156.
- วิชาตี บูรณะประเสริฐสุข. 2545. **ลักษณะภาษาสแลงของผู้ต้องขังและความสัมพันธ์ระหว่าง บุคลิกภาพและสติปัญญาของผู้ต้องขังกับพฤติกรรมทางภาษา: ศึกษากรณี เรือนจำกลางคลองเปรม**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลป- ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิไลวรรณ ดำรักษ์. 2536. **ระบบเสียงในภาษาถิ่นนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ส. พลายน้อย. 2537. **เกร็ดภาษาหนังสือไทย เล่ม 1**. กทม: ดอกหญ้า. (พิมพ์ครั้งที่ 4)
- สนิท บุญฤทธิ์. 2544. **รวมบทความวิชาการเกี่ยวกับคำผวน**. กทม: สุวีทาสาน.
- สุจิต เพียรชอบ. 2539. **คำผวนชนวนหรรษา. ศิลปะการใช้ภาษา**. กทม: สถาบันภาษาไทย กรม วิชาการ. หน้า 32-37.
- โสมทัต เทเวศร์. 2512. **เกร็ดภาษาหนังสือไทย**. พระนคร: แพรวพิทยา.

ภาษาอังกฤษ

- Apte L.M. 1994. *Speech Play*. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. R. E. Asher (eds.). Pergamon Press. pp. 4203-4206.
- Chao, Yuen-ren. 1931. *[Eight Varieties of Secret Language Based on the Principle of Fan-Ch'ieh]*, *Academica Sinica*, Bulletin of the National Research Institute of History and Philology. 2: 312-354., Peiping. [Text in Chinese].
- Cheon, A. 1905. *L'argot annamite*. *Bulletin de l'Ecole Francaise d'Extreme-Orient (BEFEO)*. 5: 47-75.
- Conklin, Harold C. 1956. *Tagalog Speech Disguise*. *Language*. 32: 136-139.

- Conklin, Harold C. 1964. *Linguistic Play in Its Cultural Context*. Dell Hymes (eds.), *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row. pp. 295-300.
- Davis, S. 1994. *Language Games*. *The Encyclopedia of Language and Linguistics*. R. E. Asher (eds.). Pergamon Press. pp. 1980-1985.
- Evans, Ivor N. H. 1917. *Malay Back-Slang*. *Journal of the Federated Malay States Museums*. 7: 115-116.
- Frank Proshan. Vietnamese vs English – noi lai and Play Languages. [Online]. Available from: <http://www.saigon.com/~kyanh/archives/vn-gblf/msg00304.html>[1997, Jan 10]
- Goldsmith, J. A. 1976. *An Overview of Autosegmental Phonology*. Indiana University: Linguistic Club.
- Goldsmith, J. A. 1990. *Autosegmental and Metrical Phonology*. London: Basil Blackwell.
- Haas R. Mary. 1964. *Thai Word Games*. Dell Hymes (eds.), *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row. pp. 301-304.
- Haas, Mary R. 1978. *Burmese Disguised Speech*. Haas, Mary R. (ed.), *Language, Culture and History*. California: Standford University Press. pp. 27-38.
- Harold C. Conklin. 1964. *Linguistics Play in Its Cultural Context*. Dell Hymes (eds.), *Language in Culture and Society: A Reader in Linguistics and Anthropology*. New York: Harper & Row.
- Hirschberg, L. R. 1913. *Dog Latin and Sparrow Language used by Baltimore Children*. *Pedagogical Seminary* 20: 257-258.
- Hoa, Nguyen Binh. 1955. *Double Puns in Vietnamese: A Case of Linguistic Play*. *Word* 11: 237-244.
- Hoonchamlong, Yuphaphan. *Tone in Thai: An Autosegmental View*. *Journal of Language and Linguistics*. 9, 1 (1990) pp. 2-31.
- Laycock, Don. 1972. *Towards a Typology of Ludlings, or Play-Languages*. *Linguistics Communications*. 6: pp. 61-113.

- Liu, Nien-ho. 1944. [*A Secret Language among the Children of Cheng-Du*]. *Chung-kuo wen-kuo yen-chiu hui-k'an* [Bulletin of Chinese Studies]. 4 (2): 69-78. [Text in Chinese; English Summary, Supplement 4-5].
- Luksaneeyanawin, Sudaporn. 1992. *Three-Dimension Phonology: A Historical Implication*. *Pan-Asiatic Linguistics: Proceedings of the Third International Symposium in Languages and Linguistics Vol.1*. January 8-10. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Peng, F. C. C.. 1972. *On Accidental and Systemic Gaps*. In M. E. Smith (ed.), *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*. Mouton & Co. pp. 81-86.
- Robert M. Vago. *The Treatment of Long Vowels in Word Game*. *Phonology Yearbook 2* (1985). pp. 329-342.
- Schlegel, Gustaf. 1891. *Secret Language in Europe and China*. *T'oung Pao*. 2: 161.
- St. John, Spenser. 1863. *Life in the Forests of the Far East*. (2nd ed., revised). London: Smith, Elder & Co.
- Surintramont, Aporn. *Some Aspects of Underlying Syllable Structure in Thai: Evidence from KHAMPHUAN--A THAI WORD GAME*. *Studies in the Linguistic Sciences*. 3, 1 (Spring 1973) pp. 121-142.
- Ts'ao, Kuang-ch'u. 1956. [*A Secret Pu-I Language*]. *Chung-kuo yu-wen*. 45: 39-40. [Text in Chinese].
- Umpornphaiboon, Weerachai. 2000. *Secret Language of the Thai Blind*. Unpublished Master Thesis, Department of Linguistics, Chulalongkorn university.
- Vicki Fromkin. Pig Latin. (language games). [Online]. Available from: <http://www.linguistlist.org/issues/2/2-406.html>[1991, Aug 14]

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงเกี่ยวกับภาคผนวก 1-5

ภาคผนวกประกอบด้วย 5 ภาคผนวกย่อยดังนี้

ภาคผนวก ก: ถ้อยความผวนและคำผวนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ถ้อยความผวนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ถ้อยความสำหรับให้ผู้บอกภาษาผวน หรือ ถ้อยความที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นตามระบบเสียงภาษาไทยแต่ละถิ่นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

ก. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	34	ถ้อยความ/คน
ข. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นเหนือ	32	ถ้อยความ/คน
ค. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นอีสาน	22	ถ้อยความ/คน
ง. ถ้อยความผวนภาษาไทยถิ่นใต้	36	ถ้อยความ/คน

หมายเหตุ จำนวนถ้อยความผวนของภาษาไทยแต่ละถิ่นแตกต่างกันเพราะระบบเสียงภาษาไทยแต่ละถิ่นแตกต่างกัน ส่งผลให้จำนวนถ้อยความผวนในภาษาไทยแต่ละถิ่นแตกต่างกันไปด้วย

ผู้วิจัยขอให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนช่วยยกตัวอย่างคำผวนที่ผู้บอกภาษาเคยเล่นหรือเคยได้ยินจนครบจำนวนที่กำหนดขึ้นมา เพื่อให้มีจำนวนรวมกับถ้อยความผวนเป็น 50 ถ้อยความ ดังนี้

ก. คำผวนภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ	16	ถ้อยความ/คน
ข. คำผวนภาษาไทยถิ่นเหนือ	18	ถ้อยความ/คน
ค. คำผวนภาษาไทยถิ่นอีสาน	28	ถ้อยความ/คน
ง. คำผวนภาษาไทยถิ่นใต้	14	ถ้อยความ/คน

ภาคผนวก ข: ถ้อยความผวน

ภาคผนวก ค: คำผวน

ภาคผนวก ง: รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

ภาคผนวก จ: แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์

ภาคผนวก ก

ถ้อยความผวนและคำผวนที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ
1. /ʔoo24 kroot11/
2. /bɨŋ33 phrɔ̌m55/
3. /deŋ42 ɲə̌y33/
4. /fɔ̌y24 hew42/
5. /kheek11 yə̌ʔ55/
6. /khlum33 piip55/
7. /kwaan̄33 naw42/
8. /mun24 klɔ̌n33/
9. /phleɛŋ33 kə̌ʔ11/
10. /pluak11 len42/
11. /praap11 thɨp55/
12. /ɾɨ24 chok55/
13. /sia24 khwit11/
14. /toʔ55 ciw24/
15. /triam33 phuut42/
16. /wen42 khray33/
17. /ciw24 kroot11 wen42/
18. /klɔ̌n33 naw42 piip55/
19. /phleɛŋ33 phuut42 fɔ̌y24/
20. /ɲə̌y33 praap11 deŋ42/
21. /hew42 yə̌ʔ55 ɾɨ24/
22. /kheek11 chok55 ʔoo24/
23. /khlum33 kə̌ʔ11 len42/
24. /khray33 mun24 toʔ55/
25. /kwaan̄33 khwit11 sia24/
26. /pluak11 bɨŋ33 thɨp55/
27. /ʔoo24 pluak11 bɨŋ33 piip55/

28. /khlum33 fɔy24 naw42 thɪp55/
29. /khray33 phuut42 phrɔm55 ciw24/
30. /kroot11 kwaɔŋ33 rɨ24 wɛn42/
31. /phleɛŋ33 kɔʔ11 hɛw42 toʔ55/
32. /praap11 mun24 klɔn11 len42/
33. /sia24 triam33 chok55 khɛk11/
34. /yɔʔ55 khwit11 ŋɔɔy33 deŋ42/
35. คำผวน 1
36. คำผวน 2
37. คำผวน 3
38. คำผวน 4
39. คำผวน 5
40. คำผวน 6
41. คำผวน 7
42. คำผวน 8
43. คำผวน 9
44. คำผวน 10
45. คำผวน 11
46. คำผวน 12
47. คำผวน 13
48. คำผวน 14
49. คำผวน 15
50. คำผวน 16

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นเหนือ
1. /ɲwaam ⁴² biaw ⁵¹ /
2. /ʔwaay ³³ cɛɛ ⁴² /
3. /ɲwaay ⁵⁵ niip ¹¹ /
4. /cwaam ⁴² fɪn ⁵⁵ /
5. /khwam ⁵¹ ween ⁵⁵ /
6. /kwɛn ¹¹ daaw ⁵¹ /
7. /luak ⁴² khiŋ ²⁴ /
8. /lwaa ³³ sook ¹¹ /
9. /phet ²⁴ pɛət ¹¹
10. /swaam ³³ ɲiak ⁴² /
11. /thoʔ ²⁴ ɲaʔ ⁵⁵ /
12. /top ²⁴ məʔ ⁵⁵ /
13. /twaay ³³ ʔoon ⁵¹ /
14. /yut ²⁴ chaa ³³ /
15. /ywaat ¹¹ hiŋ ²⁴ /
16. /ɲwaam ⁴² kuup ¹¹ thoʔ ²⁴ /
17. /ʔwaay ³³ yut ²⁴ ween ⁵⁵ /
18. /ɲwaay ⁵⁵ khiŋ ²⁴ niip ¹¹ /
19. /cwaam ⁴² biaw ⁵¹ pɛət ¹¹ /
20. /khwam ⁵¹ luak ⁴² sook ¹¹ /
21. /kwɛn ¹¹ chaa ³³ ʔoon ⁵¹ /
22. /lwaa ³³ ɲaʔ ⁵⁵ cɛɛ ⁴² /
23. /swaam ³³ daaw ⁵¹ hiŋ ²⁴ /
24. /twaay ³³ ɲiak ⁴² məʔ ⁵⁵ /
25. /ywaat ¹¹ fɪn ⁵⁵ top ²⁴ /
26. /ɲwaam ⁴² kwɛn ¹¹ məʔ ⁵⁵ thoʔ ²⁴ /
27. /ɲwaay ⁵⁵ lwaa ³³ yut ²⁴ daaw ⁵¹ /
28. /cwaam ⁴² khiŋ ²⁴ sook ¹¹ biaw ⁵¹ /
29. /khwam ⁵¹ fɪn ⁵⁵ phet ²⁴ kuup ¹¹ /
30. /swaam ³³ cɛɛ ⁴² niip ¹¹ ween ⁵⁵ /
31. /twaay ³³ ɲaʔ ⁵⁵ ɲiak ⁴² hiŋ ²⁴ /
32. /ywaat ¹¹ chaa ³³ luak ⁴² ʔoon ⁵¹ /
33. คำผวน 1

34. คำผวน 2
35. คำผวน 3
36. คำผวน 4
37. คำผวน 5
38. คำผวน 6
39. คำผวน 7
40. คำผวน 8
41. คำผวน 9
42. คำผวน 10
43. คำผวน 11
44. คำผวน 12
45. คำผวน 13
46. คำผวน 14
47. คำผวน 15
48. คำผวน 16
49. คำผวน 17
50. คำผวน 18

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นอีสาน	
1.	/niŋ ²⁴ phɛɛŋ ⁵⁵ /
2.	/ʔən ⁴² kheek ¹¹ /
3.	/ŋɔk ¹¹ miit ⁴² /
4.	/bɛʔ ¹¹ too ³³ /
5.	/caap ¹¹ khəəy ²⁴ /
6.	/hɔʔ ²⁴ niaw ⁵⁵ /
7.	/kon ⁴² puu ³³ /
8.	/luŋ ⁵⁵ say ⁵¹ /
9.	/thua ⁵¹ det ²⁴ /
10.	/wɪp ⁵⁵ yɯn ³³ /
11.	/fiay ³³ det ²⁴ thua ⁵¹ /
12.	/hɔʔ ²⁴ say ⁵¹ luŋ ⁵⁵ /
13.	/caap ¹¹ too ³³ kon ⁴² /
14.	/kheek ¹¹ ʔən ⁴² niaw ⁵⁵ /
15.	/miit ⁴² puu ³³ ŋɔk ¹¹ /
16.	/phɛɛŋ ⁵⁵ yɯn ³³ niŋ ²⁴ /
17.	/wɪp ⁵⁵ khəəy ²⁴ bɛʔ ¹¹ /
18.	/bɛʔ ¹¹ wɪp ⁵⁵ yɯn ³³ miit ⁴² /
19.	/fiay ³³ caap ¹¹ niŋ ²⁴ niaw ⁵⁵ /
20.	/khəəy ²⁴ ŋɔk ¹¹ too ³³ luŋ ⁵⁵ /
21.	/kon ⁴² hɔʔ ²⁴ kheek ¹¹ say ⁵¹ /
22.	/puu ³³ phɛɛŋ ⁵⁵ ʔən ⁴² det ²⁴ /
23.	คำผวน 1
24.	คำผวน 2
25.	คำผวน 3
26.	คำผวน 4
27.	คำผวน 5
28.	คำผวน 6
29.	คำผวน 7
30.	คำผวน 8
31.	คำผวน 9
32.	คำผวน 10
33.	คำผวน 11

34. คำผวน 12
35. คำผวน 13
36. คำผวน 14
37. คำผวน 15
38. คำผวน 16
39. คำผวน 17
40. คำผวน 18
41. คำผวน 19
42. คำผวน 20
43. คำผวน 21
44. คำผวน 22
45. คำผวน 23
46. คำผวน 24
47. คำผวน 25
48. คำผวน 26
49. คำผวน 27
50. คำผวน 28

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นใต้	
1.	/bɔʔ ³³ mlɛn ²⁴ /
2.	/chiak ²⁴ ləɔy ²¹ /
3.	/coom ³⁴ phɛn ⁴⁵ /
4.	/dɪk ³⁴ miit ²⁴ /
5.	/huay ⁴⁵ mroʔ ⁴⁴ /
6.	/kɔɔt ³³ nəʔ ⁴⁴ /
7.	/khlɨŋ ²¹ ʔeew ³⁴ /
8.	/khrup ²² rew ²¹ /
9.	/khwak ²² ŋay ⁴⁵ /
10.	/klua ³⁴ ŋaan ²¹ /
11.	/kriit ³³ fɔŋ ²² /
12.	/kwaat ³³ khoom ²¹ /
13.	/phlik ²² wəʔ ⁴⁴ /
14.	/phret ²² tem ⁴⁴ /
15.	/pluuk ³³ sia ⁴⁴ /
16.	/thɛʔ ²⁴ tron ³⁴ /
17.	/yɔp ⁴⁵ pəəp ³³ /
18.	/ŋay ⁴⁵ ʔnə ⁴⁴ ʔeew ³⁴ /
19.	/fɔŋ ²² tem ⁴⁴ pluuk ³³ /
20.	/khlɨŋ ²¹ mroʔ ⁴⁴ bɔʔ ³³ /
21.	/khrup ²² kwaat ³³ thɛʔ ²⁴ /
22.	/khwak ²² huay ⁴⁵ wəʔ ⁴⁴ /
23.	/phɛn ⁴⁵ chiak ²⁴ dɪk ³⁴ /
24.	/phlik ²² ŋaan ²¹ mlɛn ²⁴ /
25.	/phret ²² kriit ³³ coom ³⁴ /
26.	/prɛɛŋ ³⁴ pəəp ³³ khoom ²¹ /
27.	/rew ²¹ yɔp ⁴⁵ kɔɔt ³³ /
28.	/sia ⁴⁴ klua ³⁴ miit ²⁴ /
29.	/ʔeew ³⁴ rew ²¹ khrup ²² phɛn ⁴⁵ /
30.	/fɔŋ ²² chiak ²⁴ ləɔy ²¹ yɔp ⁴⁵ /
31.	/kɔɔt ³³ thɛʔ ²⁴ sia ⁴⁴ phret ²² /
32.	/khlɨŋ ²¹ ŋay ⁴⁵ klua ³⁴ kriit ³³ /
33.	/khoom ²¹ pəəp ³³ nəʔ ⁴⁴ tron ³⁴ /

34. /khwak ²² ɲaan ²¹ dɨk ³⁴ miit ²⁴ /
35. /phlik ²² wəʔ ⁴⁴ bəʔ ³³ prɛŋ ³⁴ /
36. /pluuk ³³ tem ⁴⁴ huay ⁴⁵ coom ³⁴ /
37. คำผวน 1
38. คำผวน 2
39. คำผวน 3
40. คำผวน 4
41. คำผวน 5
42. คำผวน 6
43. คำผวน 7
44. คำผวน 8
45. คำผวน 9
46. คำผวน 10
47. คำผวน 11
48. คำผวน 12
49. คำผวน 13
50. คำผวน 14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ถ้อยความผวน

ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ			
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ	จำนวนครั้ง
1. /kwaŋ ³³ naw ⁴² /	/k(w)aw ⁴² naaŋ ³³ / ²⁴	1	1+6 ²⁵
	/kwaw ³³ naaŋ ⁴² /	2	2
	/kaw ³³ nwaŋ ⁴² /	2	1
2. /kheek ¹¹ yəʔ ⁵⁵ /	/khəʔ ⁵⁵ yeek ¹¹ /	1	7
	/khəʔ ¹¹ yeek ⁵⁵ /	2	3
3. /khlum ³³ piip ⁵⁵ /	/kh(l)iip ⁵⁵ pum ³³ /	1	5+4
	/khiip ³³ pum ⁵⁵ /	2	1
4. /deŋ ⁴² ŋəy ³³ /	/dəy ³³ ŋeŋ ⁴² /	1	10
5. /triam ³³ phuut ⁴² /	/t(l)uut ⁴² phiam ³³ /	1	5+3
	/t(l)uut ³³ phiam ⁴² /	2	1+1
6. /toʔ ⁵⁵ ciw ²⁴ /	/tiw ²⁴ coʔ ⁵⁵ /	1	10
7. /bŋ ³³ phrəəm ⁵⁵ /	/bəəm ³³ ph(l)ŋ ⁵⁵ /	2	4+3
	/bəəm ⁵⁵ phŋ ³³ /	1	3
8. /praap ¹¹ thiip ⁵⁵ /	/p(l)ip ⁵⁵ thaap ¹¹ /	1	4+3
	/pŋip ¹¹ thaap ⁵⁵ /	2	3
9. /pluak ¹¹ len ⁴² /	/pen ⁴² luak ¹¹ /	1	6+3
	/plen ¹¹ luak ⁴² /	2	1
10. /fəy ²⁴ hew ⁴² /	/fəw ⁴² həy ²⁴ /	1	8
	/fəw ²⁴ həy ⁴² /	2	2
11. /phleŋ ³³ kəʔ ¹¹ /	/ph(l)əʔ ¹¹ keeŋ ³³ /	1	6+4
12. /wen ⁴² khray ³³ /	/way ³³ kh(l)en ⁴² /	1	4+4
	/way ⁴² khlen ³³ /	2	2
13. /sia ²⁴ khwit ¹¹ /	/sit ¹¹ khwia ²⁴ /	1	6+3
	/swit ¹¹ khia ²⁴ /	2	1
14. /mun ²⁴ kləəm ³³ /	/məəm ²⁴ klun ³³ /	2	6
	/məəm ³³ k(l)un ²⁴ /	1	2+2
15. /rɯ ²⁴ chok ⁵⁵ /	/lok ⁵⁵ chɯ ²⁴ /	1	9

²⁴ ถ้อยความผวนที่มีเครื่องหมาย (...) แสดงว่าถ้อยความนั้นออกเสียงได้ 2 แบบโดยที่แบบแรกจะไม่ออกเสียงที่อยู่ใน (...) เช่น /k(w)aw⁴² naaŋ³³/ ออกเสียงเป็น /kaw⁴² naaŋ³³/ และ /kwaw⁴² naaŋ³³/

²⁵ เลขในตำแหน่งแรกหมายถึงถ้อยความนั้นไม่ออกเสียงที่อยู่ใน (...) เช่น /k(w)aw⁴² naaŋ³³/ มีจำนวนครั้งเป็น 1+6 หมายถึง ออกเสียงเป็น /kaw⁴² naaŋ³³/ 1 ครั้ง และออกเสียงเป็น /kwaw⁴² naaŋ³³/ 6 ครั้ง

	/lok ¹¹ ch ⁵⁵ /	3	1
16. /ʔoo ²⁴ kroot ¹¹ /	/ʔoot ¹¹ k(l)oo ²⁴ /	1	7+3
17. /kloo ³³ naw ⁴² piip ⁵⁵ /	/k(l)iip ⁵⁵ naw ⁴² p ³³ /	1	8+1
	/kliip ³³ naw ⁴² p ⁵⁵ /	2	1
18. /kwaaj ³³ khwit ¹¹ sia ²⁴ /	/kwa ²⁴ khwit ¹¹ saaj ³³ /	1	5
	/k(w)ia ³³ khwit ¹¹ saaj ²⁴ /	2	2+2
	/kia ²⁴ khwit ¹¹ swaaj ³³ /	1	1
19. /khæk ¹¹ chok ⁵⁵ ʔoo ²⁴ /	/khoo ²⁴ chok ⁵⁵ ʔæk ¹¹ /	1	10
20. /khlum ³³ kɔʔ ¹¹ len ⁴² /	/kh(l)en ⁴² kɔʔ ¹¹ lum ³³ /	1	5+3
	/khen ³³ kɔʔ ¹¹ lum ⁴² /	2	2
21. /khray ³³ mun ²⁴ toʔ ⁵⁵ /	/kh(l)oʔ ⁵⁵ mun ²⁴ tay ³³ /	1	7+2
	/khoʔ ³³ mun ²⁴ tay ⁵⁵ /	2	1
22. /ŋəy ³³ praap ¹¹ deŋ ⁴² /	/ŋeŋ ⁴² plaap ³³ dəy ³³ /	1	8
	/ŋeŋ ³³ plaap ¹¹ dəy ⁴² /	2	2
23. /ciw ²⁴ kroot ¹¹ wen ⁴² /	/cen ⁴² k(l)oot ¹¹ wiw ²⁴ /	1	7+2
	/cen ²⁴ koot ¹¹ wiw ⁴² /	2	1
24. /pluak ¹¹ bɨŋ ³³ thɨp ⁵⁵ /	/p(l)ɨp ⁵⁵ bɨŋ ³³ thuak ¹¹ /	1	7+2
	/pɨp ¹¹ bɨŋ ³³ thuak ⁵⁵ /	2	1
25. /phleeŋ ³³ phuut ⁴² fɔy ²⁴ /	/ph(l)ɔy ²⁴ phuut ⁴² feeŋ ³³ /	1	6+2
	/phlɔy ³³ phuut ⁴² feeŋ ²⁴ /	2	1
	/phɔy ²⁴ fuut ⁴² pheeŋ ³³ /	พิเศษ	1
26. /hew ⁴² yəʔ ⁵⁵ hɨ ²⁴ /	/hɨ ²⁴ yəʔ ⁵⁵ lew ⁴² /	1	10
27. /kroot ¹¹ kwaaj ³³ hɨ ²⁴ wen ⁴² /	/kloot ¹¹ k(w)en ⁴² hɨ ²⁴ waaj ³³ /	1	1+4
	/koot ¹¹ ken ³³ hɨ ²⁴ waaj ⁴² /	2	1
	/ken ⁴² kwaaj ³³ hɨ ²⁴ woot ¹¹ /	1	1
	/kwen ⁴² koot ¹¹ hɨ ²⁴ waaj ³³ /	พิเศษ	1
	ผวนไม่ได้	-	2
28. /khlum ³³ fɔy ²⁴ naw ⁴² thɨp ⁵⁵ /	/kh(l)um ³³ fɨp ⁵⁵ naw ⁴² thɔy ²⁴ /	1	4+1
	/khlɨp ⁵⁵ fɔy ²⁴ naw ⁴² thum ³³ /	1	3
	ผวนไม่ได้	-	2
29. /khray ³³ phuut ⁴² phrɔɔm ⁵⁵ ciw ²⁴ /	/khay ³³ phiw ²⁴ phɔɔm ⁵⁵ cuut ⁴² /	1	4
	/kh(l)iw ²⁴ phuut ⁴² phɔɔm ⁵⁵ cay ³³ /	1	3+1
	/khiw ³³ phuut ⁴² phlɔɔm ⁵⁵ cay ²⁴ /	2	2
30. /praap ¹¹ mun ²⁴ kloɔn ¹¹ len ⁴² /	/pen ⁴² mun ²⁴ kɔɔn ³³ laap ¹¹ /	1	4
	/pen ¹¹ mun ²⁴ kɔɔn ³³ laap ⁴² /	2	2
	/paap ¹¹ men ⁴² kɔɔn ³³ lun ²⁴ /	1	2
	/paap ¹¹ men ²⁴ kɔɔn ³³ lun ⁴² /	2	1
	/pen ⁴² kaap ¹¹ mun ³³ lɔn ²⁴ /	พิเศษ	1
31. /phleeŋ ³³ kɔʔ ¹¹ hew ⁴² toʔ ⁵⁵ /	/ph(l)oʔ ⁵⁵ kɔʔ ¹¹ hew ⁴² teeŋ ³³ /	1	4+2
	/ph(l)eeŋ ³³ koʔ ⁵⁵ hew ⁴² toʔ ¹¹ /	1	3+1
32. /yəʔ ⁵⁵ khwit ¹¹ ŋəy ³³ deŋ ⁴² /	/yəʔ ⁵⁵ khweŋ ⁴² ŋəy ³³ dit ¹¹ /	1	4

	/yeŋ ⁴² khwit ¹¹ ŋəy ³³ dəŋ ⁵⁵ /	1	4
	/yəŋ ⁵⁵ kheŋ ⁴² ŋəy ³³ dwit ¹¹ /	1	1
	ผวนไม่ได้	-	1
33. /sɯa ²⁴ triam ³³ chok ⁵⁵ kheek ¹¹ /	/sɛɛk ¹¹ t(l)iam ³³ chok ⁵⁵ khia ²⁴ /	1	5+2
	/sɯa ²⁴ t(l)ɛɛk ¹¹ chok ⁵⁵ khiam ³³ /	1	1+2
34. /ʔoo ²⁴ pluak ¹¹ bŋ ³³ piip ⁵⁵ /	/ʔiip ⁵⁵ p(l)uak ¹¹ bŋ ³³ poo ²⁴ /	1	3+1
	/ʔoo ²⁴ piip ⁵⁵ bŋ ³³ puak ¹¹ /	1	3
	/ʔoo ²⁴ piip ¹¹ bŋ ³³ puak ⁵⁵ /	2	1
	ผวนไม่ได้	-	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นเหนือ			
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ	จำนวนครั้ง
1. /ɲwaam42 biaw51/	/ɲiaw51b(w)aam42/	1	3+4
	/ɲiaw51buam42/	1	3
2. /ɲwaay33 cɛɛ42/	/ɲɛɛ42 cwaay33/	1	3
	/ɲɛɛ33 cwaay42/	2	3
	/ɲwɛɛ42 caay33/	1	2
	/ɲwɛɛ33 caay42/	2	2
3. /ɲwaay55 niip11/	/ɲiip55 nwaay11/	2	4
	/wiip11 naay55/	1	3
	/ɲ(w)iip55 naay11/	2	1+1
	/ɲiip11 nwaay55/	1	1
4. /cwaam42 fɪn55/	/cɪn55 f(w)aa42/	1	4+2
	/cɪn42 f(w)aa55/	2	1+1
	/cwɪn42 faa55/	2	1
	/cwɪn55 faa42/	1	1
5. /khwan51 ween55/	/kh(w)een55 wan51/	1	3+2
	/kh(w)een51 wan55/	2	1+4
6. /kwɛn11 daaw51/	/kwaaw51 den11/	1	5
	/k(w)aaw11 den51/	2	2+3
7. /luak42 khiŋ24/	/liŋ24 khuak42/	1	9
	/liŋ42 khuak24/	2	1
8. /lwaa33 sook11/	/look11 swaa33/	1	4
	/l(w)ook11 saa33/	1	3+1
	/look42 saa33/	3	1
	/look42 swaa11/	3	1
9. /phet24 pəət11/	/phəət11 pet24/	1	5
	/phəət24 pet11/	2	5
10. /swaam33 ŋak42/	/sɪak42 ŋ(w)aam33/	1	1+7
	/swiak33 ŋaam42/	2	1
	/swiak42 ŋaam33/	1	1
11. /thəʔ24 ɲaʔ55/	/thaʔ55 ɲəʔ24/	1	6
	/thaʔ24 ɲəʔ55/	2	4
12. /top24 məʔ55/	/təʔ55 mop24/	1	8
	/təʔ24 mop55/	2	2
13. /twaay33 ʔwɔn51/	/tɔɔn33 ʔwaay51/	2	6
	/twɔɔn33 ʔaay51/	2	1
	/tɔɔn51 ʔwaay33/	1	3
14. /yut24 chaa33/	/yaa33 chut24/	1	7
	/yaa24 chut33/	2	3
15. /ywaat11 hɪŋ24/	/yɪŋ24 h(w)aat11/	1	3+5

	/yɨŋ ¹¹ hwaat ²⁴ /	2	1
	/yɨŋ ²⁴ huat ¹¹ /	1	1
16. /ɲwaam ⁴² kuup ¹¹ thoŋ ²⁴ /	/ɲoŋ ²⁴ kuup ¹¹ th(w)aam ⁴² /	1	2+6
	/ɲwoŋ ²⁴ kuup ¹¹ thaam ⁴² /	1	1
	/kɔŋ ²⁴ thuup ¹¹ ɲwaam ⁴² /	พิเศษ	1
17. /ɲwaay ⁵⁵ khiŋ ²⁴ niip ¹¹ /	/ɲ(w)iip ¹¹ khiŋ ²⁴ naay ⁵⁵ /	1	2+1
	/ɲ(w)iip ⁵⁵ khiŋ ²⁴ naay ¹¹ /	2	1+2
	/ɲiip ¹¹ khiŋ ²⁴ nwaay ⁵⁵ /	1	2
	/ɲiip ⁵⁵ khiŋ ²⁴ naay ¹¹ /	2	1
	/khiip ¹¹ niŋ ²⁴ ɲwaay ⁵⁵ /	พิเศษ	1
18. /ɲwaay ³³ yut ²⁴ ween ⁵⁵ /	/ɲeen ⁵⁵ yut ²⁴ waay ³³ /	1	10
19. /cwaa ⁴² biaw ⁵¹ pəət ¹¹ /	/cəət ¹¹ biaw ⁵¹ p(w)aa ⁴² /	1	4+3
	/cəət ⁴² biaw ⁵¹ p(w)aa ¹¹ /	2	1+1
	/cwəət ¹¹ biaw ⁵¹ paa ⁴² /	1	1
20. /khwan ⁵¹ luak ⁴² sook ¹¹ /	/khook ¹¹ luak ⁴² s(w)an ⁵¹ /	1	3+2
	/khook ⁵¹ luak ⁴² s(w)an ¹¹ /	2	3+1
	/khwook ⁵¹ luak ⁴² san ¹¹ /	2	1
21. /kwen ¹¹ chaa ³³ ɲɔn ⁵¹ /	/kɔn ⁵¹ chaa ³³ ɲ(w)en ¹¹ /	1	3+2
	/k(w)ɔn ¹¹ chaa ³³ ɲen ⁵¹ /	2	1+3
	/kɔn ¹¹ chaa ³³ ɲwen ⁵¹ /	2	1
22. /lwaa ³³ ɲaŋ ⁵⁵ cɛɛ ⁴² /	/lɛɛ ³³ ɲaŋ ⁵⁵ c(w)aa ⁴² /	2	2+4
	/lɛɛ ⁴² ɲaŋ ⁵⁵ c(w)aa ³³ /	1	1+3
23. /swaam ³³ daaw ⁵¹ hɨŋ ²⁴ /	/sɨŋ ³³ daaw ⁵¹ h(w)aam ²⁴ /	2	4+5
	/swɨŋ ³³ daaw ⁵¹ haam ²⁴ /	2	1
24. /twaay ³³ ɲiak ⁴² məŋ ⁵⁵ /	/təŋ ⁵⁵ ɲiak ⁴² m(w)aay ³³ /	1	7+2
	/təŋ ⁵⁵ ɲiak ⁴² muay ³³ /	1	1
25. /ywaat ¹¹ fɨn ⁵⁵ top ²⁴ /	/yop ²⁴ fɨn ⁵⁵ t(w)aat ¹¹ /	1	1+6
	/yop ¹¹ fɨn ⁵⁵ t(w)aat ²⁴ /	2	1+1
	/yop ²⁴ tɨn ⁵⁵ faat ¹¹ /	พิเศษ	1
26. /ɲwaam ⁴² kwen ¹¹ məŋ ⁵⁵ thoŋ ²⁴ /	/ɲoŋ ²⁴ kwen ¹¹ məŋ ⁵⁵ th(w)aam ⁴² /	1	2+3
	/ɲwaam ⁴² k(w)ɔŋ ²⁴ məŋ ⁵⁵ then ¹¹ /	1	2+1
	/ɲwaam ⁴² kɔŋ ¹¹ məŋ ⁵⁵ then ²⁴ /	2	1
	ผวนไม่ได้	-	1
27. /ɲwaay ⁵⁵ lwaa ³³ yut ²⁴ daaw ⁵¹ /	/ɲwaay ⁵⁵ laaw ⁵¹ yut ²⁴ daa ³³ /	1	3
	/ɲ(w)aaw ⁵⁵ lwaa ³³ yut ²⁴ daay ⁵¹ /	2	1+2
	/ɲwaay ⁵⁵ laaw ³³ yut ²⁴ daa ⁵¹ /	2	1
	/ɲaaw ⁵¹ lwaa ³³ yut ²⁴ daay ⁵⁵ /	1	1
	ผวนไม่ได้	-	2
28. /cwaa ⁴² khiŋ ²⁴ sook ¹¹ biaw ⁵¹ /	/ciaw ⁵¹ khiŋ ²⁴ sook ¹¹ b(w)aa ⁴² /	1	5+1
	/cwaa ⁴² khiaw ⁵¹ sook ¹¹ biŋ ²⁴ /	1	3
	/cwaa ⁴² khiaw ²⁴ sook ¹¹ biŋ ⁵¹ /	2	1

29. /khwan ⁵¹ fɯn ⁵⁵ phet ²⁴ kuup ¹¹ /	/khuup ¹¹ fɯn ⁵⁵ phet ²⁴ k(u)an ⁵¹ /	1	2+1
	/khwan ⁵¹ fuup ¹¹ phet ²⁴ kɯn ⁵⁵ /	2	3
	/khuup ⁵¹ fɯn ⁵⁵ phet ²⁴ k(w)an ¹¹ /	2	2+1
	ผวนไม่ได้	-	1
30. /swaam ³³ cɛɛ ⁴² niip ¹¹ ween ⁵⁵ /	/s(w)een ³³ cɛɛ ⁴² niip ¹¹ waam ⁵⁵ /	2	3+1
	/swaam ³³ ceen ⁵⁵ niip ¹¹ weɛ ⁴² /	1	3
	/swaam ³³ ceen ⁴² niip ¹¹ weɛ ⁵⁵ /	2	2
	/seen ⁵⁵ cɛɛ ⁴² niip ¹¹ wuam ³³ /	1	1
31. /twaay ³³ ɲaʔ ⁵⁵ ɲiak ⁴² hɯŋ ²⁴ /	/twaay ³³ ɲɯŋ ²⁴ ɲiak ⁴² haʔ ⁵⁵ /	1	4
	/ɲɯŋ ³³ ɲaʔ ⁵⁵ ɲiak ⁴² h(w)aay ²⁴ /	2	1+3
	/twɯŋ ³³ ɲaʔ ⁵⁵ ɲiak ⁴² haay ²⁴ /	2	1
	/ɲɯŋ ²⁴ ɲaʔ ⁵⁵ ɲiak ⁴² hwaay ³³ /	1	1
32. /ywaat ¹¹ chaa ³³ luak ⁴² ʔoon ⁵¹ /	/ywaat ¹¹ choon ³³ luak ⁴² ʔaa ⁵¹ /	2	5
	/ʔoon ⁵¹ chaa ³³ luak ⁴² ʔaat ¹¹ /	1	2
	/ywaat ¹¹ choon ⁵¹ luak ⁴² ʔaa ³³ /	2	1
	/ʔoon ¹¹ chaa ³³ luak ⁴² ʔaat ⁵¹ /	2	1
	ผวนไม่ได้	-	1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นอีสาน			
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ	จำนวนครั้ง
1. /ɲiŋ ²⁴ pʰeɛŋ ⁵⁵ /	/ɲeɛŋ ⁵⁵ pʰiŋ ²⁴ /	1	7
	/ɲeɛŋ ²⁴ pʰiŋ ⁵⁵ /	2	3
2. /wɪp ⁵⁵ yɯŋ ³³ /	/wɯŋ ³³ yɪp ⁵⁵ /	1	10
3. /ʔən ⁴² kʰeek ¹¹ /	/ʔeek ¹¹ khən ⁴² /	1	8
	/ʔeek ⁴² khən ¹¹ /	2	2
4. /ŋɔk ¹¹ miit ⁴² /	/ŋiit ⁴² mɔk ¹¹ /	1	7
	/ŋiit ¹¹ mɔk ⁴² /	2	3
5. /bɛʔ ¹¹ too ³³ /	/boo ³³ tɛʔ ¹¹ /	1	8
	/boʔ ¹¹ tɛɛ ³³ /	2	2
6. /caap ¹¹ khəəy ²⁴ /	/cəəy ²⁴ khaap ¹¹ /	1	10
7. /hɔʔ ²⁴ niaw ⁵⁵ /	/hiaw ⁵⁵ nɔʔ ²⁴ /	1	5
	/hiaw ²⁴ nɔʔ ⁵⁵ /	2	5
8. /kon ⁴² puu ³³ /	/kuu ³³ pon ⁴² /	1	8
	/kuu ⁴² pon ³³ /	2	2
9. /luŋ ⁵⁵ say ⁵¹ /	/lay ⁵⁵ suŋ ⁵¹ /	2	7
	/lay ⁵¹ suŋ ⁵⁵ /	1	3
10. /thua ⁵¹ det ²⁴ /	/thet ²⁴ dua ⁵¹ /	1	10
11. /wɪp ⁵⁵ khəəy ²⁴ bɛʔ ¹¹ /	/wɛʔ ⁵⁵ khəəy ²⁴ bɪp ¹¹ /	2	8
	/wɛʔ ¹¹ khəəy ²⁴ bɪp ⁵⁵ /	1	2
12. /caap ¹¹ too ³³ kon ⁴² /	/con ⁴² too ³³ kaap ¹¹ /	1	10
13. /fiay ³³ det ²⁴ thua ⁵¹ /	/fua ³³ det ²⁴ thiay ⁵¹ /	2	6
	/fua ⁵¹ det ²⁴ thiay ³³ /	1	3
	/fiay ³³ dua ⁵¹ thet ²⁴ /	1	1
14. /hɔʔ ²⁴ say ⁵¹ luŋ ⁵⁵ /	/huŋ ⁵⁵ say ⁵¹ lɔʔ ²⁴ /	1	7
	/huŋ ²⁴ say ⁵¹ lɔʔ ⁵⁵ /	2	2
	/huŋ ²⁴ lay ⁵¹ sɔʔ ⁵⁵ /	พิเศษ	1
15. /kʰeek ¹¹ ʔən ⁴² niaw ⁵⁵ /	/kʰiaw ⁵⁵ ʔən ⁴² neek ¹¹ /	1	9
	/kʰiaw ¹¹ ʔən ⁴² neek ⁵⁵ /	2	1
16. /miit ⁴² puu ³³ ŋɔk ¹¹ /	/mɔk ¹¹ puu ³³ ŋiit ⁴² /	1	10
17. /pʰeɛŋ ⁵⁵ yɯŋ ³³ ɲiŋ ²⁴ /	/pʰiŋ ²⁴ yɯŋ ³³ ɲeɛŋ ⁵⁵ /	1	7
	/pʰiŋ ⁵⁵ yɯŋ ³³ ɲeɛŋ ²⁴ /	2	3
18. /bɛʔ ¹¹ wɪp ⁵⁵ yɯŋ ³³ miit ⁴² /	/biit ⁴² wɪp ⁵⁵ yɯŋ ³³ mɛʔ ¹¹ /	1	5
	/bɛʔ ¹¹ wiit ⁴² yɯŋ ³³ mɪp ⁵⁵ /	1	3
	ผวนไม่ได้	-	2
19. /fiay ³³ caap ¹¹ ɲiŋ ²⁴ niaw ⁵⁵ /	/fiaw ⁵⁵ caap ¹¹ ɲiŋ ²⁴ nɛay ³³ /	1	5
	/fiay ³³ ciaw ⁵⁵ ɲiŋ ²⁴ naap ¹¹ /	1	3
	/fiaw ³³ caap ¹¹ ɲiŋ ²⁴ nɛay ⁵⁵ /	2	1
	ผวนไม่ได้	-	1
20. /khəəy ²⁴ ŋɔk ¹¹ too ³³ luŋ ⁵⁵ /	/kʰuŋ ²⁴ ŋɔk ¹¹ too ³³ ləəy ⁵⁵ /	2	5

	/khəy ²⁴ ŋuŋ ¹¹ too ³³ lək ⁵⁵ /	2	2
	/khəy ²⁴ ŋuŋ ⁵⁵ too ³³ lək ¹¹ /	1	2
	/khuŋ ⁵⁵ ŋək ¹¹ too ³³ ləy ²⁴ /	1	1
21. /kon ⁴² hɔ̌ ²⁴ kheek ¹¹ say ⁵¹ /	/kay ⁵¹ hɔ̌ ²⁴ kheek ¹¹ son ⁴² /	1	6
	/kon ⁴² hay ⁵¹ kheek ¹¹ sɔ̌ ²⁴ /	2	2
	/kon ⁴² hay ⁵¹ seek ¹¹ khɔ̌ ²⁴ /	พิเศษ	1
	ผวนไม่ได้	-	1
22. /puu ³³ pheŋ ⁵⁵ ʔən ⁴² det ²⁴ /	/puu ³³ phet ²⁴ ʔən ⁴² deŋ ⁵⁵ /	1	6
	/pet ²⁴ pheŋ ⁵⁵ ʔən ⁴² duu ³³ /	1	2
	/puu ³³ phet ⁵⁵ ʔən ⁴² deŋ ²⁴ /	2	1
	ผวนไม่ได้	-	1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นใต้			
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ	จำนวนครั้ง
1. /bɔ̃ʔ33 ml~l)mn24/	/bmn24 (m)lɔ̃ʔ33/	1	1+6
	/bmn33 mɔ̃ʔ24/	2	3
2. /ch(ia~ia)k24 ləɔ̃y21/	/chəɔ̃y21 l(ia~ia)k24/	1	8
	/chəɔ̃y24 l(ia~ia)k21/	2	2
3. /coom34 phɛɛn45/	/cɛɛn45 phoom34/	1	10
4. /dɪk34 miit24/	/diit24 miɪk34/	1	10
5. /huay45 mroʔ44/	/hoʔ44 m(l)uay45/	1	7+3
6. /kwɔ̃t33 nɔ̃ʔ44/	/kəʔ33 nɔ̃t44/	2	3
	/kəʔ44 nɔ̃t33/	1	7
7. /khlɪŋ21 ʔeew34/	/khleew34 ʔɪŋ21/	1	7
	/khleew21 ʔɪŋ34/	2	3
8. /khrup22 rew21/	/kh(l)ew22 lup21/	2	2+3
	/khlup21 lew22/	1	5
9. /khwak22 ŋay45/	/khway22 ŋak45/	2	9
	/khway45 ŋak22/	1	1
10. /klua34 (ŋ~h)aan21/	/klaan21 ŋua34/	1	8
	/klaan34 ŋua21/	2	2
11. /kriit22 fɔ̃ɔŋ33/	/k(l)ɔ̃ɔŋ33 fiit22/	1	2+7
	/klɔ̃ɔŋ22 fiit33/	2	1
12. /kwaat21 khoom33/	/k(w)oom33 khaat21/	1	1+6
	/koom33 khwaat21/	1	3
13. /phlik22 wəʔ44/	/ph(l)əʔ22 wik44/	2	2+6
	/phləʔ44 wik22/	1	2
14. /phret22 tem44/	/ph(l)em22 tet44/	2	2+5
	/ph(l)em44 tet22/	1	1+2
15. /pluuk33 sia44/	/pɰa33 suuk44/	2	7
	/pɰa44 suuk33/	1	3
16. /theʔ24 troŋ34/	/thoŋ34 t(l)ɛʔ24/	1	4+6
17. /yɔp45 pəp33/	/yəp45 pəp33/	2	6
	/yəp33 pəp45/	1	4
18. /ŋay45 ʔnə44 ʔeew34/	/ŋeew34 ʔnə44 ʔay45/	1	9
	/ŋeew45 ʔnə44 ʔay34/	2	1
19. /fɔ̃ɔŋ22 tem44 pluuk33/	/fuuk22 tem44 plɔ̃ɔŋ33/	2	8
	/fuuk33 tem44 plɔ̃ɔŋ22/	1	2
20. /khlɪŋ21 mroʔ44 bɔ̃ʔ33/	/khlɔ̃ʔ21 mlɔ̃ʔ44 bɪŋ33/	2	8
	/khlɔ̃ʔ33 mlɔ̃ʔ44 bɪŋ21/	1	2
21. /khrup22 kwaat33 theʔ24/	/khleʔ24 kwaat33 thup22/	1	10
22. /khwak22 huay45 wəʔ44/	/khwəʔ22 huay45 wak44/	2	7
	/khwəʔ44 huay45 wak22/	1	3

23. /phlik ²² ɲaan ²¹ (ml~l)ɲn ²⁴ /	/phlɲn ²⁴ ɲaan ²¹ (ml~l)ik ²² /	1	6+4
24. /phret ²² kriit ³³ coom ³⁴ /	/phloom ³⁴ kriit ³³ cɛt ²² /	1	7
	/phloom ²² kriit ³³ cɛt ³⁴ /	2	3
25. /preɛŋ ³⁴ pəp ³³ khoom ²¹ /	/p(l)oom ²¹ pəp ³³ khɛɛŋ ³⁴ /	1	4+6
26. /rew ²¹ yɔp ⁴⁵ kɔt ³³ /	/lɔt ²¹ yɔp ⁴⁵ kew ³³ /	2	10
27. /sɿa ⁴⁴ klua ³⁴ miit ²⁴ /	/siit ²⁴ klua ³⁴ mi ^a ⁴⁴ /	1	7
	/siit ⁴⁴ klua ³⁴ mi ^a ²⁴ /	2	3
28. /phɛɛn ⁴⁵ ch(i ^a ~i ^a)k ²⁴ dɿk ³⁴ /	/phɿk ³⁴ ch(i ^a ~i ^a)k ²⁴ dɛɛn ⁴⁵ /	1	6
	/phɿk ⁴⁵ ch(i ^a ~i ^a)k ²⁴ dɛɛn ³⁴ /	2	4
29. /ʔeew ³⁴ rew ²¹ khɾup ²² phɛɛn ⁴⁵ /	/ʔeew ³⁴ lɛɛn ⁴⁵ khɾup ²² phew ²¹ /	1	8
	/ʔeew ³⁴ lɛɛn ²¹ khɾup ²² phew ⁴⁵ /	2	2
30. /fɔŋ ²² ch(i ^a ~i ^a)k ²⁴ ləy ²¹ yɔp ⁴⁵ /	/fɔŋ ²² chɔp ⁴⁵ ləy ²¹ y(i ^a ~i ^a)k ²⁴ /	1	9
	/fɔŋ ²² chɔp ²⁴ ləy ²¹ y(i ^a ~i ^a)k ⁴⁵ /	2	1
31. /kɔt ³³ the ^{ʔ24} sɿa ⁴⁴ phret ²² /	/kɔt ³³ the ²² sɿa ⁴⁴ ph(l)ɛ ^{ʔ24} /	1	2+5
	/kɔt ³³ the ²⁴ sɿa ⁴⁴ ph(l)ɛ ^{ʔ22} /	2	1+2
32. /khlɲ ²¹ ɲay ⁴⁵ klua ³⁴ kriit ³³ /	/khlɲ ²¹ ɲiit ⁴⁵ klua ³⁴ klay ³³ /	2	10
33. /khoom ²¹ pəp ³³ nə ^{ʔ44} tɾoŋ ³⁴ /	/khoom ²¹ pɔŋ ³³ nə ^{ʔ44} t(l)əp ³⁴ /	2	2+6
	/khoom ²¹ pɔŋ ³⁴ nə ^{ʔ44} tləp ³³ /	1	2
34. /khwak ²² (ŋ~h)aan ²¹ dɿk ³⁴ miit ²⁴ /	/khwak ²² (ŋ~h)iit ²⁴ dɿk ³⁴ maan ²¹ /	1	7
	/khwak ²² ɲiit ²¹ dɿk ³⁴ maan ²⁴ /	2	3
35. /phlik ²² wə ^{ʔ44} bə ^{ʔ33} preɛŋ ³⁴ /	/phlik ²² wɛɛŋ ³⁴ bə ^{ʔ33} p(l)ə ^{ʔ44} /	1	3+5
	/phlik ²² wɛɛŋ ⁴⁴ bə ^{ʔ33} plə ^{ʔ34} /	2	2
36. /pluuk ³³ tem ⁴⁴ huay ⁴⁵ coom ³⁴ /	/pluuk ³³ toom ³⁴ huay ⁴⁵ cem ⁴⁴ /	1	10

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

คำผวน

ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ		
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ
1. /thɔy ²⁴ mɔɔn ²⁴ /	/thɔɔn ²⁴ mɔy ²⁴ / (ถอน H)	-
2. /thɔy ²⁴ muu ²⁴ /	/thuu ²⁴ mɔy ²⁴ / (ฎ H)	-
3. /pɛet ¹¹ tuat ¹¹ /	/puat ¹¹ tɛet ¹¹ / (ปัด FSO)	-
4. /phɛt ⁵⁵ yɛ ⁵⁵ /	/phɛ ⁵⁵ yet ⁵⁵ / (แพะ I)	-
5. /sii ²⁴ hiaw ²⁴ /	/siaw ²⁴ hii ²⁴ / (เสียว FSO)	-
6. /noo ³³ tom ³³ /	/nom ³³ too ³³ / (นมโต)	-
7. /hen ²⁴ mii ²⁴ /	/hii ²⁴ men ²⁴ / (FSO เหม็น)	-
8. /khɔw ³³ kadum ³³ /	/khum ³³ kadɔw ³³ / (คุ่ม MSO)	-
9. /tik ¹¹ plaa ³³ meet ¹¹ /	/tɛet ¹¹ plaa ³³ mik ¹¹ / (FSO ปลาหมึก)	-
10. /yua ⁵⁵ daŋ ³³ phɛt ⁵⁵ /	/yet ⁵⁵ daŋ ³³ phua ⁵⁵ / (I ดั่งพัวะ)	-
11. /lom ³³ labɨŋ ³³ /	/lɨŋ ³³ labom ³³ / (MSO ระบม)	-
12. /kɨŋ ³³ lak ⁵⁵ muu ³³ /	/kuu ³³ lak ⁵⁵ mɨŋ ³³ / (กูรักมิ่ง)	-
13. /ʔam ³³ man ³³ doo ³³ /	/ʔoo ³³ man ³³ dam ³³ / (โอมันดำ)	-
14. /ʔii ³³ det ¹¹ hɔk ¹¹ /	/ʔii ³³ dɔk ¹¹ het ¹¹ / (อีดอกเห็ด)	-
15. /set ⁵⁵ lɛw ⁵⁵ yɔɔm ⁵⁵ /	/sɔɔm ⁵⁵ lɛw ⁵⁵ yet ⁵⁵ / (ซ้อมแล้ว I)	-
16. /phii ²⁴ cap ¹¹ hua ²⁴ /	/phua ²⁴ cap ¹¹ hii ²⁴ / (ผัวจับ FSO)	-
17. /phii ²⁴ yiap ¹¹ hua ²⁴ /	/phua ²⁴ yiap ¹¹ hii ²⁴ / (ผัวเหยียบ FSO)	-
18. /muay ²⁴ cep ¹¹ khɔw ³³ /	/mɔw ²⁴ cep ¹¹ khuay ³³ / (หมอลเจ็บ MSO)	-
19. /khaan ³³ faat ⁴² kabuay ³³ /	/khuay ³³ faat ⁴² kabaan ³³ / (MSO ฟาดกบาล)	-
20. /khaan ³³ mahoo ²⁴ luay ³³ /	/khuay ³³ mahoo ²⁴ laan ³³ / (MSO มโหฬาร)	-
21. /khii ³³ nak ⁵⁵ don ³³ tuay ³³ /	/khuay ³³ nak ⁵⁵ don ³³ tii ³³ / (MSO นักดนตรี)	-
22. /kheɛn ³³ sup ⁵⁵ pɔɔ ⁴² muay ³³ /	/khuay ³³ sup ⁵⁵ pɔɔ ⁴² mɛɛn ³³ / (MSO ชุบเปอร์แมน)	-
23. /kadaan ³³ thaa ³³ sɔw ³³ /	/kadɔw ³³ thaa ³³ saan ³³ / (MSO ทาร์ซาน)	-
24. /kathuay ³³ hua ²⁴ kɔɔy ³³ /	/kathɔɔy ³³ hua ²⁴ kuay ³³ / (กระเทยหัว MSO)	-
25. /ʔay ⁴² nuay ³³ hua ²⁴ khaay ³³ /	/ʔay ⁴² naay ³³ hua ²⁴ khuay ³³ / (ไอนายหัว MSO)	-
26. /ɲuaŋ ⁴² pen ³³ chian ⁴² chian ⁴² /	/ɲian ⁴² pen ³³ chuan ⁴² chuan ⁴² / (เงียนเป็นช่วง ๆ)	-
27. /ɲuaŋ ⁴² con ³³ naam ⁵⁵ taa ³³ lian ⁴² /	/ɲian ⁴² con ³³ naam ⁵⁵ taa ⁵⁵ luan ⁴² / (เงียนจันน้ำตา ล้วง)	-
28. /khiin ³³ ʔii ³³ naa ⁴² son ⁴² tuay ³³ /	/khuay ³³ ʔii ³³ naa ⁴² son ⁴² tiin ³³ / (MSO อีหน้าสัน ตีน)	-
29. /khoŋ ⁵⁵ ɲuay ³³ /	/khuay ³³ ɲooŋ ⁵⁵ / (MSO ไร่)	1
30. /duu ³³ law ⁴² /	/daw ⁴² huu ³³ / (I ฐ)	1

31. /taan33 beet11 /	/teet11 baan33 / (FSO บาน)	1
32. /tii24 hit11 /	/tit11 hii24 / (ติด FSO)	1
33. /peet11 tii42 /	/pii42 teet11 / (I FSO)	1
34. /muay33 khook55 /	/mook55 khuay33 / (smoke MSO)	1
35. /sii24 heep11 /	/seep11 hii24 / (แสบ FSO)	1
36. /suut11 tiaw24 /	/siaw24 tuut11 / (เสียวตุต)	1
37. /nɯŋ11 phɔɔn33 /	/nɔɔn33 phɯŋ11 / (นอนฝั่ง)	1
38. /haa42 ?ii24 /	/hii24 ?aa42 / (FSO ข้า)	1
39. /het11 pii24 /	/hii24 pet11 / (FSO เป็ด)	1
40. /tam24 hit11 /	/tit11 ham24 / (ติด FSO)	1
41. /li?55 pia33 /	/lia33 pi?55 / (เลีย FSO)	1
42. /dia33 beek11 /	/deek11 bia33 / (แตกเบียร์)	1
43. /ton42 yeet11 /	/teet11 yon42 / (FSO ย่น)	1
44. /tuy42 yeet11 /	/teet11 yuy42 / (FSO ยู่ย)	1
45. /kheek11 dɔɔy33 /	/khuɔy33 deek11 / (คยยแตก)	1
46. /cut11 liaw55 /	/ciaw55 lut11 / (MSO หลุด)	1
47. /khuat11 tam33 luay33 /	/khuay33 tam33 luat11 / (MSO ตำรวจ)	1
48. /phii24 lia33 ha?55 /	/pha?55 lia33 hii24 / (พระเลีย FSO)	1
49. /phut55 pen33 tua24 /	/phua24 pen33 tut55 / (ผ้าเป็นตุต)	1
50. /phet55 kan33 yaa33 /	/phaa33 kan33 yet55 / (พากัน I)	1
51. /maa55 naaŋ33 fɔy24 /	/mɔy24 naaŋ33 faa55 / (MSO นางฟ้า)	1
52. /yan33 thuk55 wet55 /	/yet55 thuk55 wan33 / (I ทุกวัน)	1
53. /yam33 pacet55 /	/yet55 pacam33 / (I ประจำ)	1
54. /yen33 kadet55 /	/yet55 kaden33 / (I กระเด็น)	1
55. /hok11 kadii24 /	/hii24 kadok11 / (FSO กระตัก)	1
56. /lii24 kiaw11 huat42 /	/luat42 kiaw11 hii24 / (ลวดเกี่ยว FSO)	1
57. /haat11 thaw42 thii24 /	/hii24 thaw42 thaat11 / (FSO เท่าคาด)	1
58. /haat11 sa?ii24 /	/hii24 sa?aat11 / (FSO สะอาด)	1
59. /hɔɔ33 kadiw42 /	/hiw42 kadɔɔ33 / (หัว MSO)	1
60. /khia?55 tɯŋ33 puay33 /	/khuay33 tɯŋ33 pia?55 / (MSO ตึงเปี้ยะ)	1
61. /cet55 ca?11 yɔŋ42 /	/cɔŋ42 ca?11 yet55 / (จ้องจะ I)	1
62. /sɔɔy33 caŋ33 luay24 /	/suay24 caŋ33 lɔɔy33 / (สอยจิงเลย)	1
63. /phaa24 naa42 may11 /	/phay11 naa11 maa24 / (ไผ่หน้าหมา)	1
64. /phak55 naa42 lay11 /	/phay11 naa42 lak55 / (ไผ่น่ารัก)	1
65. /coo42 khon33 ŋiaw55 /	/ciaw55 khon33 ŋoo42 / (MSO คนโง่)	1
66. /coo42 cam33 buu24 /	/cuu24 cam33 boo42 / (MSO จมโบ้)	1
67. /coo42 cam33 biaw55 /	/ciaw55 cam33 boo42 / (MSO จมโบ้)	1
68. /coo42 lem33 biaw55 /	/ciaw55 lem33 boo42 / (MSO แรมโบ้)	1
69. /pɔɔ33 kadan11 /	/pan11 kadɔɔ33 / (ปั้น MSO)	1
70. /min55 tit11 loy24 /	/mɔy24 tit11 lin55 / (H ติดลิ้น)	1
71. /mee33 san33 dɔy24 /	/mɔy24 san33 dee33 / (MSO ชันเดย์)	1

72. /hɔk11 saam24 sii24 /	/hii24 saam24 sɔk11 / (FSO สามศอก)	1
73. /khook55 khen24 puay33 /	/khuay33 khen24 pook55 / (MSO แข็งโป๊ก)	1
74. /kii33 taa42 ʔeet11 /	/kii33 teet11 ʔaa42 / (...FSO ซ้ำ)	1
75. /kapaan33 yook11 /	/kapook11 yaan33 / (MSO ยาน)	1
76. /tam33 laa33 muat11 /	/tam33 luat11 maa33 / (ตำรวจมา)	1
77. /yuan33 may42 yɔm33 chet55 /	/yet55 may42 yɔm33 chuan33 / (I ไม่ยอมชวน)	1
78. /yaat42 may42 mii33 phet55 /	/yet55 may42 mii33 pha42 / (I ไม่มีพลาต)	1
79. /dii33 laay24 laay24 thaw42 /	/daw42 laay24 laay24 thii33 / (I หลาย ๆ ที)	1
80. /phet55 kaday33 yin33 /	/phin33 kaday33 yet55 / (พิงบันได I)	1
81. /phet55 kam33 pheeng33 yin33 /	/phin33 kam33 pheeng33 yet55 / (พิงกำแพง I)	1
82. /phet55 ban33 day33 yin33 /	/phin33 ban33 day33 yet55 / (พิงบันได I)	1
83. /phet55 phaa33 pay33 yɔw42 /	/phɔw42 phaa33 pay33 yet55 / (พ้อพาไป I)	1
84. /mɔw33 tem33 kadɔy24 /	/mɔy24 tem33 kadɔw33 / (H เต็ม MSO)	1
85. /yan33 hay42 lan33 phet55 /	/yet55 hay42 lan33 phan33 / (I ให้ลั้งพั้ง)	1
86. /saam24 may42 tɔŋ42 thay11 /	/say11 may42 tɔŋ42 thaam24 / (ใส่ไม่ต้องถาม)	1
87. /hok11 sok11 kapii24 /	/hii24 sok11 kapok11 / (FSO สกปรก)	1
88. /haat11 mee42 saʔai24 /	/hii24 mee42 saʔaat11 / (FSO แม่สะอาด)	1
89. /phek55 kalay33 yin33 /	/phin33 kalay33 yek55 / (พิงบันได I)	1
90. /layɔw33 khaan42 khlet55 /	/layet55 khaan42 khɔw33 / (... I ซ้างคลอง)	1
91. /hep55 puut11 luu33 tii42 /	/hep55 pii42 luu33 tuut11 / (แฮปปี้รูตูด)	1
92. /tam33 luay33 hua24 khuat11 /	/tam33 luat11 hua24 khuay33 / (ตำรวจหัว MSO)	1
93. /saw42 kɔw42 yut11 kɔw42 diaw24 /	/siaw24 kɔw42 yut11 kɔw42 daw42 / (เสียวก็หยุดก็ I)	1
94. /haat11 kɔw11 pawat11 sii24 /	/hii24 kɔw11 pawat11 saat11 / (FSO ก้อน ประวัติศาสตร์)	1
95. /het11 ʔalit55 sabii24 /	/hii24 ʔalit55 sabet11 / (FSO Alizabeth)	1
96. /seep55 kaʔi11 tuut11 ʔay42 boot11 /	/soot11 kaʔi11 tuut11 ʔay42 beep55 / (สอดกับตุ๊ดใช้ เบ๊บ)	1
97. /yeem33 con33 thaluʔ55 khet55 /	/yet55 con33 thaluʔ55 kheem33 / (I จนทะลุ FSO)	1
98. /kapaw24 day33 noo33 sook11 /	/kapook11 day33 noo33 saw24 / (MSO โดนเสาร์ท)	1
99. /len42 muay33 may42 laan55 khaa24 /	/len42 maa24 may42 laan55 khuay33 / (เล่นหมาไม่ ล้าง MSO)	1
100. /keeng33 cht11 mee33 thaly24 /	/keeng33 cht11 mɔy24 thalee33 / (แกงจืด H ทะเล)	1
101. /hep55 pii42 wee33 laa33 met55 doon33 yan33 /	/hep55 pii42 wee33 laa33 man33 doon33 yet55 / (แฮปปี้เวลามันโดน I)	1
102. /hua24 noot55 katheek42 baa33 naa33 naa42 baaw11 /	/hua24 naw11 katheek42 baa33 naa33 naa42 boot55 / (หัวเหน่ากระแทกบานาน่าบ๊อต)	1
103. /cet11 yap55 /	/cap11 yet55 / (จับ I)	2
104. /sii11 haay24 /	/saay11 hii24 / (สาย FSO)	2
105. /haan24 chii55 /	/hii24 chaan55 / (FSO ซ้าง)	2
106. /khɔw33 thaw42 thuay42 /	/khuay33 thaw42 thɔw42 / (MSO เท่าพ้อ)	2
107. /khii33 taam33 huay24 /	/khuay33 taam33 hii24 / (MSO ตาม FSO)	2

108. /khii33 saam24 suay24 /	/khuay33 saam24 sii24 / (MSO สามสี่)	2
109. /kheen33 saam24 suay24 /	/khuay33 saam24 seen24 / (MSO สามแสน)	2
110. /cet11 laa33 yoot55 /	/coot11 laa33 yet55 / (จอดเรือ I)	2
111. /dii33 thii42 huu24 /	/duu33 thii42 hii24 / (ดูที่ FSO)	2
112. /pet11 hua24 yak55 /	/pak11 hua24 yet55 / (ปักหัว I)	2
113. /fuut55 luu33 tak11 /	/fak55 luu33 tuut11 / (I ฟูตุด)	2
114. /fook55 kapat11 /	/fat55 kapook11 / (ฟัด MSO)	2
115. /muay24 lam33 khen33 /	/men24 lam33 khuay33 / (เหม็นล้า MSO)	2
116. /khim33 yan33 nuay42 /	/khuay33 yan33 nim42 / (MSO ยั้งนึ่ง)	2
117. /yut55 may42 set11 /	/yet55 may42 sut11 / (I ไม่สุด)	2
118. /miaw24 luk55 krooy33 /	/moy24 luk55 kriaw33 / (H ลูกเกรียว)	2
119. /miaw24 sen42 dooy33 /	/moy24 sen42 diaw33 / (H เส้นเดียว)	2
120. /sabuu33 caay24 /	/sabaay33 cuu24 / (สบาย MSO)	2
121. /dii33 may42 haan11 haan24 /	/daan33 may42 haan11 hii24 / (เดินไม่ห่าง FSO)	2
122. /hoy24 mot55 tanii33 /	/hii24 mot55 tanoy33 / (FSO มดตะนอย)	2
123. /lin55 cii11 thii42 hoo24 /	/lin55 cii11 thii42 hii24 / (ลิ้นจี่ที่ FSO)	2
124. /hoy24 kacii42 lii42 /	/hii24 kacoy42 loy42 / (FSO กระจ๊อยร้อย)	2
125. /kadaan33 sip11 peet11 loo55 /	/kadoo33 sip11 peet11 laan55 / (MSO สิบแปดล้าน)	2
126. /beek11 hay24 khm42 lot55 fii33 /	/beek11 hii24 khm42 lot55 fay33 / (แบก FSO ขึ้นรถไฟ)	2
127. /paot11 huu24 leew55 naa42 dii33 /	/paot11 hii24 leew55 naa42 duu33 / (เปิด FSO แล้วนำดู)	2
128. /khoooy33 huay42 /	/khuay33 hoy42 / (MSO ห้อย)	3
129. /paet11 yot55 /	/pot11 yet55 / (อด I)	3
130. /daw42 kheek11 /	/deek11 khaaw42 / (แตกข้าว)	3
131. /khay11 yuay55 /	/khuay33 yay11 / (MSO ใหญ่)	3
132. /kaaw42 kadoot11 /	/koot11 kadaw42 / (กอด I)	3
133. /net55 mia33 koo42 ca?11 yon42 /	/nooy55 mia33 koo42 ca?11 yet55 / (นั่งเมื่ยก็วะ I)	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นเหนือ		
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ
1. /khaŋ ³³ muu ³³ /	/khuu ³³ maŋ ³³ / (คูเมือง)	-
2. /cii ²⁴ hok ²⁴ /	/cok ²⁴ hii ²⁴ / (ล้วง FSO)	-
3. /dooy ³³ mam ³³ /	/dam ³³ mooy ³³ / (ตำคัล้า)	-
4. /thoy ²⁴ moon ²⁴ /	/thoon ²⁴ moy ²⁴ / (ถอน H)	-
5. /huan ²⁴ lam ²⁴ /	/ham ²⁴ luay ²⁴ / (MSO ใหญ่)	-
6. /kheen ³³ taa ³³ muay ³³ /	/khuay ³³ taa ³³ meen ³³ / (MSO ตาแมน)	-
7. /dook ²¹ taan ²⁴ haa ²⁴ /	/dook ²¹ taa ²⁴ haan ²⁴ / (ดอกหมาหงส์)	-
8. /tik ²⁴ paa ²⁴ meet ²⁴ /	/teet ²⁴ paa ²⁴ mik ²⁴ / (FSO ปลาหมึก)	-
9. /thee ²⁴ khacep ²⁴ /	/thep ²⁴ khacee ²⁴ / (ลั่นกัญแจ)	-
10. /mii ²⁴ ka? ²⁴ hoy ²⁴ /	/moy ²⁴ ka? ²⁴ hii ²⁴ / (H กับ FSO)	-
11. /het ²⁴ phat ²⁴ phii ²⁴ /	/hii ²⁴ phat ²⁴ phet ²⁴ / (FSO ผัดเผ็ด)	-
12. /khŋ ³³ sŋ ²¹ ton ³³ /	/khon ³³ sŋ ²¹ tŋ ³³ / (คนจ้ง)	-
13. /cua ⁴⁵ loot ⁴² hin ⁴⁵ /	/cin ⁴⁵ loot ⁴² hua ⁴⁵ / (คนขโมยเนื้อ)	-
14. /ŋuu ³³ maa ³³ daw ³³ /	/ŋaw ³³ maa ³³ duu ³³ / (เอามาดู)	-
15. /phii ²⁴ kam ²⁴ hua ²⁴ /	/phuakam ²⁴ hii ²⁴ / (ผัวกำ FSO)	-
16. /phii ²⁴ kin ²⁴ hua ²⁴ /	/phuay ²⁴ kin ²⁴ hii ²⁴ / (ผัวกิน FSO)	-
17. /phii ²⁴ khop ²⁴ hua ²⁴ /	/phuay ²⁴ khop ²⁴ hii ²⁴ / (ผัวกัด FSO)	-
18. /phii ²⁴ cok ²⁴ hua ²⁴ /	/phuay ²⁴ cok ²⁴ hii ²⁴ / (ผัวล้วง FSO)	-
19. /phii ²⁴ nap ⁴⁵ hua ²⁴ /	/phuay ²⁴ nap ⁴⁵ hii ²⁴ / (ผัวจับ FSO)	-
20. /phii ²⁴ mua ³³ hua ²⁴ /	/phuay ²⁴ mua ³³ hii ²⁴ / (ผัวหลง FSO)	-
21. /kheen ³³ sup ⁴⁵ pəə ⁵¹ muay ³³ /	/khuay ³³ sup ⁴⁵ pəə ⁵¹ meen ³³ / (MSO ซุปเปียร์แมน)	-
22. /don ³³ Yin ²⁴ thanooy ³³ /	/dooy ³³ Yin ²⁴ thanon ³³ / ดอยอินทนนท์	-
23. /dook ²¹ khuu ³³ puu ⁴² cam ³³ /	/dook ²¹ kham ³³ puu ⁴² cuu ³³ / (ดอกดาวเรือง)	-
24. /dook ²¹ bon ³³ lawua ³³ /	/dook ²¹ bua ³³ lawon ³³ / (ดอกพุทธรักษา)	-
25. /foon ⁴⁵ ŋiaw ⁴⁵ kacap ⁴⁵ /	/foon ⁴⁵ ŋap ⁴⁵ kacaw ⁴⁵ / (พ็อนจับ MSO)	-
26. /ciaŋ ³³ muu ²¹ naa ⁴² yay ²¹ /	/ciaŋ ³³ may ²¹ naa ⁴² yuu ²¹ / (เซียงใหม่่น่าอู)	-
27. /sati ²⁴ baay ³³ heen ²⁴ /	/sateen ²⁴ baay ³³ hii ²⁴ / (standby FSO)	-
28. /han ²⁴ tuut ²¹ hŋ ⁵¹ deet ²¹ /	/han ²⁴ teet ²¹ hŋ ⁵¹ duut ²¹ / (หัน FSO ให้ดู)	-
29. /sateen ²⁴ buay ³³ khaay ³³ /	/sateen ²⁴ baay ³³ khuay ³³ / (standby MSO)	-
30. /papee ³³ naa ³³ laan ⁴⁵ nii ³³ /	/papee ³³ nii ³³ laan ⁴⁵ naa ³³ / (ประเพณีล้านนา)	-
31. /ŋo? ⁴⁵ khoo ⁴² siap ²¹ /	/ŋia? ⁴⁵ khoo ⁴² soop ²¹ / (ท่าข้อสอบ)	พิเศษ
32. /wuu ³³ layan ³³ /	/walan ³³ yuu ³³ / (วันญ)	พิเศษ
33. /khay ²¹ juay ³³ /	/khuay ³³ jay ²¹ / (MSO ใหญ่)	1
34. /khot ⁴⁵ kuay ³³ /	/khuay ³³ kot ⁴⁵ / (MSO คด)	1
35. /paat ²¹ kay ³³ /	/pay ³³ kaat ²¹ / (ไปตลาด)	1
36. /wak ⁴⁵ nook ⁴² /	/wook ⁴² nak ⁴⁵ / (โกทก)	1
37. /sii ²⁴ heep ²¹ /	/seep ²¹ hii ²⁴ / (แสบ FSO)	1
38. /khat ²⁴ phaw ⁵¹ /	/khaw ⁵¹ phat ²⁴ / (ข้าวผัด)	1
39. /took ⁴² woy ⁴⁵ /	/toy ⁴⁵ wook ⁴² / (ช่วยตัวเอง: ผู้ชาย)	1

40. /ween ³³ look ⁴² /	/wook ⁴² leen ³³ / (โกหก)	1
41. /khaa ²⁴ pay ²¹ /	/khay ²¹ paa ²⁴ / (ไข่ปลา)	1
42. /khuat ²¹ tam ²⁴ nuay ³³ /	/khuay ³³ tam ²⁴ nuat ²¹ / (MSO ตำรวจ)	1
43. /khook ⁴² naa ⁵¹ won ³³ /	/khon ³³ naa ⁵¹ wook ⁴² / (คนโกหก)	1
44. /kheek ⁴⁵ kheŋ ²⁴ puay ³³ /	/khuay ³³ kheŋ ²⁴ peek ⁴⁵ / (MSO แข็งเป็ก)	1
45. /bay ³³ hian ³³ taan ⁵¹ /	/baan ⁵¹ hian ³³ tay ³³ / (บ้านเรือนไทย)	1
46. /pay ³³ kua ³³ ŋaat ²¹ /	/pay ³³ kaat ²¹ ŋua ³³ / (ไปตลาดซื้อขายวัว)	1
47. /muay ³³ hua ²⁴ khit ⁴⁵ /	/mit ⁴⁵ hua ²⁴ khuay ³³ / (มิดหัว MSO)	1
48. /maa ⁴⁵ naan ³³ foy ²⁴ /	/moy ²⁴ naan ³³ faa ⁴⁵ / (H นางฟ้า)	1
49. /khoon ⁵¹ baa ²¹ tuay ³³ /	/khuay ³³ baa ²¹ toon ⁵¹ / (MSO บ่าตั้ง)	1
50. /cii ⁴² pay ³³ ca ²¹ /	/ca ²¹ pay ³³ cii ⁴² / (จะไปจี้)	1
51. /pua ²⁴ cooy ⁴² ton ⁵¹ /	/pon ⁵¹ cooy ⁴² tua ²⁴ / (ฉันชอบคุณ)	1
52. /miŋ ²⁴ naam ⁴⁵ pɛɛ ⁴² /	/mɛɛ ⁴² naam ⁴⁵ piŋ ²⁴ / (แม่น้ำปิง)	1
53. /saat ²⁴ kadeet ⁴² /	/seet ⁴² kadaat ²⁴ / (เศษกระดาษ)	1
54. /sii ⁵¹ palap ²⁴ /	/sap ²⁴ pali ⁵¹ / (สับลิ้น)	1
55. /hiMSO ⁴² cakii ²⁴ /	/hii ²⁴ cakiMSO ⁴² / (FSO จิ้งจก)	1
56. /ɲa ²⁴ mɲaŋ ³³ new ²¹ /	/ɲew ²¹ mɲaŋ ³³ na ²⁴ / (เที่ยวเมืองเหนือ)	1
57. /ŋa ²⁴ hii ⁵¹ khuu ³³ /	/ŋa ²⁴ huu ³³ khii ⁵¹ / (I ทวารหนัก)	1
58. /nak ⁴⁵ muay ³³ hook ⁴⁵ /	/nak ⁴⁵ mook ⁴⁵ khuay ³³ / (นัก sMSOoke MSO)	1
59. /nak ⁴⁵ loy ²⁴ mok ⁴⁵ /	/nak ⁴⁵ lok ⁴⁵ moy ²⁴ / (นักดิ่ง H)	1
60. /phak ²⁴ koo ³³ caat ²¹ /	/phak ²⁴ kaat ²¹ cooy ³³ / (อาหารชนิดหนึ่งทำจากผักกาด)	1
61. /hook ⁴⁵ doon ³³ samuay ³³ /	/khuay ³³ doon ³³ samook ⁴⁵ / (MSO โคน sMSOoke)	1
62. /caan ³³ phayaa ³³ bim ²⁴ /	/cim ²⁴ phayaa ³³ baan ³³ / (FSO พยาบาล)	1
63. /koy ²¹ cay ²⁴ kan ²⁴ neeŋ ²⁴ /	/keeŋ ²⁴ cay ²⁴ kan ²⁴ noy ²¹ / (ทรงใจกันหนอย)	1
64. /kam ²⁴ khaan ²⁴ saa ³³ tuay ³³ /	/kam ²⁴ khuay ³³ saa ³³ taan ²⁴ / (กำ MSO ซาดาน)	1
65. /keŋ ²¹ tian ⁵¹ haa ²⁴ siin ³³ /	/keŋ ²¹ tiin ³³ haa ²⁴ sian ⁵¹ / (แกว่งตี้นหาเสี้ยน)	1
66. /pay ³³ ɲon ³³ toy ³³ khew ²¹ /	/pay ³³ ɲew ²¹ toy ³³ khon ³³ / (ไปเที่ยวด้วยคน)	1
67. /paan ²⁴ caa ²⁴ mɛɛ ⁴² saan ⁴⁵ /	/paan ²⁴ caan ⁴⁵ mɛɛ ⁴² saa ²⁴ / (ปางช้างแม่ลา)	1
68. /suan ²⁴ say ²¹ cian ³³ mat ²⁴ /	/suan ²⁴ sat ²⁴ cian ³³ may ²¹ / (สวนสัตว์เชียงใหม่)	1
69. /ɲuu ⁵¹ thet ⁴⁵ palay ³³ /	/ɲuu ⁵¹ thay ³³ palet ⁴⁵ / (พูดไทยไม่คล่อง)	1
70. /kuay ²⁴ kheŋ ³³ /	/keeŋ ²⁴ khuay ³³ / (แกง MSO)	2
71. /doy ³³ miŋ ²⁴ /	/diŋ ³³ moy ²⁴ / (ดิ่ง H)	2
72. /maan ³³ bia ⁵¹ /	เมื่อบ้าน /mia ³³ baan ⁵¹ / (กลับบ้าน)	2
73. /suay ²⁴ khiaw ³³ /	/siaw ²⁴ khuay ³³ / (เสียว MSO)	2
74. /kaw ²⁴ khin ⁴² /	/kin ²⁴ khaw ⁵¹ / (กินข้าว)	2
75. /khaan ⁵¹ cii ⁴⁵ /	/khii ⁵¹ caan ⁴⁵ / (ชี้ข้าง)	2
76. /təəm ³³ yew ²⁴ /	/tew ³³ yəəm ²⁴ / (เดินช้า)	2
77. /pew ³³ ɲay ²¹ /	/pay ³³ ɲew ²¹ / (ไปเที่ยว)	2
78. /cet ²¹ yap ⁴⁵ /	/cap ²¹ yet ⁴⁵ / (จับ I)	2
79. /khii ³³ kin ²⁴ hon ²⁴ /	/khon ³³ kin ²⁴ hii ²⁴ / (คนกิน FSO)	2
80. /khay ³³ pen ²⁴ phiŋ ²⁴ /	/khiŋ ³³ pen ²⁴ phay ²⁴ / (คุณเป็นใคร)	2

81. /dɔɔy33 kaay42 hɔɔ24 /	/dɔɔ33 kaay42 hɔy24 / (MSO เบื่อ FSO)	2
82. /dɔɔy33 caŋ33 hɔɔ24 /	/dɔɔ33 caŋ33 hɔy24 / (MSO เกลียด FSO)	2
83. /dɔɔy33 mak45 hɔɔ24 /	/dɔɔ33 mak45 hɔy24 / (MSO ชอบ FSO)	2
84. /dɔɔy33 hak45 hɔɔ24 /	/dɔɔ33 hak45 hɔy24 / (MSO รัก FSO)	2
85. /phaam24 kin24 nay45 /	/phay24 kin24 naam45 / (ใครกินน้ำ)	2
86. /mia33 tɛɛ21 khii24 /	/mii33 tɛɛ21 khia24 / (หมดเนื้อหมดตัว)	2
87. /mii24 kalɔy21 /	/mɔy24 kalii21 / (H กระหี่)	2
88. /hɔɔ24 kaay51 dii33 /	/hii24 kaay51 dɔɔ33 / (FSO เบื่อ MSO)	2
89. /hɔɔ24 mak45 dii33 /	/hii24 mak45 dɔɔ33 / (FSO ชอบ MSO)	2
90. /hɛɛ24 kap45 kii51 /	/hii24 kap45 kɛɛ51 / (FSO ตึกแก)	2
91. /kɔɔn24 khaw51 tin33 /	/kin24 khaw51 tɔɔn33 / (กินข้าวกลางวัน)	2
92. /kaat51 khanaay21 /	/kaay51 khanaat21 / (เปื้อนมาก)	2
93. /kaay24 khaw51 ŋin33 /	/kin24 khaw51 ŋaay33 / (กินข้าวเช้า)	2
94. /kɛɛŋ24 khaw51 lin33 /	/kin24 khaw51 lɛɛŋ33 / (กินข้าวเย็น)	2
95. /khuk33 katuy24 /	/khuay33 katuk24 / (MSO กระตุก)	2
96. /khəɔ33 hia51 bua45 /	/khua33 hia51 bɔɔ45 / (ของกระจุกกระจายมากมาย)	2
97. /ʔat21 naa51 khuay33 /	/ʔat21 naa51 khuay33 / (อรรถหน้า MSO)	2
98. /ʔam21 khalum24 /	/ʔum21 khalam24 / (กุม MSO)	2
99. /ʔaa21 naa51 may24 /	/ʔay21 naa51 maa24 / (ไ้หน้าหมา)	2
100. /ʔam21 naa51 dii33 /	/ʔii21 naa51 dam33 / (อิ้นน้ำดำ)	2
101. /han33 hak45 kaw24 /	/haw33 hak45 kan24 / (เรารักกัน)	2
102. /bɔɔ21 ʔɛɛm33 thaw24 /	/bɔɔ21 ʔaw33 theem24 / (ไม่เอาแล้ว)	2
103. /bɔɔ21 haan45 tuu33 /	/bɔɔ21 huu45 taan33 / (ไม่รู้ทาง)	2
104. /mɛɛw33 lii33 hia24 /	/mɛɛw33 lia33 hii24 / (แมวเลีย FSO)	2
105. /khayii45 hap24 /	/khayap45 hii24 / (ขยับ FSO)	2
106. /sabi33 haay24 /	/sabaay33 hii24 / (สบาย FSO)	2
107. /yok45 hiip21 nii24 /	/yok45 hii24 niip21 / (ยก FSO หนีบ)	2
108. /khay33 maan33 cian33 muu21 /	/khuu33 maan33 cian33 may21 / (คูเมืองเซียงใหม่)	2
109. /soy42 baa21 khia24 phaa21 /	/saa42 baa21 khia24 phoy21 / (อาหารชนิดหนึ่งทำจากมะเขือเปราะ)	2
110. /khan33 maa33 ʔaʔ45 ʔin24 /	/khiŋ33 maa33 ʔaʔ45 ʔan24 / (คุณมาทำอะไร)	2
111. /kin24 nuun24 mia42 lɛɛŋ33 /	/kin24 nɛɛŋ24 mia42 luun33 / (รู้สึกเสียดายในภายหลัง ที่ทำในสิ่งที่ไม่ควรทำหรือไม่ทำในสิ่งที่ควรทำ)	2
112. /coŋ24 dii33 klin21 hom24 /	/coŋ24 dom33 klin21 hii24 / (จคมกลิน FSO)	2
113. /dɔɔk21 kaa24 thawet33 /	/dɔɔk21 ket24 thawaa33 / (ดอกพุทซ้อน)	2
114. /naam45 pɔŋ24 lay24 liŋ42 /	/naam45 piŋ24 lay24 loŋ42 / (น้ำปิ้งไหลล่อง)	2
115. /baa21 khii33 naa51 ham24 /	/baa21 kham33 naa51 hii24 / (ป้าค่าน้ำ FSO)	2
116. /maa33 loɔ42 kan24 ben21 /	/maa33 len42 kan24 bɔɔ21 / (มาเล่นกันใหม่)	2
117. /ʔaw33 huu24 pay33 cii33 /	/ʔaw33 hii24 pay33 cuu33 / (เอา FSO ไปถวาย)	2
118. /nɔɔŋ45 taw24 bɔɔ21 lua33 /	/nɔɔŋ45 tua24 bɔɔ21 law33 / (น้องคุณไม่สวย)	2
119. /khacooy24 way33 way33 /	/khacay24 wooy33 wooy33 / (สืบ ๆ)	2

120. /haan ²⁴ yii ³³ บอ ²¹ dii ³³ siap ²¹ /	/hii ²⁴ yaan ³³ บอ ²¹ dii ³³ siap ²¹ / (FSO ยานปดี เสียบ)	2
121. /phay ²⁴ pen ²⁴ khon ³³ ciaŋ ³³ mom ²¹ /	/phom ²⁴ pen ²⁴ khon ³³ ciaŋ ³³ may ²¹ / (ผมเป็นคน เชียงใหม่)	2
122. /ŋa ⁴⁵ ɲaŋ ²⁴ koo ²⁴ duu ²⁴ hin ³³ /	/ŋa ⁴⁵ ɲaŋ ²⁴ kin ²⁴ duu ²⁴ hoo ³³ / (ทำอะไรกิน)	2
123. /mak ⁴⁵ tɲ ³³ khii ³³ mak ⁴⁵ tɲ ³³ huay ²⁴ /	/mak ⁴⁵ tɲ ³³ khuay ³³ mak ⁴⁵ tɲ ³³ hii ²⁴ / (ชอบทั้ง MSO ชอบทั้ง FSO)	2
124. /hoo ²⁴ yuu ²¹ him ³³ dooy ³³ /	/hoy ²⁴ yuu ²¹ him ³³ doo ³³ / (FSO อูมูริม MSO)	3
125. /yuu ²¹ dii ³³ kin ²⁴ hoy ²⁴ /	/yuu ²¹ dooy ³³ kin ²⁴ hii ²⁴ / (อยู่ตอยกิน FSO)	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นอีสาน		
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ
1. /khiat ₁₁ dii ₁₁ /	/khii ₁₁ diat ₁₁ / (รังเกียด)	-
2. /taak ₁₁ dɔɔk ₁₁ /	/tɔɔk ₁₁ daak ₁₁ / (ตอกตาก)	-
3. /taak ₁₁ deet ₁₁ /	/tɛt ₁₁ daak ₁₁ / (FSO ดาก)	-
4. /thɔɔy ₂₄ mɔn ₂₄ /	/thɔɔn ₂₄ mɔy ₂₄ / (ถอน H)	-
5. /thɔy ₂₄ muu ₂₄ /	/thuu ₂₄ mɔy ₂₄ / (ฎ H)	-
6. /hɔy ₂₄ mii ₂₄ /	/hii ₂₄ mɔy ₂₄ / (FSO H)	-
7. /het ₂₄ pam ₂₄ /	/ham ₂₄ pet ₂₄ / (MSO เป็ด)	-
8. /het ₂₄ pii ₂₄ /	/hii ₂₄ pet ₂₄ / (FSO เป็ด)	-
9. /cam ₂₄ hok ₂₄ /	/cok ₂₄ ham ₂₄ / (ล้วง MSO)	-
10. /cii ₂₄ hok ₂₄ /	/cok ₂₄ hii ₂₄ / (ล้วง FSO)	-
11. /cay ₂₄ hok ₂₄ /	/cok ₂₄ hay ₂₄ / (ล้วงไห)	-
12. /sek ₅₅ lok ₅₅ /	/sok ₅₅ lek ₅₅ / (อาหารประเภทหนึ่ง)	-
13. /tuat ₁₁ seet ₁₁ /	/tɛt ₁₁ suat ₁₁ / (FSO นูน)	-
14. /bay ₁₁ hɔɔ ₁₁ /	/bɔɔ ₁₁ hay ₁₁ / (ไม่ให้)	-
15. /phɛɲ ₅₅ laa ₅₅ /	/phaa ₅₅ lɛɲ ₅₅ / (ข้าวเย็น)	-
16. /mian ₅₅ hɛa ₅₅ /	/mha ₅₅ hian ₅₅ / (กลับบ้าน)	-
17. /kɔɔŋ ₃₃ din ₃₃ /	/kin ₃₃ dɔɔŋ ₃₃ / (แต่งงาน)	-
18. /hen ₂₄ mii ₂₄ /	/hii ₂₄ men ₂₄ / (FSO เหม็น)	-
19. /hay ₂₄ pham ₂₄ /	/ham ₂₄ phay ₂₄ / (MSO ไคร)	-
20. /hay ₂₄ phii ₂₄ /	/hii ₂₄ phay ₂₄ / (FSO ไคร)	-
21. /phaa ₂₄ maa ₅₅ hay ₂₄ /	/phay ₂₄ maa ₅₅ haa ₂₄ / (ไครมาหา)	-
22. /hɛɲ ₂₄ thaw ₃₃ kham ₂₄ /	/ham ₂₄ thaw ₃₃ kheɲ ₂₄ / (MSO เท่าแขน)	-
23. /khaw ₄₂ mak ₅₅ cɔy ₄₂ /	/khɔy ₄₂ mak ₅₅ caw ₄₂ / (ฉันทชอบคุณ)	-
24. /khaw ₄₂ hak ₅₅ cɔy ₄₂ /	/khɔy ₄₂ hak ₅₅ caw ₄₂ / (ฉันทรักคุณ)	-
25. /cam ₂₄ tɛɛ ₅₄ hok ₂₄ /	/cok ₂₄ tɛɛ ₅₄ ham ₂₄ / (ล้วงแต่ MSO)	-
26. /taan ₄₂ naa ₁₁ hen ₄₂ /	/ten ₄₂ naa ₁₁ haan ₄₂ / (เดินหน้าเวที)	-
27. /phəɔn ₃₃ kathɔɔ ₃₃ /	/phɔɔ ₃₃ kathəɔn ₃₃ / (พอประมาณ)	-
28. /lan ₃₃ kheɲ ₅₄ keɲ ₃₃ /	/lɛɲ ₃₃ kheɲ ₅₄ kan ₃₃ / (วิ่งแข่งกัน)	-
29. /sɔy ₄₂ tɛɛ ₅₄ nii ₄₂ /	/sii ₄₂ tɛɛ ₅₄ nɔy ₄₂ / (1 ตั้งแต่เด็ก)	-
30. /phii ₂₄ khaat ₂₄ hua ₂₄ /	/phua ₂₄ khaat ₂₄ hii ₂₄ / (ผิวขาด FSO)	-
31. /phii ₂₄ cap ₂₄ hua ₂₄ /	/phua ₂₄ cap ₂₄ hii ₂₄ / (ผิวจับ FSO)	-
32. /phii ₂₄ baay ₃₃ hua ₂₄ /	/phua ₂₄ baay ₃₃ hii ₂₄ / (ผิวสัมผัส FSO)	-
33. /hay ₂₄ pen ₃₃ fii ₂₄ /	/hii ₂₄ pen ₃₃ fay ₂₄ / (FSO เป็นไฟ)	-
34. /hay ₂₄ sot ₂₄ sii ₂₄ /	/hii ₂₄ sot ₂₄ say ₂₄ / (FSO สดใส)	-
35. /khii ₅₅ pay ₃₃ sanuay ₅₅ /	/khuay ₅₅ pay ₃₃ sanii ₅₅ / (MSO ไปรษณีย์)	-
36. /hɔy ₂₄ may ₃₃ mii ₅₅ mii ₂₄ /	/hii ₂₄ may ₃₃ mii ₅₅ mɔy ₂₄ / (FSO ไม่มี H)	-
37. /haw ₂₄ thaw ₃₃ phuu ₅₅ khii ₂₄ /	/hii ₂₄ thaw ₃₃ phuu ₅₅ khaw ₂₄ / (FSO เท่าเขา)	-
38. /kheɲ ₅₅ sup ₅₅ pəɔ ₄₂ muay ₅₅ /	/khuay ₅₅ sup ₅₅ pəɔ ₄₂ mɛɲ ₅₅ / (MSO ซุปเปอร์แมน)	-
39. /səɔ ₄₂ ?ii ₃₃ lii ₂₄ deɛp ₄₂ /	/sɛɛp ₄₂ ?ii ₃₃ lii ₂₄ dɔɔ ₄₂ / (ล่ออย่างมาก)	-

40. /phii24 may33 mii55 hua24 /	/phua24 may33 mii55 hii24 / (ผิวไม่มี FSO)	-
41. /phii24 salap24 hua24 /	/phua24 salap24 hii24 / (ผิวสลับ FSO)	-
42. /kadaan55 thaa55 soo55 /	/kadoo55 thaa55 saan55 / (MSO ทาร์ซาน)	-
43. /katuay55 ?om33 khoo55 /	/katoo55 ?om33 khuay55 / (กระเทียม MSO)	-
44. /han24 hua24 suu11 phii24 /	/han24 hii24 suu11 phua24 / (หัน FSO ผู้ผิว)	-
45. /mii24 pha?55 mahee24 sooy24 /	/moo24 pha?55 mahee24 sii24 / (H พระมหาลี)	-
46. /thoo24 maak11 /	/thaak11 moo24 / (ถาก H)	1
47. /saak11 dii42 /	/sii42 daak11 / (I กั้น)	1
48. /saak11 pii42 /	/sii42 paak11 / (I ปาก)	1
49. /huat11 sii24 /	/hii24 suat11 / (FSO นูน)	1
50. /khon11 duay55 /	/khuay55 don11 / (ควายเผือก)	1
51. /khoo33 phoot54/	/khoot54 phoo33 / (โครตพ้อ)	1
52. /khuu42 tuay55 /	/khuay55 tuu42 / (ควายเขาทุ)	1
53. /khuu33 yan55 /	/khan55 yuu33 / (ร่มกระดาศ)	1
54. /khee33 moot54/	/khoot54 mee33 / (โครตแม่)	1
55. /hoo42 thaam55 /	/haam55 thee42 / (งามจริง)	1
56. /sooy24 loop11 /	/sooy11 looy24 / (หาโอกาสหลบหนี)	1
57. /cay24 33 dan/	/can33 day24 / (อย่างไร)	1
58. /som55 nii42 /	/sii42 nom55 / (I นม)	1
59. /san33 kii42 /	/sii42 kan33 / (I กั้น)	1
60. /sii33 dook54/	/sook54 dii33 / (โชคดี)	1
61. /doo11 ton33 /	/don33 too11 / (นานมาแล้ว)	1
62. /day54yaak11 /	/daak11 yay54/ (กั้นใหญ่)	1
63. /tup55 yun11 /	/yun11 yup55 / (ตกใจกลัว)	1
64. /buay55 khak11 /	/bak11 khuay55 / (บั๊ก MSO)	1
65. /pii24 huat11 /	/puat11 hii24 / (ปวด FSO)	1
66. /peek11 daa33 /	/paa33 deek11 / (ปลาร้า)	1
67. /maw42 cak55 /	/mak55 caw42 / (ขอบคุณ)	1
68. /yii42 saak54/	/yaak54 sii42 / (อยาก I)	1
69. /saw11 wak55 /	/sak55 waw11 / (ช่วยตัวเอง: ผู้ชาย)	1
70. /yoo11 buu54/	/yuu54 boo11 / (อยู่ใหม่)	1
71. /?ia11 hii33 /	/?ii33 hia11 / (คำสบถ)	1
72. /saak11 hoo42 dii42 /	/sii42 hoo42 daak11 / (I ถึงกั้น)	1
73. /tik24 paa33 meet11 /	/teet11 paa33 mik24 / (FSO ปลาหมึก)	1
74. /maa42 naan55 foy24 /	/moo24 naan55 faa42 / (H นางฟ้า)	1
75. /saak11 thaan55 dii42 /	/sii42 thaan55 daak11 / (I ทางกั้น)	1
76. /suut11 luu55 tiaw24 /	/siaw24 luu55 tuut11 / (เสียวรูตุ๊ด)	1
77. /haay24 caw42 lak55 /	/hak55 caw42 laay24 / (รักคุณมาก)	1
78. /keek11 paa33 din33 /	/kin33 paa33 deek11 / (กินปลาร้า)	1
79. /khoo33 man55 koy55 /	/khoy55 man55 koo33 / (MSO มังกร)	1
80. /cay24 san55 phaw42 /	/caw42 san55 phay24 / (คุณเกลียดใคร)	1

81. /say ⁵⁵ kan ³³ mii ⁴² /	/sii ⁴² kan ³³ may ⁵⁵ / (I กันใหม่)	1
82. /tuaŋ ¹¹ bak ¹¹ mon ⁴² /	/ton ⁴² bak ¹¹ muaŋ ¹¹ / (ต้นมะม่วง)	1
83. /pɔɔ ¹¹ yuu ⁵⁴ bay ³³ /	/pay ³³ yuu ⁵⁴ bɔɔ ¹¹ / (จะไปหรือยัง)	1
84. /pheet ¹¹ lia ⁵⁵ tii ²⁴ /	/phii ²⁴ lia ⁵⁵ teet ¹¹ / (ผีเสื้อ FSO)	1
85. /phaw ³³ kadoon ⁵⁵ /	/phoon ⁵⁵ kadaw ³³ / (จอมปลวก)	1
86. /yɛŋ ⁴² soot ⁴² cet ⁵⁵ /	/yet ⁵⁵ soot ⁴² cɛŋ ⁴² / (I ถึงเช้า)	1
87. /yooy ⁴² khaa ²⁴ sok ⁵⁵ /	/yok ⁵⁵ khaa ²⁴ sooy ⁴² / (ยกขาซ้าย)	1
88. /sik ²⁴ bon ³³ tii ⁴² /	/sii ⁴² bon ³³ tik ²⁴ / (I บนตึก)	1
89. /ŋii ²⁴ ʔii ³³ laam ⁵⁵ /	/ŋaam ⁵⁵ ʔii ³³ lii ²⁴ / (งามจริง)	1
90. /hɔɔ ¹¹ kan ³³ bak ⁵⁵ /	/hak ⁵⁵ kan ³³ bɔɔ ¹¹ / (รักกันใหม่)	1
91. /hɔɔ ¹¹ ʔaay ⁴² bak ⁵⁵ /	/hak ⁵⁵ ʔaay ⁴² bɔɔ ¹¹ / (รักผมใหม่)	1
92. /leet ¹¹ met ⁵⁵ tia ⁵⁵ /	/lia ⁵⁵ met ⁵⁵ teet ¹¹ / (เลียเม็ด FSO)	1
93. /bak ¹¹ khay ⁵⁴ ɲuay ⁵⁵ /	/bak ¹¹ khuay ⁵⁵ ɲay ⁵⁴ / (บั๊ก MSO ใหญ่)	1
94. /haat ¹¹ mɛɛ ³³ ɲay ⁵⁴ sii ²⁴ /	/hii ²⁴ mɛɛ ³³ ɲay ⁵⁴ saat ¹¹ / (FSO แม่ใหญ่...)	1
95. /cay ²⁴ si ^{ʔ24} pay ³³ saw ⁴² /	/caw ⁴² si ^{ʔ24} pay ³³ say ²⁴ / (คุณจะไปไหน)	1
96. /sam ²⁴ kan ³³ bɔɔ ¹¹ hii ⁴² /	/sii ⁴² kan ³³ bɔɔ ¹¹ ham ²⁴ / (I กันใหม่ไอ้หนุ่ม)	1
97. /phay ²⁴ si ^{ʔ24} hom ⁵⁵ kataa ⁵⁴ niw ¹¹ /	/phay ²⁴ si ^{ʔ24} hiw ¹¹ kataa ⁵⁴ nom ⁵⁵ / (ใครจะหัว ตะกร้านม)	1
98. /kaw ³³ khin ¹¹ /	/kin ³³ khaw ¹¹ / (กินข้าว)	2
99. /kɛa ³³ buu ⁵⁴ /	/kuu ³³ bia ⁵⁴ / (กูบ่อ)	2
100. /kooy ³³ kham ⁵⁵ /	/kam ³³ khoy ⁵⁵ / (กำ MSO)	2
101. /khay ²⁴ yaa ⁵⁴ /	/khaa ²⁴ yay ⁵⁴ / (ขาใหญ่)	2
102. /khii ⁵⁵ han ²⁴ /	/khan ⁵⁵ hii ²⁴ / (คั้น FSO)	2
103. /khii ⁵⁵ haay ²⁴ /	/khaay ⁵⁵ hii ²⁴ / (ระคาย FSO)	2
104. /dii ³³ hom ²⁴ /	/dom ³³ hii ²⁴ / (ดม FSO)	2
105. /paa ³³ nay ⁵⁵ /	/pay ³³ naa ⁵⁵ / (ไปนา)	2
106. /sen ⁴² pii ³³ /	/sii ⁴² pen ³³ / (I เป็น)	2
107. /hɔy ²⁴ cii ¹¹ /	/hii ²⁴ cɔy ¹¹ / (FSO ลีบ)	2
108. /hɔy ²⁴ nii ⁴² /	/hii ²⁴ nɔy ⁴² / (FSO เล็ก)	2
109. /haan ²⁴ bii ³³ /	/hii ²⁴ baan ³³ / (FSO บาน)	2
110. /hin ²⁴ pii ⁴² /	/hii ²⁴ piin ⁴² / (FSO ปลิ้น)	2
111. /haw ²⁴ khiw ¹¹ /	/hiw ²⁴ khaw ¹¹ / (หัวข้าว)	2
112. /hay ²⁴ ɲam ⁵⁴ /	/ham ²⁴ ɲay ⁵⁴ / (MSO ใหญ่)	2
113. /hay ²⁴ ɲii ⁵⁴ /	/hii ²⁴ ɲay ⁵⁴ / (FSO ใหญ่)	2
114. /khom ¹¹ tii ³³ /	/khii ¹¹ tom ³³ / (โคลน)	2
115. /khɔy ¹¹ fii ²⁴ /	/khii ¹¹ fɔy ²⁴ / (ขย่มลฝอย)	2
116. /khua ¹¹ tii ²⁴ /	/khii ¹¹ tua ²⁴ / (โกหก)	2
117. /khiam ¹¹ kii ⁴² /	/khii ¹¹ kiam ⁴² / (จิ้งจก)	2
118. /khuay ⁵⁵ pon ¹¹ /	/khon ⁵⁵ puay ¹¹ / (คนเสียดสี)	2
119. /khɛɛ ⁵⁵ nay ¹¹ /	/khay ⁵⁵ nee ¹¹ / (ค่อยยังชั่ว)	2
120. /soot ⁴² bɛɛ ¹¹ /	/seep ⁴² bɔɔ ¹¹ / (อร่อยใหม่)	2

121. /sh55 muu42 /	/suu55 mh42 / (ทุกวัน)	2
122. /thaa24 niaŋ55 /	/thiaŋ24 naa55 / (กระท่อมตามท้องนา)	2
123. /nay55 nom54/	/nom55 naj54/ (นมใหญ่)	2
124. /paŋ33 yen24 /	/pen33 yaŋ24 / (เป็นอะไร)	2
125. /phaa24 bii42 /	/phii24 baa42 / (ผีบ้า)	2
126. /phaaw11 buu54/	/phuu11 baaw54/ (ผู้บ้า)	2
127. /phaaw11 suu24 /	/phuu11 saaw24 / (ผู้สาว)	2
128. /maw42 koŋ11 /	/moŋ42 kaw11 / (ที่เดิม)	2
129. /yay54suu24 /	/yuu54say24 / (อยู่ไหน)	2
130. /soŋ11 non33 /	/son11 noŋ33 / (สั้นเท้า)	2
131. /saa42 mii24 /	/sii42 maa24 / (หมา)	2
132. /hoŋ24 tii11 /	/hii24 toŋ11 / (FSO เต่ง)	2
133. /loon24 tuu33 /	/luu24 toon33 / (สงสาร)	2
134. /ʔoy33 khom55 /	/ʔom33 khoy55 / (อม MSO)	2
135. /sii55 hoom24 /	/soom55 hii24 / (ด้อม ๆ มอง ๆ FSO)	2
136. /sen55 law11 /	/saw55 len11 / (หยุดเล่น)	2
137. /bii33 haay24 /	/baay33 hii24 / (ล้มผิด FSO)	2
138. /soy11 men24 /	/sen11 moy24 / (เส้น H)	2
139. /moo24 waa42 /	/maa24 woa42 / (หมาบ้า)	2
140. /haam11 saa24 /	/haa11 saam24 / (ห้าสาม)	2
141. /hay24 kham55 /	/ham24 khay55 / (MSO ไคร)	2
142. /hin24 paʔ55 ʔam33 / (/ham24 paʔ55 ʔin33 / (MSO พระอินทร์)	2
143. /hoo24 pam33 pam33 /	/ham24 poo33 poo33 / (MSO โปน ๆ)	2
144. /khii55 kua33 phon24 /	/khon55 kua33 phii24 / (คนกลัวผี)	2
145. /sii55 huu55 huu24 /	/suu55 huu55 hii24 / (...งู FSO)	2
146. /dii33 teɛ54 hom24 /	/dom33 teɛ54 hii24 / (ดมแต่ FSO)	2
147. /dii33 thii11 han24 /	/dan33 thii11 hii24 / (ดินที่ FSO)	2
148. /dii33 thii11 huu24 /	/duu33 thii11 hii24 / (ดูที่ FSO)	2
149. /paa33 say24 may55 /	/pay33 say24 maa55 / (ไปไหนมา)	2
150. /pii33 lia55 hay24 /	/pay33 lia55 hii24 / (ไปเลย FSO)	2
151. /puu33 thoʔ55 say24 /	/pay33 thoʔ55 suu24 / (ไปเถอะคุณ)	2
152. /phii24 kalua11 /	/phua24 kalii11 / (แมงดา)	2
153. /mii55 kap24 phaa24 /	/maa55 kap24 phii24 / (มากับผี)	2
154. /hoŋ24 cip55 cii42 /	/hii24 cip55 coy42 / (FSO เล็ก)	2
155. /haay24 siap11 pam33 /	/ham24 siap11 paay33 / (MSO...)	2
156. /huu24 som55 phii55 /	/hii24 som55 phuu55 / (FSO ชมพู)	2
157. /heɛ24 kap55 kii42 /	/hii24 kap55 keɛ42 / (FSO ตึกแก)	2
158. /hay24 khon55 sii42 /	/hii24 khon55 say42 / (FSO คนใช้)	2
159. /khii42 yaan42 phoy24 /	/khoy42 yaan42 phii24 / (จันกลัวผี)	2
160. /saŋ55 ʔii33 yim24 /	/sim55 ʔii33 yaŋ24 / (ชิมอะไร)	2
161. /saŋ42 kaŋ33 thii55 /	/sii42 kaŋ33 thaŋ55 / (กลางทาง)	2

162. /tuŋ33 bak11 ham11 /	/tam33 bak11 huŋ11 / (ส้มตำ)	2
163. /paan33 taa33 yen42 /	/pen33 taa33 yaan42 / (นากัว)	2
164. /maŋ55 ʔii33 yii24 /	/mii55 ʔii33 yaŋ24 / (มีอะไร)	2
165. /maŋ55 het55 yaa24 /	/maa55 het55 yaŋ24 / (มาทำอะไร)	2
166. /mam55 cok24 hia24 /	/mia55 cok24 ham24 / (เมียล้วง MSO)	2
167. /way33 caŋ33 daa24 /	/waa33 caŋ33 day24 / (ว่าอย่างไร)	2
168. /sabuu33 caay24 /	/sabaay33 cuu24 / (สบาย MSO)	2
169. /sɔɔ42 kan33 bii11 /	/sii42 kan33 bɔɔ11 / (กินไหม)	2
170. /hoŋ24 siʔ24 tam11 /	/ham24 siʔ24 toŋ11 / (MSO จะแต่ง)	2
171. /miŋ24 lam55 sɔɔ11 /	/mɔɔ24 lam55 siŋ11 / (หมอลำประเภทหนึ่งจังหวะเร้าใจ)	2
172. /lii24 kiaw54 huat42 /	/luat42 kiaw54 hii24 / (ลวดเกี่ยว FSO)	2
173. /maa24 khuu55 bɔy33 /	/mɔy24 khuu55 baa33 / (H คุบ)	2
174. /hay24 phuu11 dii33 /	/hii24 phuu11 day33 / (FSO คนไหน)	2
175. /bak11 hoŋ24 nam42 /	/bak11 ham24 noy42 / (ปักทำน้อย)	2
176. /diit11 sii54 hay24 /	/diit11 say54 hii24 / (ตัดใส่ FSO)	2
177. /khon55 miŋ55 ʔubuy33 /	/khuay55 miŋ55 ʔubon33 / (MSO เมืองอุบล)	2
178. /khii55 nak55 don33 tuay33 /	/khuay55 nak55 don33 tii33 / (MSO นักดนตรี)	2
179. /hoŋ24 mahoo24 lii55 /	/hii24 mahoo24 loy55 / (FSO...)	2
180. /hay24 khm11 lot55 fii55 /	/hii24 khm11 lot55 fay55 / (FSO ขึ้นรถไฟ)	2
181. /sm42 mia55 phuu11 ʔii54 /	/sii42 mia55 phuu11 ʔim54 / (I เมียคนอื่น)	2
182. /kuu33 waw55 kap24 maa24 /	/kuu33 waw55 kap24 maa24 / (กูปุดกับหมา)	2
183. /han24 maa55 mɔŋ55 nii33 /	/hii24 maa55 mɔŋ55 nan33 / (FSO...)	2
184. /cok24 hom24 bɔɔ11 dii33 /	/cok24 hii24 bɔɔ11 dom33 / (ล้วง FSO ไม่คม)	2
185. /han24 hom24 maa55 dii33 /	/han24 hii24 maa55 dom33 / (หัน FSO มาคม)	2
186. /yuu54 deŋ33 mii54 hii55 /	/yuu54 dii33 mii54 heŋ55 / (อยู่ดีมีแรง)	2
187. /liin42 cii54 naa11 hoŋ24 /	/liin42 cɔɔ54 naa11 hii24 / (ลิ้นจ้อหน้า FSO)	2
188. /bak11 haa54 hoŋ24 tam11 /	/bak11 haa54 ham24 toŋ11 / (คำสบถ MSO แต่ง)	2
189. /ʔii33 haa54 hoŋ24 tii11 /	/ʔii33 haa54 hii24 toŋ11 / (คำสบถ FSO แต่ง)	2
190. /hay24 khm11 kok55 bak11 mii42 /	/hii24 khm11 kok55 bak11 may42 / (FSO...)	2
191. /khaa33 khon55 miŋ55 ʔubuy33 /	/khaa33 khuay55 miŋ55 ʔubon33 / (คำ MSO เมืองอุบล)	2
192. /han24 huay24 khaw11 haa24 khii55 /	/han24 hii24 khaw11 haa24 khuay55 / (หัน FSO เข้าหา MSO)	2
193. /ʔaw33 khii55 pay33 theŋ55 huay24 /	/ʔaw33 khuay55 pay33 theŋ55 hii24 / (เอา MSO ไปแทง FSO)	2
194. /coom33 hay24 khm11 lot55 fii55 /	/coom33 hii24 khm11 lot55 fay55 / (ยก FSO ขึ้นรถไฟ)	2
195. /beek11 hay24 khm11 lot55 fii55 /	/beek11 hii24 khm11 lot55 fay55 / (แบก FSO ขึ้นรถไฟ)	2
196. /yok55 hay24 khm11 lot55 fii55 /	/yok55 hii24 khm11 lot55 fay55 / (ยก FSO ขึ้นรถไฟ)	2
197. /dɔɔy33 moŋ24 /	/doŋ33 mɔy24 / (ดง H)	3
198. /kaa33 yon42 /	/kon42 yaa55 / (บุหรี่ยี่)	3

199. /hɛɛŋ ⁵⁵ dii ³³ /	/hii ²⁴ dɛɛŋ ³³ / (FSO แดง)	3
200. /huu ⁵⁵ khii ¹¹ /	/hii ²⁴ khuu ⁵⁴ / (FSO ชู)	3
201. /pek ⁵⁵ law ¹¹ /	/paw ⁴² lek ⁵⁵ / (เป้าเล็ก)	3
202. /saw ²⁴ kun ⁴² /	/suun ²⁴ kaw ⁴² / (ศูนย์เก้า)	3
203. /khaa ²⁴ ca [?] ²⁴ niat ¹¹ /	/khiat ¹¹ ca [?] ²⁴ naa ⁵⁵ / (เขียดชนิดหนึ่ง)	3
204. /mii ²⁴ mɛɛ ³³ sooy ⁵⁵ /	/moy ²⁴ mɛɛ ³³ sii ⁵⁵ / (H แม่ชี)	3
205. /sot ⁵⁴ nay ⁵⁵ lii ⁴² /	/sii ⁴² nay ⁵⁵ lot ⁵⁵ / (I ในรถ)	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาไทยถิ่นใต้		
ก่อนผวน	หลังผวน	รูปแบบ
1. /sii45 hip45 /	/sip45 hii45/ (สิบ FSO)	-
2. /sii45 hɔ̃y45 /	/sɔ̃y45 hii45/ (เสย FSO)	-
3. /sii45 hiaw45 /	/siaw45 hii45/ (เสียว FSO)	-
4. /mii45 han45 /	/man45 hii45/ (... FSO)	-
5. /həɔ̃24 mlaay42 /	/haay24 mləɔ̃42/ (หุ่มซำม)	-
6. /huu45 mii45 /	/hii45 muu45/ (FSO หมู)	-
7. /hen45 mii45 /	/hii45 men45/ (FSO เหม็น)	-
8. /suay45 phlɔ̃?21 khiaw45 /	/siaw45 phlɔ̃?21 khuay45/ (เสียวเพราะ MSO)	-
9. /set21 kɔ̃n34 yɔ̃m21 /	/rɔ̃m21 kɔ̃n34 yet21/ (ซ้อมก่อน I)	-
10. /set21 lɛɛw21 yɔ̃m21 /	/rɔ̃m21 lɛɛw21 yet21/ (ซ้อมแล้ว I)	-
11. /tay34 kacok34 /	/tok34 kacay34/ (ตกใจ)	-
12. /mɛaŋ22 hay45 nii45 /	/mɛaŋ22 hii45 nɔ̃y45/ (เมือง FSO ใหญ่)	-
13. /luu45 caŋ34 hɔ̃y45 /	/lɔ̃y45 caŋ34 huu45/ (ถูกใจมาก)	-
14. /wan22 lawii22 /	/wii22 lawan22/ (วีรวัลย์)	-
15. /hɔ̃y45 min45 chii45 /	/hii45 min45 chɔ̃y45/ (FSO เหม็นฉิ่ง)	-
16. /phii45 chiik44 hua45 /	/phu45 chiik44 hii45/ (ผิวฉีก FSO)	-
17. /phii45 duut33 hua45 /	/phu45 duut33 hua45/ (ผิวดูด FSO)	-
18. /phii45 yam45 hua45 /	/phu45 yam45 hii45/ (ผิวขยำ FSO)	-
19. /phii45 lia22 hua45 /	/phu45 lia22 hii45/ (ผิวเลีย FSO)	-
20. /khii22 say45 nay22 huay45 /	/khuay45 say45 nay22 hii45/ (MSO ใส่ใน FSO)	-
21. /han45 tuut33 hay44 deet33 /	/han45 teet33 hay44 duut33/ (หัน FSO ให้ดูด)	-
22. /han45 hua45 hay44 phii45 /	/han45 hii45 hay44 phu45/ (หัน FSO ให้ผิว)	-
23. /suay45 wee22 laa22 cap34 khiaw45 /	/siaw45 wee22 laa22 cap34 khuay45/ (เสียวเวลาจับ MSO)	-
24. /mii45 klua34 thuuk24 cap34 khaw44 hɔ̃y45 /	/mɔ̃y45 klua34 thuuk24 cap34 khaw44 hii45/ (H กลัวถูกจับเข้า FSO)	-
25. /ɔ̃aw34 naam21 man22 mii45 maa22 laaŋ21 huu45 /	/ɔ̃aw34 naam21 man22 muu45 maa22 laaŋ21 hii45/ (เขาน้ำมันหมูมาล้าง FSO)	-
26. /sii45 heɛp44 /	/seɛp44 hii45/ (แสบ FSO)	1
27. /laaw21 phluuk24 /	/luuk24 phlaaw21/ (ลูกมะพร้าว)	1
28. /yɛɛ24 met21 /	/yet21 mɛɛ24/ (I แม่)	1
29. /khaa22 lay45 /	/khay45 laa22/ (MSO ลา)	1
30. /khok45 hii44 /	/khii44 hok45/ (โกหก)	1
31. /ɔ̃wɔ̃34 daay33 /	/ɔ̃ay33 dɔ̃w34/ (คำสบถ)	1
32. /taay34 diaw34 deet33 /	/teet33 diaw34 daay34/ (FSO เดียวตาย)	1
33. /yam22 khon22 thet21 /	/yet21 khon22 tham22/ (I คนทำ)	1
34. /het21 tiin34 yiw44 /	/hiw44 tiin34 yet21/ (หิ้วตีน I)	1
35. /taay34 kacat34 kaceet33 /	/teet33 kacat34 kacaay34/ (FSO กระจัดกระจาย)	1
36. /khaaŋ22 chuay21 /	/khuay22 chaaŋ21/ (MSO ช้าง)	2

37. /khii22 hɛŋ45/	/kheŋ22 hii45/ (ตะแคง FSO)	2
38. /kheɛn45 lay22/	/khay45 leɛn22/ (MSO ตะกวัด)	2
39. /sɔɔ45 diaw34/	/siaw45 dɔɔ34/ (เสียว MSO)	2
40. /sɔɔy44 men45/	/sen44 mɔy45/ (เส้น H)	2
41. /sii45 diaw34/	/siaw45 dii34/ (เสียวดี)	2
42. /det34 yak21/	/dak34 yet21/ (ดัก I)	2
43. /deɛn34 lɔɔ22/	/dɔɔ34 leɛn22/ (MSO ตะกวัด)	2
44. /mɔɔ45 lɔy24/	/mɔy45 lɔɔ24/ (H โผล่)	2
45. /mɔɔ45 ŋɔy22/	/mɔy45 ŋɔɔ22/ (H งอ)	2
46. /maa45 nɔy21/	/mɔy45 naa21/ (H น้ำ)	2
47. /mii45 nɔy21/	/mɔy45 nii21/ (H นี้)	2
48. /muu45 pɔy34/	/mɔy45 puu34/ (H ปู่)	2
49. /muu45 nɔy21/	/mɔy45 nuu21/ (H...)	2
50. /lɔɔy22 muu45/	/luu22 mɔy45/ (รู H)	2
51. /hok45 fii21/	/hii45 fok21/ (FSO บวม)	2
52. /hua45 kham24/	/ham45 khua24/ (MSO...)	2
53. /hin45 plii33/	/hii45 plin33/ (FSO ปลิ้น)	2
54. /pɛɛ34 nay45/	/pay34 nɛɛ45/ (ไปไหน)	2
55. /phaat45 kak33/	/phak45 kaat33/ (ผักกาด)	2
56. /phuut45 kak33/	/phak45 kuut33/ (ผักกูด)	2
57. /ʔɔɔy34 law45/	/ʔaw34 lɔɔy45/ (เอาอีก)	2
58. /hɔɔŋ45 pii22/	/hii45 pɔɔŋ22/ (FSO พอง)	2
59. /phɔɔ22 dii34/	/phii22 dɔɔ34/ (...MSO)	2
60. /hua45 wii22/	/hii45 wua22/ (FSO ัว)	2
61. /haaŋ45 cham21/	/ham45 chaaŋ21/ (MSO ช้าง)	2
62. /haaŋ45 chii21/	/hii45 chaaŋ21/ (FSO ช้าง)	2
63. /khon22 maay24 suay45/	/khuay22 may24 son45/ (MSO ไม่สน)	2
64. /kham45 ʔan34 day34/	/khay45 ʔan34 dam34/ (MSO อันดำ)	2
65. /khiaw45 ʔan34 day34/	/khay45 ʔan34 diaw34/ (MSO อันเดียว)	2
66. /daaw34 phɔɔ24 thɔɔ44/	/dɔɔ34 phɔɔ24 thaaw44/ (MSO ตา)	2
67. /daaw34 phɔɔ24 yɔɔ22/	/dɔɔ34 phɔɔ24 yaaw22/ (MSO พ่อยาว)	2
68. /dam34 tem33 lɔɔ22/	/dɔɔ34 tem33 lam22/ (MSO เต็มลำ)	2
69. /dam34 thii24 huu45/	/duu34 thii24 ham45/ (ดูที่ MSO)	2
70. /dam34 pen34 lɔɔ22/	/dɔɔ34 pen34 lam22/ (MSO เป็นลำ)	2
71. /dii34 maay24 phɔɔ22/	/dɔɔ34 maay24 phii22/ (MSO ไม่พี)	2
72. /nuu45 tiin34 kaŋ34/	/naŋ45 tiin34 kuu34/ (หนังตีนกู)	2
73. /baan33 daan34 yɔɔ22/	/baan33 dɔɔ34 yaan22/ (บ้าน MSO ยาน)	2
74. /lɔɔ45 tɛɛ34 dia34/	/la45 tɛɛ34 dɔɔ34/ (หมดเนื้อหมดตัว)	2
75. /hɔɔ45 kaden34/	/hen45 kadɔɔ34/ (เห็น MSO)	2
76. /hɔɔm45 thuuk24 tam34/	/ham45 thuuk24 tɔɔm34/ (MSO ถูกตอม)	2
77. /hɔy45 nɔy21 cii34/	/hii45 nɔy21 cɔy34/ (FSO น้องจอย)	2

78. /hoo ⁴⁵ lak ²¹ dii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ lak ²¹ doo ³⁴ / (FSO ัก MSO)	2
79. /haan ⁴⁵ mii ²² pii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ mii ²² paan ³⁴ / (FSO มีปาน)	2
80. /hin ⁴⁵ caan ³⁴ bii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ caan ³⁴ bin ³⁴ / (FSO จานบิน)	2
81. /huu ⁴⁵ naa ⁴⁴ dii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ naa ⁴⁴ duu ³⁴ / (FSO น่าดู)	2
82. /kadii ³⁴ phoo ²² /	/kadoo ³⁴ phii ²² / (MSO พี)	2
83. /nuu ⁴⁵ talaa ²² /	/naa ⁴⁵ talaa ²² / (หนังตะลุง)	2
84. /pee ³⁴ tham ²² lay ⁴⁵ /	/pay ³⁴ tham ²² lee ⁴⁵ / (ไปทำอะไร)	2
85. /haam ⁴⁵ thaw ²⁴ chii ²² /	/hii ⁴⁵ thaw ²⁴ chaam ²² / (FSO เท่าชาม)	2
86. /haan ⁴⁵ yap ²¹ yii ²² /	/hii ⁴⁵ yap ²¹ yaa ²² / (FSO ยับเย็น)	2
87. /yam ²² too ³³ say ⁴⁵ hoo ⁴⁵ /	/yoo ²² too ³³ say ⁴⁵ ham ⁴⁵ / (ยอมต้องใส่ MSO)	2
88. /haan ⁴⁵ phayaa ²¹ bii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ phayaa ²¹ baan ³⁴ / (FSO พยาบาล)	2
89. /yoon ²¹ wan ²² la ²¹ het ⁴⁵ /	/yet ²¹ wan ²² la ²¹ hon ⁴⁵ / (1 วันละหน)	2
90. /huu ⁴⁵ jay ⁴⁵ naa ⁴⁴ dam ³⁴ /	/ham ⁴⁵ jay ⁴⁵ naa ⁴⁴ duu ³⁴ / (MSO ใหญ่ น่าดู)	2
91. /hii ⁴⁵ maa ²² thaay ²² nan ²¹ /	/hii ⁴⁵ maa ²² thaay ²² nan ²¹ / (FSO มาทางนั้น)	2
92. /mee ²⁴ kay ³⁴ hii ⁴⁵ juu ⁴⁵ /	/mee ²⁴ kuu ³⁴ hii ⁴⁵ jay ⁴⁵ / (แม่กู FSO ใหญ่)	2
93. /liin ²¹ cii ³⁴ naa ²⁴ hoo ⁴⁵ /	/liin ²¹ coo ³⁴ naa ²⁴ hii ⁴⁵ / (ลิ้นจี่หน้า FSO)	2
94. /paa ³⁴ samet ⁴⁵ yak ²¹ /	/paa ³⁴ samak ⁴⁵ yet ²¹ / (ป่าสมัค 1)	2
95. /hoo ⁴⁵ paat ³³ thana ⁴⁵ dii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ paat ³³ thana ⁴⁵ doo ³⁴ / (FSO ปราบรักษา MSO)	2
96. /khoy ²² man ⁴⁵ /	/khan ²² moy ⁴⁵ / (คั้น H)	3
97. /khoy ²² mii ⁴⁵ /	/khu ²² moy ⁴⁵ / (คั้ง H)	3
98. /suut ⁴⁴ taay ⁴⁵ /	/saay ⁴⁵ tuut ³³ / (สายตุต)	3
99. /suut ⁴⁴ tao ⁴⁵ /	/sooy ⁴⁵ tuut ³³ / (เสียบตุต)	3
100. /suut ⁴⁴ tiap ⁴⁵ /	/siap ⁴⁴ tuut ³³ / (เสียบตุต)	3
101. /suut ⁴⁴ tiaw ⁴⁵ /	/siaw ⁴⁵ tuut ³³ / (เสียวตุต)	3
102. /suut ⁴⁴ teep ⁴⁵ /	/seep ⁴⁴ tuut ³³ / (แสบตุต)	3
103. /dii ³⁴ maak ²⁴ /	/daak ³³ mii ²⁴ / (ตากหมี)	3
104. /tot ³⁴ heet ³³ /	/teet ³³ hot ⁴⁵ / (FSO หด)	3
105. /taay ³⁴ feet ⁴⁴ /	/teet ³³ faay ²² / (FSO ควาย)	3
106. /boot ³³ nay ⁴⁵ /	/bay ³⁴ noot ⁴⁴ / (ใบโหนด)	3
107. /man ²² soy ⁴⁵ /	/moy ⁴⁵ san ⁴⁴ / (H ลั่น)	3
108. /haan ⁴⁵ chii ²¹ /	/hii ⁴⁵ chan ²¹ / (FSO ฉั่น)	3
109. /phii ⁴⁵ chak ²² /	/phak ⁴⁵ chii ²² / (ผักชี่)	3
110. /heey ⁴⁴ dii ³⁴ /	/hii ⁴⁵ deey ³⁴ / (FSO แดง)	3
111. /kheey ⁴⁴ yay ³⁴ thay ⁴⁵ /	/khay ⁴⁵ yay ³⁴ theey ²⁴ / (MSO ตัวตลกหนังตะลุงตัวหนึ่ง)	3
112. /cet ³⁴ lia ²² yoot ²⁴ /	/coot ³⁴ lia ²² yet ²¹ / (จอดเรือ 1)	3
113. /taan ³⁴ boo ³⁴ leet ³³ /	/teet ³³ boo ³⁴ laan ²² / (FSO โบริก)	3
114. /tik ³⁴ paa ³⁴ meet ⁴⁵ /	/teet ³³ paa ³⁴ mik ⁴⁵ / (FSO ปลาดหมีก)	3
115. /khet ⁴⁵ may ⁴⁴ day ³⁴ yay ²² /	/khay ²² may ⁴⁴ day ³⁴ yet ²¹ / (ใครไม่ได้ 1)	3

ภาคผนวก ง

รายละเอียดเกี่ยวกับผู้บอกภาษา

	กรุงเทพฯ	เหนือ	อีสาน	ใต้
พิสัยอายุ	21-44	17-51	18-49	18-59
ค่าเฉลี่ยอายุ	28	30	26	32
เพศ (ช / หญิง)	7 / 3	10 / 0	7 / 3	6 / 4
การศึกษา				
ต่ำกว่า ป.ตรี	0	2	3	1
ป.ตรี	6	7	6	7
สูงกว่า ป.ตรี	4	1	1	2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1973: 433)

	A	B	C	D-short	D-long
Voiceless friction sound, *s, hm, ph, etc	1	5	9	13	17
Voiceless unaspirated stops, *p, etc.	2	6	10	14	18
Glottal, *ʔ, ʔb, etc.	3	7	11	15	19
Voiced, *b, m, l, z, etc.	4	8	12	16	20

Smooth Syllables

Checked Syllables

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายตามใจ อวิรุทธิโยธิน เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2521 ที่จังหวัดกรุงเทพฯ สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาและวรรณคดีไทย วิชาโทภาษาอังกฤษ จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ในปีการศึกษา 2542 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย